

**МІЖНАРОДНИЙ КЛАСИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПИЛИПА ОРЛИКА**

**МАТЕРІАЛИ
МАГІСТЕРСЬКИХ ЧИТАНЬ
20 жовтня 2018 р., м. Миколаїв**

УДК 087

М 12

Редакційна колегія:

Євдокимова Н. О., доктор психол. наук, професор; Іванцова Н. Б., доктор психол. наук, професор; Пронь С. В., доктор іст. наук, професор; Матвієнко Л. П., кандидат пед. наук, доцент; Бабіч В. І., кандидат філол. наук; Підберезних І. Є., кандидат іст. наук, доцент.

Магістерські читання – 2. – Миколаїв: Іліон, 2018. – 148 с.

Збірка презентує матеріали Магістерських читань – 2. У цих матеріалах висвітлено актуальні проблеми сучасної науки, її тенденції та перспективи. Збірка адресована працівникам вищих навчальних закладів, аспірантам та студентам, а також широкому загалу, небайдужому до сучасної науки.

ПЗВО «Міжнародний класичний
університет імені Пилипа Орлика»,
2018

ПРОГРАМА

Магістерських читань – 2

---

20 ЖОВТНЯ 2018 РОКУ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

(ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»,

вул. Котельна, 2, Актова зала)

13.00-14.00

Відкриття конференції (13.00)

Матвієнко Людмила Павлівна- ректор ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика», кандидат педагогічних наук, доцент.

Доповіді

1. **Абрамова С. М.** Методи управління вибором стратегій диверсифікації інвестиційної діяльності підприємства. **Науковий керівник:** д-р економ. наук, доц.Звягінцева О. Б.

2. **Волкомор М. І.** Чинники впливу на інвестиційну привабливість підприємства. **Науковий керівник:** д-р економ. наук, доц.Звягінцева О. Б.

3. **Георгієва І. В.** Інформаційні інновації в туризмі. **Науковий керівник:** канд. економ. наук Матвієнко С. В.

4. **Воскевич Ю. В.** Чинники емоційного вигорання у прийомних батьків та батьків-вихователів дитячих будинків сімейного типу. **Науковий керівник:** канд. психол. наук Шавліс Н.А.

5. **Шевченко Л. М.** Чинники розвитку позитивної Я-концепції. **Науковий керівник:** д-р психол. наук, проф. Іванцова Н.Б.

6. **Івкова Н. О.** Обґрунтування застосування методики Євмінова для профілактики та лікування сколіозу у дітей. **Науковий керівник:** д.мед.н. Мітілева З. М. **Науковий консультант:** Дроботун О. С.

7. **Казар'ян П. А.** Психологічна корекція при ДЦП. **Науковий керівник:** д-р психол. наук, проф. Євдокимова Н.О.

СЕКЦІЯ 1

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Керівник секції: Звягінцева О. Б. – професор кафедри фінансів ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика», доктор економічних наук, доцент

Секретар секції: Шаповалова Г. А. – старший викладач кафедри фінансів ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

1. Аль-Аваді Рїяд. -студент групи Т-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. філол. наук Бабіч В. І.

Напрямки реформування системи державного регулювання туристичної галузі в Україні

2. Альберт В. Ф. -студент групи ГРС-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. економ. наук Матвієнко С.В.

Маркетингові підходи до ведення ресторанного бізнесу

3. Бабій М. А. - студент групи ГРС-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р економ. наук, доц. Звягінцева О.Б.

Ганган М. М. - студент групи ГРС-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. економ. наук Матвієнко С.В.

Інноваційність підприємств сфери готельних послуг

4. Бориславський І. О. - студент групи 60-М Одеського національного економічного університету

Науковий керівник: канд. економ. наук, доц. Іванов А.М.

Сучасні аспекти створення нового готелю

5. Кремповська Н. І. - студентка групи ФБСС-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р економ. наук, доц.Звягінцева О.Б.

***Особливості стратегічного управління фінансами підприємств:
теоретико-методичні підходи***

6. Лагода Л. В. - студентка групи ФБСС-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. техн. наук Гарькава В.Ф.

Формування чинників підвищення фінансової стійкості підприємства

7. Леонов Є. А. - студент групи ГРС-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. с-г. наук Бабич О.С.

Інтеграція готелів:актуальність, задачі, переваги

8. Пиженко О. В. - студент групи ГРС-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. економ. наук Матвієнко С.В.

Афанасьєв Д. І. - студент групи ГРС-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. с-г. наук, доц.Назаренко І.В.

Стратегії підвищення конкурентоспроможності готелю

9. Присакарь Д. А. - студентка групи ФБСС-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р економ. наук, доц.Звягінцева О.Б.

Сутність та значення фінансування, інвестування та фінансового забезпечення на підприємствах

10. Свердлов І. В. - студент групи 60-М Одеського національного економічного університету

Науковий керівник: канд. економ. наук, доц. Іванов А.М.

Удосконалення організаційної структури готелю «Катерина Друга» (м. Одеса)

11. Старченко М. О. - студентка групи 60-М Одеського національного економічного університету

Науковий керівник: канд. економ. наук, доц. Іванов А.М.

Сучасні аспекти використання туристсько-рекреаційного потенціалу Херсонщини

12. Тимченко Д. Ю. - студент групи Т-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. філол. наук Бабіч В.І.

Неверова Я. А. - студентка групи Т-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. економ. наук Матвієнко С.В.

Проблеми та шляхи підвищення якості обслуговування на туристичних підприємствах

13. Тома В. І. - студент групи Т-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. філол. наук Бабіч В. І.

Модель розвитку франчайзингових туристичних мереж

14. Чиоран М. М. - студентка групи ФБСС-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. економ. наук, доц. Конопльов С. В.

Шляхи удосконалення системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні

15. Щербатих І. В. - студентка групи ГРС-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. с-г. наук Бабич О.С.

Шляхи підвищення ефективності підприємств ресторанного господарства

16. Юрчук Л. І. - студентка групи ФБСС-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р економ. наук, доц. Звягінцева О. Б.

Фінансування інвестиційної діяльності сфери туризму: пошук нових джерел та форм активізації

СЕКЦІЯ 2

ПРАВНИЧІ НАУКИ

Керівник секції: **Кириченко О. А.** - професор кафедри правознавства ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика», докторюридичних наук, професор

Заступник керівника секції: **Підберезних І. Є.**-доцент кафедри правознавства ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика», кандидат історичних наук, доцент

Секретар секції: **Коробочкіна Л. Л.**-доцент кафедри правознавства ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика», кандидат юридичних наук

1. Голубицький М. Ю. - студент групи П-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р юрид. наук, доц. Нестеренко А.С.

Удосконалення технічного регулювання в Україні

2. Довбуш Н. М. – студентка групи П-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р юрид. наук, проф. Кириченко О.А.

Сутність та розмежування ідентифікації та групофікації як базисних криміналістичних методів дослідження

3. Дроздов С. О. - студент групи П-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р юрид. наук, проф. Кириченко О. А.

Зростання військових злочинів під час проведення бойових дій та антитерористичної операції

4. Смірнов М. М. - студент групи П-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р юрид. наук, проф. Кириченко О.А.

Можливості вдосконалення нової редакції статті про докази в антикримінальному судочинстві

5. Фесун М. В. - студент групи П-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р юрид. наук, проф. Кириченко О.А.

Періодизація розвитку криміналістики

СЕКЦІЯ 3 ПСИХОЛОГІЯ

Керівник секції: Іванцова Н. Б. – завідувач кафедри психології ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика», доктор психологічних наук, професор

Секретар секції: Дроботун О. С. -науковий кореспондент Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України.

1. Ахрамеева А. О. - студентка групи ПС-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: к.психол.н. Вербина Ю. В.

Соціально-психологічні методи попередження конфліктів

2. Баюш Т. В. - студентка групи ПС-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд.психол. наук Шавліс Н. А.

Психологічні особливості молодшого шкільного віку

3. Битка В. В. - студент групи ПС-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф. Євдокимова Н. О.

Еколого-психологічний тренінг як ігровий метод екологічної освіти

4. Бородатенко М. П. - студентка групи ПС-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд.психол. наук Шавліс Н. А.

Використання тренінгових технологій при роботі з учнями

5. Гейко Т. М. - студентка групи ПС – 20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф. Євдокимова Н. О.

Дослідження гендерних особливостей самооцінки у підлітковому віці

6. Гісіна В.Г. - студентка групи ПС-20-19 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. психол. наук Вербина Ю. В.

Індивідуальні та сімейні цінності як основа сімейних взаємовідносин

7. Кузнєцова Л. А. - студентка групи ПС – 20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф. Євдокимова Н. О.

Особливості переживання самотності успішними жінками

8. Раткогло О. М. - студентка групи ПС – 20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф. Іванцова Н.Б.

Аналіз ефективності психологічного супроводу пацієнтів

9. Рєвтьо А. Р. - студент групи ПС-20-19 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф. Євдокимова Н. О.

Психологічні профілі майбутніх оперативних працівників у ракурсі професійного спілкування

10. Романчак І. А. - студентка групи ПС – 20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф. Іванцова Н.Б.

Подружжя прив'язаність: поняття та шляхи гармонізації

11. Тарасова Н. В. - студентка групи ПС – 20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. психол. наук Вербина Ю.В.

Дослідження мотиваційної сфери спортсменів підлітково-юнацького віку

12. Чеканова О. С. - студентка групи ПС-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. психол. наук Шавліс Н.А.

Роль ігрової діяльності дітей з аутизмом в їх соціалізації

13. Шаріпов А.Р. - студент групи ПС – 20-19 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф. Іванцова Н.Б.

Засоби корекції процесу спілкування

14. Щербаков Д. О. - студент групи ПС-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф. Євдокимова Н. О.

Професійнесамозбереження військовослужбовця

СЕКЦІЯ 4

МЕДИЧНІ НАУКИ

Керівник секції: **Ромаскевич Ю. О.** - завідувач кафедри фізичної реабілітації ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика», доктор медичних наук, доцент

Секретар секції: **Чижик Т. Г.**- кандидат педагогічних наук, викладач кафедри фізичної реабілітації ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

1. Бахирєва І. В. - студентка групи ФТ-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р мед. наук, доц. Ромаскевич Д.Ю.

Науковий консультант: канд.пед.наук Чижик Т.Г.

Сучасні уявлення про етіологію, патогенез, клініку та лікування дитячого церебрального паралічу

2. Генов В. Ю. - студент групи ФТ-20-19 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд.мед. наук Димо В. М.

Основи патогенезу вегетативної дисфункції

3. Декуш Д. М. – студентка групи ФТ-20-19 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф.Євдокимова Н. О.

Сутність поняття здоров'я у реабілітаційному контексті

4. Котляр А. В. – студентка групи ФТ-20-19 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. мед. наук Димо В. М.

Ожиріння у жінок репродуктивного типу

5. Лазарева О. С. - студентка групи ФТ-20-19 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф.Євдокимова Н. О.

Психокорекція при гіпертонії

6. Міхова К. В. - студентка групи ФТ-20-19 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф.Євдокимова Н. О.

Застосування методів тілесно-орієнтованої терапії при цукровому діабеті другого типу

7. Паламарчук К. В. - студентка групи ФТ-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф.Євдокимова Н. О.

Клініко-фізіологічні особливості дітей з рецидивуючим бронхітом

8. Ричка А. О. - студентка групи ФТ-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р мед. наук, доц. Ромаскевич Д.Ю.

Науковий консультант: канд.пед.наук Чижик Т.Г.

Загальна характеристика методик лікувальної фізичної культури при реабілітації людей з ожирінням

9. Тендерес О. О. - студентка групи ФТ-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р мед. наук, доц. Ромаскевич Д.Ю.

Науковий консультант: канд.пед.наук Чижик Т.Г.

Особливості організації процесу реабілітації гімнасток після травм зв'язкового апарату колінного суглобу

10. Тіщенко О. О. - студентка групи ФТ-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. мед. наук Димо В. М.

Інфаркт міокарду

11. Урмановська Г. В. - студентка групи ФТ-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р мед. наук, доц. Ромаскевич Д.Ю.

Науковий консультант: канд. пед. наук Чижик Т.Г.

Актуальні підходи до реабілітації дітей з м'язовими дистрофіями

12. Циганок Г. В. - студентка групи ФТ-20-19 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд.мед.наук Димо В. М.

Клінічні характеристики сколіозу

13. Чебану А. В. - студентка групи ФТ-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р мед. наук, доц. Ромаскевич Д.Ю.

Науковий консультант: канд.пед.наук Чижик Т.Г.

Особливості застосування традиційних і нетрадиційних засобів оздоровчої фізичної культури в профілактиці захворювань сечостатевої системи

14. Штукан Д. О. - студент групи ФТ-20-18 ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р мед. наук Мітілева З. М.

Науковий консультант: Дроботун О. С.

Актуальність фізичної реабілітації хворих на остеохондроз

Матвієнко Людмила Павлівна- ректор ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика», кандидат педагогічних наук, доцент.

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

Шановні учасники Магістерських читань-2!

Від імені ректорату університету вітаю Вас з початком роботи нашого наукового форуму, а також висловлюю спільні сподівання щодо його плідності та ефективності.

Відповідно до програми Магістерських читань-2 заплановано обговорення актуальних питань процесів українського та закордонного реформування, становлення і розвитку економіки, розвитку туристичних технологій та готельно-ресторанної справи, медичної науки та психології.

Неочікувані зміни у житті суспільства, не пов'язані з історичними традиціями, вимагають нових, нетрадиційних рішень та креативного підходу до організації життя як окремої людини, так і усього суспільства, що, безумовно відображається на методологічній переорієнтації сучасної науки. Як наголошував знаменитий учений В. І. Вернадський, наука на сучасному етапі має розвиватися не по напрямам, а по проблемам, на стиках яких слід очікувати найбільш яскраві і кардинальні нові результати. Такі результати ми й очікуємо від організованих у нашому університеті наукових форумів та конференцій, оскільки тільки у наукових спорах народжується істина, яка у подальшому визначально впливатиме на розвиток нашої держави як демократичної та правової, а також сприятиме її економічному та соціальному розквіту.

Упевнена, що сьогоднішні Магістерські читання-2 сприятимуть фаховому діалогу магістрантів та покладуть початок Вашому науковому пошуку.

Сподіваюся, що досвід наукової діяльності нашого університету буде вельми корисним та у нагоді усім учасникам читань, допоможе поновому висвітлити багато проблемних питань розвитку української науки.

Переконана, що Магістерські читання-2 сприятимуть розповсюдженню теоретичних та практичних напрацювань науковців нашого університету, збагатять наукову теорію і практику в цілому, а також стануть традицією.

Дякую за увагу, бажаю Вам плідної роботи!

ДОПОВІДІ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ВИБОРОМ СТРАТЕГІЙ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

МЕТОДЫ УПРАВЛЕНИЯ ВЫБОРОМ СТРАТЕГИЙ ДИВЕРСИФИКАЦИИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

METHODS OF MANAGING THE CHOICE OF STRATEGIES FOR DIVERSIFICATION OF THE INVESTMENT ACTIVITY OF THE ENTERPRISE

Абрамова Світлана Миколаївна,

студентка групи ФБСС-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р економ. наук, доц. Звягінцева О. Б.

Стратегію диверсифікації інвестиційної діяльності підприємства розглядають як умову успішного розвитку диверсифікованої організації у довгостроковій перспективі. Вона визначає орієнтири і напрямки розвитку підприємства, узгоджує в собі місію підприємства, цілі, маркетингову концепцію, інвестиційну політику, кадрову стратегію.

Стратегія диверсифікації, будучи об'єднуючою основою для організаційних зусиль, вимагає розробки деяких видів диверсифікації.

Природньо, що кожен вид стратегії є її частиною. Стрижнем будь-якого виду диверсифікації є його базова стратегія. У рамках обраної базової стратегії можливо кілька курсів дій, що прийнято називати стратегічними альтернативами (видами).

Стратегія диверсифікації полягає у постачанні нових продуктів на нові ринки. Цей термін часто асоціюється з експансією у галузі, яка непов'язана з поточною діяльністю організації. Таку стратегію, що вимагає для своєї реалізації великих інвестицій, можуть проводити звичайно тільки великі організації. При її реалізації виникають великі труднощі досягнення ефективного управління.

Слід зазначити, що концепція стратегії диверсифікації базується на таких основних принципах :

а) синергії. Поєднання виробництва кількох товарних груп чи окремих товарних одиниць, кожна з яких задовольняє запити певних груп споживачів, збільшуючи тим самим частку ринку підприємства, дозволяє окрім того повніше реалізувати потенціал підприємства і розвинути його, у багатьох випадках приводить до синергетичного ефекту;

б) розподілу ризиків. Виробництво різних за технологіями виготовлення і галузями використання чи споживання товарів, кожен з яких знаходиться на різних етапах життєвого циклу і дозволяє підвищити стабільність діяльності підприємства і знизити ризик, наприклад, нереалізації продукції, оскільки при зниженні попиту на одні товари можна виживати за рахунок інших і мати час для виведення неефективних товарів з ринку і заміни їх новими;

в) збільшення масштабів виробництва. Розширення виробництва й охоплення нових видів діяльності відкриває перед підприємством більш широкі можливості щодо формування сучасної виробничої бази, залучення досвідчених висококваліфікованих фахівців, застосування високоефективних технологій виробництва тощо, що у підсумку посилює конкурентні позиції;

г) економії на масштабах діяльності. Це дозволяє знизити питому частку постійних витрат у собівартості кожної товарної одиниці, повніше реалізувати виробничо-збутовий потенціал підприємства.

У випадку, коли рішення про проведення диверсифікації вже прийнято, можна обрати різні шляхи його реалізації. Існує достатньо велика кількість стратегічних підходів до цього питання. Диверсифікація зокрема може здійснюватися за допомогою таких заходів: придбання або злиття, створення власного нового підприємства з нуля, здійснення спільної діяльності тощо.

Література

1. Корсакова, О.С. (2009). *Створення інтегрованих промислових об'єднань як механізм забезпечення ефективного функціонування промислових підприємств в умовах світової фінансової кризи*. Взято з http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_gum/aprer/2009_5_1/26.pdf.

2. Круглова, Н. *Интеграция промышленных и финансовых структур в финансово-промышленные группы*. Взято з <http://www.inventech.ru/lib/right/right-0104/>.

3. Савенкова, В.Ф. (2018). *Развитие организационного механизма крупных диверсифицированных предприятий*. *ИнвестРегион*, 2, 20-23.

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

ФАКТОРЫ ВЛИЯНИЯ НА ИНВЕСТИЦИОННУЮ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ

FACTORS OF INFLUENCE ON INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF THE ENTERPRISE

Волкомор Максим Ігоревич,

студент групи ФБСС-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р економ. наук, доц. Звягінцева О. Б.

Основним етапом формування інвестиційної привабливості підприємства є визначення чинників впливу на неї та їх класифікація, що сприяє кращому та більш повному розумінню самої сутності інвестиційної привабливості.

Існує багато класифікацій цих чинників, так само як і думок щодо того, які саме із них впливають на інвестиційну привабливість. Численні наукові праці поки що не відображають однозначної та єдиної відповіді на ці питання. Розглянемо найбільш поширену класифікацію. Відповідно до неї всі чинники можна згрупувати у дві групи: опосередкованого впливу та безпосереднього впливу підприємства на інвестиційну привабливість. До першої групи чинників відносяться ті, що не піддаються впливу окремого підприємства, тобто на них можна впливати тільки на державному рівні (зовнішні чинники). До другої ж групи відносяться фактори, на які підприємство може впливати та змінювати їх показники, характеристики тощо (внутрішні).

Для підприємства важливішими є внутрішні чинники або чинники безпосереднього впливу, оскільки саме завдяки ним воно здатне самостійно впливати на свою інвестиційну привабливість. У свою чергу, серед внутрішніх чинників найбільшу питому вагу займають такі чинники, як

кадровий потенціал, тривалість інвестиційної програми, стан майна та фінансових ресурсів, розмір витрат.

При цьому вважається, що інвестор при виборі об'єкта інвестування найбільше звертає увагу на стан майна, стан фінансових ресурсів, розмір витрат підприємства, який визначається ступенем зношеності основних фондів, їх спроможністю виготовляти продукцію на високому рівні, рівнем ліквідності, платоспроможністю, показниками фінансової стійкості, показниками ділової активності, станом необоротних та оборотних активів, їх оновленістю та вибуттям. Розмір витрат підприємства включає всі витрати підприємства, пов'язані з його операційною діяльністю [3].

Необхідно звернути особливу увагу на ефективність використання інвестиційних ресурсів підприємством як на наступну умову щодо формування його інвестиційної привабливості. Інвесторів завжди цікавить ефективність використання інвестиційних ресурсів підприємством за минулі періоди. Визначення ефективності здійснюється шляхом розрахунку індексів, співвідношень і коефіцієнтів, таких, наприклад, як прибутковість коштів і коефіцієнт самозабезпеченості інвестиційними ресурсами. Коефіцієнт самозабезпеченості свідчить про можливість підвищити конкурентоспроможність і ділову активність за рахунок власних коштів. Прибутковість залучених, а особливо позикових, коштів повинна значно перевищувати прибутковість власних інвестиційних ресурсів та ін. Вивчення та аналіз звітності суб'єктів господарювання, досвіду фахівців і підприємств дає змогу авторам стверджувати, що це досить важлива умова формування інвестиційної привабливості підприємства. Масив показників щодо визначення ефективності використання інвестиційних ресурсів є досить репрезентативним і суттєво впливає на інвестиційну привабливість підприємства.

Література

1. Бутинко, В.В. (2013). *Інвестиційна привабливість підприємств економічний зміст та дефініції*. *Агросвіт*, 9, 61-64.

2. Кухта, П.В. (2018). *Управління інвестиційною діяльністю підприємств України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 – «Економіка та управління підприємствами»*. К.
3. Удалих, О. О. (2006). *Управління інвестиційною діяльністю*. К.
4. Гриньова, В.М., Коюда, В.О., Лепейко, Т. І., Коюда, О.П. (2018). *Інвестування*.— 2-ге вид., доопр. і доп. Х.: Інжек.
5. Кириченко, О.А., Єрохін, С.А. (2009). *Інвестування*. К.: Знання.

ІНФОРМАЦІЙНІ ІННОВАЦІЇ В ТУРИЗМІ
ИНФОРМАЦИОННЫЕ ИННОВАЦИИ В ТУРИЗМЕ
INFORMATION INNOVATIONS IN TOURISM

Георгієва Ірина Віталіївна,

студентка групи Т-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. економ. наук Матвієнко С. В.

Сьогодні у туризмі використовується значна кількість новітніх комп'ютерних технологій для вирішення різноманітних завдань і підвищення якості послуг.

На сучасному етапі більше 80% усіх продажів турпродукту реалізуються через електронну комерцію і використовують комп'ютерні системи резервування CRS (Computerreservationssystem), які створили передумови для розвитку глобальних систем бронювання. Завдяки цьому підвищилась якість послуг за рахунок зменшення часу обслуговування клієнтів, збільшення обсягів та різноманітності пропонованих послуг тощо.

До глобальних систем бронювання, які використовуються у туризмі, належать: Amadeus, Galileo, Sabre та Worldspan. Разом ці системи (не випадково їх називають «золотою четвіркою») займають 90% ринку. 10% займають регіональні системи резервування та системи, які знаходяться у стадії злиття з однією з вищеперерахованих. Кожна GDS, хоча і є

глобальною, має свій арсенал розповсюдження. Для Amadeus та Galileo - це передусім Європа, для Sabre та Worldspan – Америка. Galileo має міцні позиції у Великобританії, Італії, Греції, Швейцарії, Португалії. Система Galileo дає змогу забезпечувати туриста та турагента інформацією про туристичні продукти і послуги, автоматизувати процес бронювання авіаквитків, здійснювати прямий обмін повідомленнями та замовлення додаткових послуг [1]. Інтернет Системи Бронювання (IDS), відомі також як Альтернативні Системи Бронювання (ADS), з'явилися на початку 90-х років ХХ століття і виступили у якості альтернативи вже існуючої системи GDS. На відміну від GDS, доступ до котрої мають лише агенти туристичних компаній, ADS дає можливість користуватися послугами бронювання не тільки туристичним агентам, але і приватним особам[2].

В Україні діє програмне забезпечення для підприємств туристичної сфери, що розробляється компанією «Парус-Запад»: «Парус-Підприємство», «Парус-Консультант», «Парус-Турагенство», «Парус-Готель», а також «Парус-Ресторан», «Парус-Лікувальний заклад», «Парус-менеджмент і маркетинг» [3]. Ці інформаційні системи в туризмі в умовах жорсткої конкуренції дають змогу забезпечити не тільки їх розвиток, але й надати якісні послуги з урахуванням смаків туристів та їх фінансового стану. Виділення класів та видів інформаційних технологій, що використовуються не тільки в економіці, але й у туризмі, зумовлене потребою визначення саме інноваційних технологій на сучасному етапі і дає змогу розвивати ринок туристичних послуг, тому наведені класифікаційні ознаки доцільно доповнити такими:

- за сферою діяльності: глобальні, національні та регіональні інформаційні системи;
- за функціональним призначенням: соціальні, культурні, виховні, фінансово-економічні, маркетингові тощо;
- за напрямом автоматизації: автоматизація процесів (управління персоналом, фінансами, постачанням тощо), автоматизація інформації

(формування баз даних клієнтів), інтеграційні (управління зовнішніми і внутрішніми процесами);

- за сферою застосування: системи проектування туристичних об'єктів, системи організаційного управління (готелем, рестораном, музеєм тощо), системи управління технологічними процесами, системи матеріально-технічного забезпечення.

Так, найбільш поширеними автоматизованими готельними системами, що застосовуються у світовій практиці, є: система управління готелем (PMS – PropertyManagementSystem); система управління рестораном (PointOfSales); система управління заходами (Sales&Catering); система телефонного сервісу (TelephoneManagementSystem); система електронних ключів (KeySystem); система електронних міні-барів (MinibarSystem); система інтерактивного телебачення (VideoServicesSystem); система енергозбереження (EnergyManagementSystem); система обробки кредитних карт (CreditCardAuthorizationSystem); система складського обліку та калькуляції (Food&Beverage), система фінансового бухгалтерського обліку (AccountingSystem); система центрального бронювання (CentralReservationSystem); система Інтернет-бронювання (WebReservationSystem); система кадрового обліку (HumanResourceSystem); система безпеки (SecuritySystem)[4].

Таким чином, результатом поєднання сучасних інформаційних технологій у туризмі є створення таких новацій, як віртуальні подорожі та віртуальні конс'єржі у готелях.

Таким чином, успішне функціонування туристичних об'єктів на ринку туристичних послуг практично неможливе без використання сучасних інформаційних технологій, оскільки вони дають змогу прискорити процес прийняття управлінських рішень й отримувати інформацію у найкоротші терміни про доступність транспортних засобів та можливості розміщення туристів, забезпечують швидке резервування та бронювання місць, а також автоматизацію рішення допоміжних завдань під час надання турпослуг.

Література

1. *Застосування інформаційних технологій у туризмі* Взято з <http://it-tehnolog.com>.

2. *Глобальні системи бронювання в туризмі* Взято з <http://infotour.in.ua/gds.htm>.

3. Коваль, П. Ф., Алешугіна, Н. О., Андрєєва, Г. П., Зеленська, О. О., Григор'єва, Т. В., Пархоменко, О. Г., Дудко, В. Б., Михайловський, М. О., Бондар, С. І. (2014). В'їзний туризм.

4. *Інновації в ресторанному бізнесі*. [Електронний ресурс] Взято з <http://prohotelia.com.ua/2013/02/restaurant-innovation/>.

ЧИННИКИ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРЯННЯ У ПРИЙОМНИХ БАТЬКІВ ТА БАТЬКІВ-ВИХОВАТЕЛІВ ДИТЯЧИХ БУДИНКІВ СІМЕЙНОГО ТИПУ

ФАКТОРЫ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО ВИГОРАНИЯ У ПРИЁМНЫХ РОДИТЕЛЕЙ И РОДИТЕЛЕЙ-ВОСПИТАТЕЛЕЙ ДЕТСКИХ ДОМОВ СЕМЕЙНОГО ТИПА

FACTORS OF EMOTIONAL BURNOUT IN ADOPTIVE PARENTS AND PARENTS-EDUCATORS IN CHILDREN'S HOMES OF THE FAMILY TYPE

Воскевич Юлія Віталіївна,

студентка групи ПС-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. психол. наук Шавліс Н.А.

Швидко «вигоряють» батьки, які мають інтровертований характер. Існує взаємозв'язок між вигорянням і такими особливостями особистості, як тривожність, емоційна чутливість, нейротизм та екстраверсія. Доведено існування зв'язку між вигорянням й агресивністю, тривожністю, натомість, почуття групової єдності випереджує вигоряння.

Існує зв'язок між рівнем освіти і вигорянням. Приводом до цього можуть бути перебільшені вимоги людей з більш високим рівнем освіти, неможливість реалізації.

Має значення життєвий та виховний досвід прийомних батьків, батьків-вихователів: жінка (прийомна матір), яка не має власних дітей, у 30 років витрачає більше енергії на виховання дітей, більше переживає, ніж жінка у 30 років, яка має власних дітей.

Одним із найважливіших чинників емоційного вигоряння є соціально-психологічні взаємини з контролюючими та супроводжуючими структурами. Особливістю діяльності прийомних батьків, батьків-вихователів є участь у реалізації державної політики щодо влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування у сім'ї. Тож прийомні батьки та батьки-вихователі перебувають під увагою державних структур, у першу чергу, служб у справах дітей та центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Стосунки між працівниками цих структур та батьками відіграють велике значення. Батьки можуть бути незадоволені частими візитами державних представників (службовців). Це можна зрозуміти, бо порушується сімейна атмосфера. До того ж, часто при відвідуваннях працівники самі намагаються повчати і дітей, і батьків, що не є доцільним і коректним (особливо, якщо службовці роблять зауваження батькам при дітях). Тож слід заздалегідь обговорити процес співпраці з державними структурами та узгодити відвідування (окрім тих, які відповідно до законодавчих актів можуть бути непередбачуваними).

Наступним чинником емоційного вигоряння є понад нормована праця. Практично всі дослідження свідчать про те, що розвиток вигоряння стимулюють підвищені навантаження у діяльності. У прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу діяльність цілодобова. У такому випадку попереджує вигоряння покращення умов праці (наприклад, наявність необхідної побутової техніки, засобів пересування тощо), а також активний та різноплановий відпочинок як у сімейному колі, так і батьків наодинці.

Зазначена група чинників містить у собі кількісні та якісні аспекти. У першу чергу, це стосується кількості дітей у сім'ї, оскільки, виховуючи одну-дві дитини, батьки витрачають значно менше енергії, ніж виховуючи п'ятьох-десятьох. Має значення і стан здоров'я (фізичного та психічного) прийомних дітей, дітей-вихованців, оскільки для підтримки дітей, які мають особливості, витрачається більше енергії [1].

Окрім того, важливою є якісна підготовка батьків до виховання дітей, володіння ними необхідними знаннями, уміннями та навичками для оптимізації процесу виховання, правильного перерозподілу обов'язків всередині родини тощо.

Важливий чинник, що взаємодіє з вигорянням, – ступінь самостійності і незалежності у діяльності прийомних батьків, батьків-вихователів, можливість приймати важливі рішення. Відчуття значущості, інформованості і прийняття відповідальних рішень значно призупиняє розвиток вигоряння. Батьки, приймаючи вагомі рішення щодо дітей, повинні радитись із контролюючими та супроводжуючими органами. Через певні причини батьки не можуть приймати низку рішень самостійно (забезпечення житлом дітей, відпочинок за кордоном, переїзд тощо). Відтак, важливою є ефективна взаємодія з відповідними структурами, а також розуміння з їх боку, що вони мають відігравати не стільки контролюючу функцію, скільки підтримуючу, допоміжну.

Тому вважаємо перспективним у подальшому дослідити саме ці аспекти емоційного вигоряння.

Література

1. Водоп'янова, Н., Старченкова, Е. (2008). *Синдром вигорання*: СПб.: "Пітер".

ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ПОЗИТИВНОЇ Я-КОНЦЕПЦІЇ
ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ ПОЗИТИВНОЙ Я-КОНЦЕПЦИИ
FACTORS FOR DEVELOPMENT OF POSITIVE I-CONCEPT

Шевченко Леся Миколаївна,

студентка групи ПС – 20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф. Іванцова Н.Б.

Знання чинників розвитку Я-концепції особистості має великий практичний інтерес, оскільки розкриває можливість не тільки для організації оптимальних умов її розвитку у позитивному напрямку та профілактики розвитку негативної Я-концепції, але й для діагностики причин певних відхилень у її розвитку на різних етапах онтогенезу (так званий етіологічний діагноз). Проста констатація симптомів, на підставі котрих робляться висновки про певний рівень розвитку тих чи інших складових Я-концепції, не дає можливості практичному психологу висунути гіпотезу щодо того, які спеціально організовані умови знімуть дію негативних психологічних чи соціально-психологічних чинників, що зумовили актуальний стан клієнта, оскільки невідомі самі ці чинники.

Потреба у позитивній увазі настільки сильна як мотив, що людина може пожертвувати організмичним оціночним процесом задля того, щоб її отримати (відмовиться робити те, що їй самій подобається, цікавить приносить радість на користь того, що вимагають від неї значущі дорослі, позитивну увагу яких вона хоче заслужити).

У процесі порівняння своїх переживань, пов'язаних з задоволенням чи незадоволенням потреби у позитивній увазі з боку значущих людей виникає *потреба у позитивній увазі до себе* (потреба у самоповазі). Іншими словами, коли людина схвалює себе, то відбувається задоволення потреби у позитивній увазі до себе, коли ні – ця потреба фруструється. Як бачимо, у цьому випадку структура «Я» стала сама для себе «значущою іншою особою». Розвиток позитивної уваги до себе гарантує, що людина

буде прагнути діяти так, щоб й інші, і вона сама схвально відгукувались про її вчинки. Тобто якщо у людини є певна система уявлень про себе (Я-концепція), то вона навряд чи буде поводитись невідповідно до неї, бо це не приведе до задоволення важливої потреби у позитивній увазі до себе.

Отже, одним з найважливіших внутрішніх психологічних чинників розвитку Я-концепції є потреба у позитивній увазі з боку значущих інших та потреба у позитивній увазі до себе.

Тепле, уважне ставлення батьків до своїх дітей-підлітків є умовою формування і подальшого закріплення позитивної самооцінки підлітків. І навпаки. Жорстке, негативне ставлення провокує те, що підлітки як правило сфокусовані на своїх невдачах, вони бояться ризикувати, уникають участі у змаганнях, крім того, їм властиві такі риси характеру, як агресивність і грубість, високий рівень тривожності.

Дослідження зміни установок показали, що чим більшу довіру викликає джерело інформації, тим більший вплив воно може здійснити на наше самосприйняття. І це стосується не тільки інших осіб, з якими ми спілкуємося, вступаємо в різноманітні стосунки, але й нас самих – чим більше ми поважаємо і приймаємо себе, тим більше шансів, що сприймаючи й оцінюючи свій досвід, ми збережемо позитивне ставлення до себе. І навпаки, людина з заниженою самооцінкою, яка не поважає себе, не довіряє собі так реагує на ту чи іншу невдачу, це ускладнює будь-які можливості покращення її Я-концепції. Тобто самосприйняття, самоповагу можна розглядати у якості внутрішнього, суб'єктивного чинника розвитку сприятливої Я-концепції й одночасно її показником.

Вважаємо, що основна мета розвитку сприятливої (позитивної) Я-концепції полягає у тому, щоб допомогти підлітку самому стати для себе джерелом підтримки, мотивації і заохочення.

**ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДИКИ ЄВМІНОВА ДЛЯ
ПРОФІЛАКТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ СКОЛІОЗУ У ДІТЕЙ
ОБОСНОВАНИЕ ПРИМЕНЕНИЯ МЕТОДИКИ ЕВМИНОВА ДЛЯ
ПРОФИЛАКТИКИ И ЛЕЧЕНИЯ СКОЛИОЗА У ДЕТЕЙ
THE RATIONALE FOR THE USE OF THE TECHNIQUE DEVICE FOR
THE PREVENTION AND TREATMENT OF SCOLIOSIS IN CHILDREN**

Івкова Надія Олександрівна,

студентка групи ФТ-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р мед. наук Мітілева З. М.

Науковий консультант: Дроботун О. С.

Сколіотична патологія на сьогоднішній день є найбільш поширеним захворюванням опорно-рухового апарату у дітей і підлітків. За останніми даними, число дітей з порушеннями постави досягає 30-60%, а сколіоз вражає в середньому 10-15% дітей.

Захворювання спостерігається у дітей під час активного росту хребетного стовпа: починаючи з року, і закінчуючи періодом статевого дозрівання. Викривлення зустрічається у дівчаток в 5 разів частіше, ніж у хлопчиків. Типовий віковий проміжок для появи бокового викривлення хребта: 5-7 років та 10-14 років.[1]

Викривлення постійно прогресує і дуже складно виліковується, тому йому простіше запобігти на ранніх стадіях.

У наш час існує багато методик для лікування сколіозу. Це мануальна терапія і масаж, лікувальна гімнастика, кінезіотерапія і корсетотерапія та ін.[2]. Проте не розроблено системних методик застосування цих методів у профілактиці сколіозу, а відповідно, захворюваність на сколіоз у дитячому віці продовжує збільшуватись. Крім того, існує необхідність пошуку нових комплексних методів профілактики

та лікування сколіозу у дітей та розробки системи профілактики розвитку сколіотичної хвороби у дитячому віці.

На наш погляд, такою методикою може стати методика Євмінова, котра поєднує у собі тракцію (витягнення хребта) та дозоване функціональне навантаження з комплексу вправ, що виконуються за допомогою спеціального пристрою – профілактору Євмінова.

Профілактор Євмінова - багатофункціональний тренажер, призначений для тренування м'язів хребта, відновлення і зміцнення структур хребта та опорно-рухового апарату людини за методом Євмінова [3]. Ця дошка, виготовлена технікою склеювання лиж, має пружні властивості. Навантаження дозують при встановленні дошки під різними кутами до стіни.

Метод Євмінова – набір комплексів фізичних вправ, заснованих на принципах кінезіотерапії (лікування рухом)[3]. Методика підбирається індивідуально фахівцями відповідно до проблем хребта, стадії захворювання, загального стану й особливостей організму.

Сутність методики в тому, що вправ виконуються на похилій дошці під невеликим кутом і це дає змогу м'яко і підконтрольно чередувати розтягнення та розслаблення м'язів (на відміну від вправ на перекладині тощо).

Велике значення має кут установки профілактора: чим більша ступінь сколіозу, тим нижче ставиться кут нахилу профілактора (5-25°).

Вихідні положення, такі як: лежачи на спині, животі та вниз головою на спині і животі - дають можливість закріплення правильного положення різних частин тіла, забезпечують розвантаження хребта та цілеспрямовано впливають на певні відділи хребта.

Для лікування сколіозу розроблені спеціальні корекційні вправи - симетричні й асиметричні.

Симетричні вправи сприяють вирівнюванню м'язової тяги з двох сторін з одночасним зміцненням глибоких м'язів спини та

використовуються в основному для профілактики та лікування I ступеня сколіозу.

При сколіозах II-III ступеня застосовуються асиметричні корекційні вправи. Вони дають можливість сконцентрувати лікувальну дію на певній ділянці хребта.

Як при остеохондрозі, так і при сколіозі застосовуються силові вправи, необхідні для закріплення досягнутого ефекту[4].

Дослідження підтверджують, що займаючись від 5 до 40 хв. щодня, можна сприяти відновленню функції хребта при остеохондрозі, грижі дисків, спондильозі, сколіозі, остеопорозі тощо[3]. Проаналізувавши наукову літературу щодо лікування сколіозу, за допомогою цієї методики надалі плануємо оцінити стан організму дітей зі сколіозом I-II ступенів під час занять на профілакторі Євмінова та розробити комплексну програму відновного лікування та профілактики сколіозу у дитячому віці на основі застосування методики Євмінова.

Література

- 1.Белянчикова, Н., Лукаш, А., Шубина, Е. (2008). *Сколиозилечим. Профилактика и лечение ортопедических проблем у детей.* Санкт-Петербург.
2. Красикова, И.С. (2011). *Сколиоз и профилактика лечение.* Корона-Век.
3. Евминов, В.В. (2005). *Как навсегда победить боль в спине.* Киев.
4. Евминов, В.В, (2007). *Профилатор Евминова. Комплекс силовых упражнений.* Киев.

ПСИХОЛОГІЧНА КОРЕКЦІЯ ПРИ ДЦП
ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ КОРРЕКЦИЯ ПРИ ДЦП
PSYCHOLOGICAL CORRECTION CP

Казар'ян Павло Ашотович,

студент групи ФТ-20-19

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф. Євдокимова Н. О.

Основними цілями корекційної роботи при ДЦП є: надання медичної, психологічної, педагогічної, логопедичної і соціальної допомоги, забезпечення максимально повної і ранньої соціальної адаптації, загального і професійного навчання. Ефективність лікувально-психологічних заходів визначається своєчасністю, безперервністю, комплексністю всіх ланок. Існує декілька основних принципів психологічної корекції при ДЦП.

1. Комплексний характер корекційної роботи. Це означає постійний контроль взаємовпливу рухових, мовних і психічних порушень в динаміці розвитку.

2. Ранній початок онтогенетичної послідовності впливу, який спирається на збережені функції. Корекційна робота будується не з розрахунку віку людини, а враховується, на якому етапі психомовного розвитку вона знаходиться.

3. Організація роботи в рамках провідної діяльності.

4. Спостереження за динамікою психомовного розвитку.

5. Тісний взаємозв'язок з оточуючими.

Для досягнення успіху у психокорекції необхідне чітке усвідомлення задач, які стоять перед психологами і реабілітологами у процесі реабілітації:

- корекція хибних установок опорно-рухового апарату (кінцівок, відділів хребта), переборювання слабкості (гіпотрофії, атрофії) окремих м'язів та їх груп;

- покращення рухів у суглобах (профілактика чи розробка контрактур);
- нормалізація тонусів м'язів (корекція пізньо-тонічних реакцій);
- покращення зв'язку м'язів із суглобами (кінестезії) та тактильної (шкіряної) чутливості;
- формування компенсаторної гіпертрофії певної групи м'язів (посилення розвитку тієї групи м'язів, яка взяла на себе функції послаблених, паралізованих);
- покращення функціонування серцево-судинної, дихальної та інших систем організму;
- розвиток предметно-маніпулятивної діяльності рук;
- формування вестибулярних та антигравітаційних реакцій, статодинамічної стійкості (рівноваги) та орієнтації у просторі;
- формування різних опорних реакцій рук і ніг; досягнення загальної релаксації (розслаблення) організму або окремих його частин.

Хворим з ДЦП проводять комплексну корекцію наявної вади розвитку, в тому числі і медикаментозне лікування, але для повної соціальної реабілітації необхідно створення корекційно-розвивального середовища.

СЕКЦІЯ 1
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

**НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ**
**НАПРАВЛЕННЯ РЕФОРМИРОВАНИЯ СИСТЕМЫ
ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ТУРИСТИЧЕСКОЙ
ОТРАСЛИ В УКРАИНЕ**
**DIRECTIONS OF REFORMING THE SYSTEM OF STATE
REGULATION OF THE TOURIST INDUSTRY IN UKRAINE**

Аль-АвадіРіяд,

студент групи Т-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. філол. наук Бабич В. І.

Туристична галузь України, маючи потужний туристично-рекреаційний потенціал, розвивалася без урахування особливостей її функціонування, глибокого проникнення в сутність проблем та за відсутності цілеспрямованої, комплексної туристичної політики держави і відпрацьованих механізмів управління. Це призвело до переорієнтації туризму на виїзний, руйнування системи соціального туризму, важливих складових інфраструктури галузі.

Реформування системи державного регулювання галузі висвітлило низку проблем, що потребують вирішення:

- невідповідність чинної нормативно-правової бази потребам та тенденціям розвитку туристичної галузі;
- потреба у вдосконаленні правового забезпечення галузі і приведення його у відповідність зі світовими стандартами;
- відсутність протягом тривалого часу виваженої регіональної політики, що зумовило потребу у створенні структури державного

регулювання туризму в Україні з урахуванням сучасних реалій та досвіду країн з високорозвиненою туристичною індустрією;

– сучасне туристичне підприємництво функціонує в умовах неналежної нормативно-правової, методичної, організаційної та інформаційної підтримки з боку держави. Це особливо наочно проявляється на рівні малих міст і сільських населених пунктів, у яких туризм може стати важливим чинником соціально-економічного та культурного розвитку завдяки забезпеченню зайнятості населення, розбудові міської інфраструктури, реконструкції та збереженню пам'яток тощо;

– відсутність суттєвої державної підтримки місцевих ініціатив щодо розвитку туризму (зарубіжний досвід свідчить, що максимального ефекту в розвитку туризму можна досягти лише за умов співпраці органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, громадських і професійних організацій та підприємницьких структур).

Відтак, проблематика державного регулювання туристичної галузі полягає у визначенні основних тенденцій розвитку міжнародного туризму та впровадженні відповідних кроків інтеграції України в міжнародний ринок туристичних послуг з урахуванням її реальних можливостей.

Оптимізація оподаткування рекреаційно-туристичної діяльності сприятиме підвищенню дохідної частини бюджетів всіх рівнів: державного, регіональних, місцевих та підприємств-суб'єктів рекреаційно-туристичної діяльності. Туристична галузь чинить прямий та опосередкований вплив на підприємства регіону. Туризм стимулює розвиток малого та середнього підприємництва, таких секторів економіки, як: транспорт, будівництво, торгівля, сільське господарство, виробництво товарів широкого вжитку. Розвиток та створення нових підприємств сприятиме наповненню бюджетів усіх рівнів та розбудові регіону в цілому.

Для удосконалення рекреаційно-туристичної діяльності також велике значення має інформація про навколишнє середовище, яка включає демографічні, науково-технічні, політико-правові, соціально-культурні, природні та економічні фактори. До того ж усі фактори макро- та

мікросередовища взаємопов'язані і взаємообумовлені. Тому всі дані повинні бути зосереджені у відповідних інформаційних центрах, об'єднаних в єдину інформаційну систему. Ця система повинна бути повна, зрозуміла у використанні та загальнодоступна.

МАРКЕТИНГОВІ ПІДХОДИ ДО ВЕДЕННЯ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

МАРКЕТИНГОВЫЕ ПОДХОДЫ К ВЕДЕНИЮ РЕСТОРАННОГО БИЗНЕСА

MARKETING APPROACHES TO THE MANAGEMENT OF RESTAURANT BUSINESS

Альберт Володимир Феліксович,

студент групи ГРС-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. економ. наук Матвієнко С.В.

Розвиток та управління підприємствами ресторанного господарства постійно знаходяться у стані руху та потребують використання ефективної стратегії управління і спеціального пристосування, що буде базуватися на основі потенціалу ресторану та його людських ресурсах. Кожне підприємство потребує раціональної стратегії управління, важливим аспектом якого є поняття – «ціни повинні відповідати якості». Необхідним для процесу управління та визначення перспектив розвитку підприємства ресторанного господарства є постановка стратегічних і тактичних завдань, які повинні вирішуватися системою можливості реалізації стратегії підприємства. Підприємства ресторанного господарства повинні постійно вдосконалюватися та черпати нові ідеї, притаманні їх відвідувачам.

Для підвищення конкурентоспроможності учасники ринку громадського харчування мають діяти у таких напрямках:

- упровадження заходів маркетингової комунікації для поліпшення конкурентної позиції підприємства на ринку;
- розробка цільової стратегії розвитку підприємства громадського харчування;
- упровадження корпоративної етики в закладах громадського харчування;
- упровадження сертифікації продукції;
- налагодження щоденних поставок свіжої продукції у довірених постачальників;
- перевірка професійної обізнаності та перекваліфікація кадрів;
- розробка маркетингових програм та маркетинговий контроль [1].

Завдання ресторанного маркетингу:

1. Інформування відвідувачів про ресторани.
2. Розширення кола відвідувачів ресторану.
3. Залучення цільової групи відвідувачів.
4. Збільшення доходу з клієнта.
5. Утримання клієнтів.

Сучасний етап становлення ринкових відносин в Україні здійснюється на засадах формування споживчо-орієнтованої економіки. Ключового значення для підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств набуває активізація їх маркетингової діяльності, однією з найважливіших складових якої є консалтинг.

Узагальнюючи результати дослідження можливостей ресторанного консалтингу у м. Одеса, констатуємо:

1. Консалтинг у ресторанному бізнесі сьогодні є актуальним напрямом діяльності.
2. Підприємства харчування дуже зацікавлені у послугах зовнішніх консультантів. Фахівці ресторанного бізнесу відзначають позитивний вплив консалтингу на розвиток галузі.
3. Низка напрямів консалтингу у ресторанному бізнесі такі, як: проектування і дизайн, добір і навчання персоналу, просування й

оптимізація роботи підприємства і багато інших, сьогодні все більш актуальні.

4. У наш час є можливості надання послуг у сфері ресторанного консалтингу на базі підприємств харчування, проте все більш актуальним стає створення у м. Одеса єдиної спеціалізованої консалтингової організації з повним переліком послуг, що працює саме в царині ресторанного бізнесу, що підтвердили і професіонали ресторанного ринку.

Щодо ресторанного господарства як специфічної сфери національної економіки та його сучасного етапу розвитку слід зазначити, що ті ґрунтовні зміни, які сталися в ресторанній сфері останнім часом, безсумнівно, на перший план висувають проблему життєздатності підприємств ресторанного господарства в умовах конкурентної боротьби.

Література

1. *Дослідження ринку консалтингових послуг в Україні.* Взято з <http://expertra.com/index.php?temp=audit>.

**ІННОВАЦІЙНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ГОТЕЛЬНИХ
ПОСЛУГ
ИННОВАЦИОННОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ СФЕРЫ
ГОСТИНИЧНЫХ УСЛУГ
INNOVATION ENTERPRISES SPHERE OF HOTEL SERVICES**

Бабій Микола Анатолійович,

студент групи ГРС-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р економ. наук, доц. Звягінцева О.Б.

Ганган Максим Миколайович,

студент групи ГРС-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. економ. наук Матвієнко С.В.

Фактором конкурентної боротьби, що має особливе значення для сфери готельного бізнесу, є імідж підприємства. Імідж впливає на економічну ефективність господарської діяльності, зростання обсягів наданих послуг, успішність стратегічного розвитку. Імідж підприємства досить часто стає вирішальним фактором вибору споживачем виробника послуг.

Важливим фактором, що впливає на формування іміджу підприємства готельного бізнесу є інноваційна діяльність. У сучасних умовах в сфері готельного бізнесу інноваційні технології набули стрімкого розвитку. Інноваційна діяльність в сфері готельного бізнесу досить специфічна, направлена, передусім, на задоволення вимог клієнтів, забезпечення якості обслуговування, підвищення економічної ефективності. Інноваційна діяльність в готельному бізнесі здійснюється за такими напрямками:

1.) Продуктові інновації, що полягають у використанні новітніх технологій та впроваджені;

2.) Маркетингові інновації, направлені на застосування нових методів та інструментів просування підприємства на ринок;

3.) Ресурсні інновації, направлені на ефективне використання всіх видів ресурсів та передбачають застосування систем енергозбереження та забезпечення екологічності діяльності готельних підприємств;

4.) Організаційні інновації, пов'язані з удосконаленням системи управління підприємством.

Основний готельний продукт – це надання послуг тимчасового проживання. Крім основного, готелі вводять супутні та додаткові послуги, які сприяють використанню основного продукту та підвищують економічну ефективність діяльності готельного підприємства. Особливої уваги заслуговують концептуальні інновації, пов'язані зі створенням оригінальних неординарних готелів: готелі на воді, на кораблі, в потязі, готелі виключно для жінок, готелі з особливим інтер'єром та витворами мистецтва, такі інновації стають візитною карткою готелю, створюють його імідж та приваблюють більш широке коло клієнтів.

Маркетингові інновації направлені на використання нових методів маркетингових досліджень, використання нових каналів збуту, завоювання нових ринків збуту, застосування нових комунікативних методів збуту. Основними видами маркетингових інновацій є:

- інформаційні технології в системі бронювання готельних номерів;
- використання Інтернет-ресурсу у цілях реклами та надання клієнтам додаткової інформації про готель, в тому числі створення та просування власного сайту;
- розширення каналів збуту, у тому числі використання франчайзингу;
- створення віртуальних екскурсій по готелю у форматі 3D;
- налагодження комунікаційних зв'язків.

Організаційні інновації передбачають побудову індивідуального організаційно-господарського механізму, що забезпечує удосконалення структури управління, методів організації процесу надання послуг та передбачає організаційні, управлінські, юридичні, соціальні нововведення. До таких інновацій відносять:

- застосування сучасних технічних засобів управління (засобів зв'язку, фіксації, обробки, зберігання та передачі даних);
- упровадження комп'ютерних технологій та програмного забезпечення в управлінський та виробничий процес;
- зміни в організаційній структурі управління, структурі персоналу, системі мотивації та стимулювання персоналу.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ НОВОГО ГОТЕЛЮ
СОВРЕМЕННЫЕ АСПЕКТЫ СОЗДАНИЯ НОВОГО ОТЕЛЯ
MODERN ASPECTS OF CREATING A NEW HOTEL

Бориславський Ігор Олегович,

студент групи 60-М

Одеський національний економічний університет

Науковий керівник: канд. економ. наук, доц. Іванов А.М.

Сучасний готель покликаний створити комфортабельні умови для ночівлі туриста і надати йому низку додаткових послуг. Цим вимогам у повному обсязі може відповідати готельна будівля, яка створюється за умови можливості надання значної кількості послуг гостям. Будівля готелю має бути багатофункціональною спорудою і мати технологічно складне устаткування.

Будівництво і реконструкція будівлі готелю потребує великих інвестицій.

В інвестиційний цикл створення готелю входить:

- формування інвестиційного портфелю;
- обґрунтування необхідності створення готелю;

- інженерна підготовка території будівництва;
- виконання будівельно-монтажних робіт, пуско-налагоджувальних робіт;
- освоєння і здача об'єкту в експлуатацію.

Інвестиційні проекти послідовно реалізуються в два етапи. Перший і найбільш складний - залучення інвесторів, здатних вкласти фінансові кошти у будівництво готельної будівлі. Потім слідує розробка концепції розміщення готельного підприємства, визначення зон й учасників для будівництва готелю. Визначення можливих майнових проблем (наявність житлових будинків, які підлягають знесенню і власної землі).

Можливість розвитку ділових і культурних центрів на територіях, прилеглих до майбутнього готельного комплексу. Підготовка всієї документації по землекористуванню, документи щодо обмеження продажу чи оренди землі (наявність власників, муніципальних установ).

Другий етап включає підготовку всієї передпроектної документації по готелях (поверховість і місткість, конкурентоспроможність, вимоги до інвестора). До цього входить підготовка містобудівних обґрунтувань: планування поверховості і місткості готелю; аналіз економічної ефективності готелю, розробка бізнес-плану з попередньою оцінкою окупності готелю до 7 років.

Зацікавлений інвестор викупує право оренди землі при одноразовій виплаті опціону. При неможливості виплати всієї суми створюється спільне підприємство, при цьому частка міста відповідає вартості викупу прав оренди земельної ділянки за певний час. Готельні ланцюги не ризикують вкладанням капіталів у фінансові проекти, а завжди шукають партнерів по фінансуванню.

На жаль, у процесі підготовки будівництва готелів виникають проблеми, які необхідно швидко й оперативно вирішувати. Виділимо основні з них.

Проблеми для інвестиції готельного господарства пов'язані з тим, що не визначені законодавчі межі власності на готельному підприємстві. Крім

того, в силу відомих соціально-політичних обставин, в Україні існує сильна бюрократія.

У той же час, незважаючи на зазначені складності, будівництво готелів в Україні здійснюється досить активно.

Готелі розрізняються за своїми архітектурними рішеннями.

Тривалий пошук найкращих планувальних рішень призвів до створення просторової композиції, спеціально призначеної для діяльності, що виконується у готелях. Приміщення для ночівлі туристів відокремлюються від приміщень, пов'язаних з наданням інших послуг туристам. Відповідні приміщення розподіляються в різні функціональні (архітектурні) блоки.

Основні принципи, які беруться до уваги при спорудженні будівель готелів, такі:

1. Будівля (або комплекс будівель) повинна органічно вписуватися у навколишнє середовище, зберігаючи особливості міського чи сільського ландшафту.

2. Слід враховувати природно-кліматичні чинники (температуру і вологість повітря, кількість опадів, інсоляцію, швидкість і напрям вітру тощо).

3. Архітектурне, конструктивне і планувальне рішення будівлі не повинні бути надмірно дорогими. Планування будівлі повинне забезпечувати економічність його експлуатації. Основні зусилля проєктантів направляються на раціональне поєднання поточних та одноразових витрат.

4. При проєктуванні будинку певну роль відіграють рекламні міркування: забезпечення оформлення фасаду, що підкреслює престижність готелю; встановлення рекордів певного напрямку (будівля найвищої будівлі, най-екзотичній будівлі і т. д.); розташування вітрин готельних торгових центрів та ін.

5. Планування будівлі повинне забезпечувати раціональну організацію обслуговування і відповідний комфорт проживаючим, відповідати функціональним вимогам.

6. Будинок має відповідати естетичним, технічним, санітарно-гігієнічним, екологічним нормам і рекомендаціям. Слід передбачати можливість реконструкції будівлі.

7. Необхідно дотримуватися умови економічності процесу будівництва будинку.

Коли будівництво готельної будівлі завершено, виникають проблеми, пов'язані з його функціонуванням у системі готельного бізнесу, котрі впливають з основних вимог, що пред'являються до подібного роду споруд[1].

Література

1. Іванов, А.М. (2018). Нестандартні маркетингові пропозиції як індивідуальність готелю. *Матеріали 7-ї Міжнародної н-п конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики»*. Одеса, Атлант, 150-153.

**ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ
ПІДХОДИ**

**ОСОБЕННОСТИ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ
ФИНАНСАМИ ПРЕДПРИЯТИЙ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧЕСКИЕ
ПОДХОДЫ**

**FEATURES OF STRATEGIC MANAGEMENT BY FINANCES OF
ENTERPRISES: THEORETICAL-METHODICAL APPROACHES**

Кремповська Неля Іванівна,

студентка групи ФБСС-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р економ. наук, доц. Звягінцева О. Б.

Роль і значення фінансової сфери в останні десятиліття кардинально змінилися. Із простого механізму обслуговування економічних процесів фінанси перетворилися на потужний чинник сучасного розвитку економіки та суспільства, а в умовах зростаючої глобалізації роль фінансів у світових економічних і політичних стосунках все більше посилюється. Фінанси практично стають самостійним сегментом економіки.

Стратегічна концепція розвитку підприємства, передусім, повинна формуватися з урахуванням основних тенденцій державної економічної політики, що реалізується. Це зумовлює необхідність постійного коригування загальної стратегії у рамках схеми: ситуація в економіці – державна економічна політика – стратегія підприємства – ефективність реалізації стратегії. Не можна розділяти плани підприємства і держави, визначальні принципи їх політики. Підприємства, природньо, мають свої інтереси, проте вони не повинні протистояти економічним інтересам держави.

Визначаючи фінансово-економічну політику підприємств, забезпечуючи інвесторів і кредиторів достовірною інформацією про їх

фінансово-економічний стан і будучи одним з основних чинників забезпечення інвестиційної привабливості, фінансова стратегія займає центральне місце у стратегічному управлінні. Стратегічна концепція розвитку підприємства у якості фундаментальної має ідею ефективного фінансового вибору. Досягти такого результату можна реалізацією стратегії фінансового управління, яка передбачає ефективне досягнення цілей фінансовими методами і засобами. Згідно з дослідженнями низки авторів, ця стратегія отримала назву фінансової стратегії управління підприємством [2].

Стратегічне управління фінансами відноситься до об'єкта дослідження і стратегічного менеджменту, і фінансового менеджменту. Тому, логічним буде дослідження та порівняння таких понять як «фінансовий менеджмент» і «фінанси», оскільки ці поняття є центральними в теорії управління фінансами підприємств. А також дослідження понять «стратегічний менеджмент» і «стратегія», оскільки ці поняття є головними в теорії стратегічного управління. Потім, на цій основі спробуємо виявити особливості стратегічного управління фінансами підприємств через зіставлення принципів, цілей, функцій і процесу управління. Оскільки, на нашу думку, особливість стратегічного управління фінансами підприємств полягає в залученні принципів стратегічного управління до теорії фінансового менеджменту. У класичному розумінні фінансовий менеджмент трактується як система управління фінансами суб'єкта господарювання (підприємства). Предмет цього напрямку – теорія і практика ухвалення рішень відносно залучення та використання підприємством фінансових ресурсів. Можливе ширше трактування [3, с.7], що розширює предмет цього науково-практичного напрямку – з фінансових ресурсів до всієї сукупності відносин, ресурсів, зобов'язань і результатів діяльності підприємства, які піддаються вартісній оцінці.

Література

1. Ван Хорн, Дж.К. (2017). *Основы управления финансами*. пер. с англ. ; предисл. И. И. Васильевой. М. : Финансы и статистика.

2. Грачев, А.В. (2012). *Анализ и управление финансовой устойчивостью предприятия*. М. :Финпресс.

3. Гнип, Н.О. (2017). Моделі формування фінансового потенціалу в рамках стратегії економічного зростання підприємства. *Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво*, 2, 63-66.

**ФОРМУВАННЯ ЧИННИКІВ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ
СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
ФОРМИРОВАНИЕ ФАКТОРОВ ПОВЫШЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ
УСТОЙЧИВОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ
FORMATION FACTORS TO IMPROVE FINANCIAL STABILITY
ENTERPRISES**

Лагода Людмила Василівна,
студентка групи ФБСС-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»
(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. техн. наук Гарькава В.Ф.

Фінансові показники діяльності підприємств залежать від впливу внутрішніх та зовнішніх чинників. В умовах глобалізації ефективна операційна, фінансова та інвестиційна діяльність підприємств національної економіки сприятиме формуванню насамперед фінансової стійкості підприємств як мікроекономічного рівня економіки держави.

Так, у сучасних умовах запорукою діяльності підприємства й основою його розвитку в конкурентному середовищі є його фінансова стійкість. На неї впливають різні чинники – як внутрішні, так і зовнішні. Загальна стійкість підприємства може бути забезпечена лише за умови стабільної реалізації продукції й одержання виручки, достатньої за обсягом, щоб виконати свої зобов'язання перед бюджетом, розрахуватися з постачальниками, кредиторами, працівниками тощо. Водночас для розвитку підприємства необхідно, щоб після здійснення всіх розрахунків і зобов'язань у нього залишався такий розмір прибутку, який би дав змогу

розвивати виробництво і виводити його на конкурентоздатний рівень, здійснювати соціально-культурні програми для своїх працівників, забезпечувати посилення стимулів для їх високоефективної праці.

Одним із зовнішніх проявів фінансової стійкості виступає платоспроможність та ліквідність підприємства, тобто здатність підприємства своєчасно й у повному обсязі виконати свої платіжні зобов'язання, що впливають з торгових, кредитних та інших операцій платіжного характеру. Показники, які впливають на фінансову стійкість підприємства є досить різними, але в їх суті в основному є прибутковий характер. Доцільно відмітити, що дебіторська заборгованість також впливає на фінансову стійкість підприємства. При цьому управління дебіторською заборгованістю є складним процесом, успішна реалізація котрого залежить від якості виконання кожного окремого його етапу. При цьому зміст такого управління та його інструментарій визначаються обраним типом кредитної політики підприємства. Визначаючи тип кредитної політики, слід мати на увазі, що консервативний її варіант негативно впливає на зростання обсягу операційної діяльності підприємства і формування стійких комерційних зв'язків. У той же час агресивний її варіант може призвести до надмірного відволікання фінансових коштів, знизити рівень платоспроможності підприємства, викликати згодом значні витрати зі стягнення боргів, а в кінцевому результаті знизити рентабельність оборотних активів і капіталу.

Отже, реалізація ефективної політики управління дебіторською заборгованістю підприємства повинна призвести до: збільшення обсягів реалізації продукції; встановлення довготривалих господарських зв'язків; максимізації прибутку під час збереження ліквідності та платоспроможності підприємства; зниження рівня операційного ризику і, як наслідок, – підвищення фінансової безпеки. Так, для успішного впровадження та ефективного використання системи управління дебіторською і кредиторською заборгованістю на підприємствах доцільно створити спеціалізований відділ кредитного контролю, основною функцією котрого буде зменшення обсягів дебіторської заборгованості.

На основі проведених досліджень емпірично встановлені критерії ефективності структури обігових коштів для залізниці. Результати показали, що при значенні інтегрального показника у межах 0,5-1,5 структура є прийнятною: співвідношення між віддачею обігових активів та їх рентабельністю є оптимальним, що забезпечує підприємству загальний рівень рентабельності на рівні 5%-10%. Як показало дослідження, через специфіку організаційно-правової форми це підприємство не має можливості мати інший прийнятний рівень рентабельності.

Дослідження структури обігових активів ДП «Придніпровська залізниця» дало змогу визначити й обґрунтувати їх оптимальну структуру з урахуванням специфіки діяльності та організаційно-правової форми підприємства. Обґрунтуванням оптимальності структури обігових активів став комплексний показник ефективності використання обігових активів, для якого було визначено його допустимі значення. Для обґрунтування запропонованої структури зпрогнозовані основні фінансові показники залізниці: очікується, що виручка становитиме 117480,5 тис. грн., а прибуток при цьому складатиме 7806,06 тис. грн. При цьому комплексний показник ефективності використання обігових активів при запропонованій структурі збільшиться до 0,59, що є в межах допустимого значення.

Література

1. Білик, М. Д., Буряк, Л. Д., Поддеюогін, А. М. (2013). *Фінанси підприємств: підручник. Восьме вид. пер. та доп.* - К: КНЕУ.

2. Білоусова, О. С. (2012). *Фінансове планування на підприємствах: теорія, методологія та практика [монографія]*. - К.

3. Бондаренко, О. С. (2016) Оцінка ефективності управління фінансовими потоками підприємств в умовах логістизації економіки. *Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції [Наукові економічні дослідження теорії та пропозиції]*, м. Запоріжжя. 1- 2 липня 2016 року Східноукраїнський інститут економіки та управління. Запоріжжя: ГО «СІЕУ», 82-84.

4. Ванькович, Д. В. (2004). Удосконалення механізму реорганізації управління фінансовими ресурсами підприємств. *Фінанси України*.112 – 117.
5. Василик, О. Д. (2000). *Теорія фінансів. [підручник]*.– К.: НІОС.
6. Воробйов, Ю. М. (2001). Особливості формування фінансового капіталу підприємств. *Фінанси України*, 2, 77 – 83.
7. Мец, В. О. (2000). *Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства [навчальний посібник]*.– К.: КНЕУ.
8. *Фінансовий менеджмент [навчальний посібник]* / За ред. Проф. Г. Г. Кірейцева (2002). К.: ЦУЛ.
9. Хачатурян, С. В. (2003). Сутність фінансових ресурсів та їх класифікація. *Фінанси України*, 4, 77 – 81.

**ИНТЕГРАЦИЯ ГОТЕЛІВ: АКТУАЛЬНІСТЬ, ЗАДАЧІ, ПЕРЕВАГИ
ИНТЕГРАЦИЯ ОТЕЛЕЙ: АКТУАЛЬНОСТЬ, ЗАДАЧИ,
ПРЕИМУЩЕСТВА
HOTEL INTEGRATION: CURRENT, TASKS, BENEFITS**

Леонов Євгеній Андрійович,

студент групи ГРС-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. с-г. наук Бабич О.С.

Інтеграційні процеси об'єднання та управління у сфері готельного господарства викликані об'єктивною необхідністю:

- забезпечення стабільного завантаження готелю, тому кожен готельний ланцюг має власну систему бронювання, зорієнтовану на першочергове завантаження готелів, що входять в ланцюг;

- формування якісної готельної послуги, що залежить від цілої низки чинників (оформлення інтер'єру, якість устаткування, кваліфікація персоналу, забезпечення безпеки проживаючих та їх майна);

- підвищення завантаження готелю, пошук нових клієнтів і збереження наявних примушує готелі проводити глибокий аналіз ринку, клієнтури, готелів-конкурентів, постачальників та вести активну рекламну і збутову політику, що вимагає використання великих фінансових, інформаційних і людських ресурсів;

- вдосконалення професіоналізму персоналу готелів, що істотно впливає на якість обслуговування гостей в готелі.

Інтеграція та об'єднання готелів вирішує дві основні задачі:

- забезпечення конкурентоздатності на ринку гостинності за рахунок високої якості обслуговування, що підтримується станом основних фондів, кваліфікацією персоналу, безпекою гостя та його майна;

- забезпечення економічної ефективності діяльності шляхом стабільного завантаження готелів - мережа дозволяє зменшити витрати на резервування, маркетингові дослідження, рекламу, підготовку кадрів.

Готельні мережі мають такі переваги:

1. Можливість придбання великих партій товарів і послуг за оптовими цінами. У силу того, що власник мережі керує декількома об'єктами, він може робити крупнооптові закупівлі і пропонувати іншим підприємствам-членам мережі устаткування для номерів, білизну, мийні засоби, предмети санітарно-гігієнічного призначення тощо за низькими цінами.

2. Економія витрат на підготовку персоналу. Як правило, мережа здійснює централізовану підготовку кадрів, що значно скорочує витрати кожного члену мережі окремо. Участь у мережі робить доступними для його членів послуги високооплачуваних фахівців-експертів у певних сферах, оплата вартості яких кожному готелю окремо була б проблематичною.

3. Ефективне просування готельних послуг на ринок й економія на рекламних заходах. Проведення організованої рекламної кампанії потребує значних витрат, що відчутно для бюджету окремих незалежних готелів. Готельні мережі дозволяють своїм членам розподіляти між собою витрати на рекламу і просування, а рекламну функцію виконує торгова марка мережі.

4. Використання централізованої системи бронювання, що дозволяє підвищити завантаження номерного фонду всіх підприємств-членів мережі. Використання централізованої системи бухгалтерського обліку, проведення загальних маркетингових досліджень, будівництво, здійснення операцій з нерухомістю. Фахівці, зайняті в цьому, можуть обслуговувати всі готелі мережі, що скорочує відповідні витрати кожного члену мережі окремо.

5. Інвестування. Групі готелів, що здійснюють колективний бізнес, легше обґрунтувати одержання інвестицій, мобілізувати капітал і направити його на розширення і підвищення ефективності своєї діяльності.

СТРАТЕГІЇ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ГОТЕЛЮ

СТРАТЕГИИ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ОТЕЛЯ

STRATEGIES TO IMPROVE THE COMPETITIVENESS OF THE HOTEL

Пиженко Олександр Володимирович,

студент групи ГРС-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. економ. наук Матвієнко С.В.

Афанасьєв Дмитро Ігорович,

студент групи ГРС-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. с-г. наук, доц. Назаренко І.В.

Для оцінки й аналізу конкурентоспроможності готельного підприємства пропонуються три основні напрямки.

Перший напрямок - оцінка конкурентоспроможності на основі результатів господарської діяльності готелю.

Другий напрямок- факторний підхід до аналізу й оцінки конкурентоспроможності, що передбачає виділення певної сукупності показників, що характеризують конкурентоспроможність готелю (порівнянно з конкурентом).

Третій напрямок - облік характеру впливу на конкурентоспроможність намірів, стратегічних програм і планів готелю та ефективності їх реалізації на конкурентоспроможність готелю.

Проблематика підвищення конкурентоспроможності готельного бізнесу полягає у:

- проведенні досліджень щодо формування принципів управління готельним бізнесом у ринкових умовах;

- застосуванні до менеджменту та при розробці управлінських рішень основних наукових підходів (системного, маркетингового, функціонального, відтворювального, нормативного та ін.);

- переробці стандартів ISO серії 9000 по системах якості з метою їх ув'язки з цілим - конкурентоспроможністю та доповнення такими науковими підходами, як маркетинговий, функціональний, відтворювальний та ін., що охоплюють більшість аспектів управління;

- орієнтації розвитку готельного бізнесу переважно на інноваційний.

Особливе місце у забезпеченні та підтримці конкурентоспроможності послуги займає сервіс - за його відсутності послуги втрачають споживчу цінність (чи частину її), заклад стає неконкурентоспроможним і відкидається споживачем.

Теоретично обійти конкурентів у боротьбі за клієнта можна за допомогою цінових та не цінових факторів. Цінова конкуренція працює на ринку, де є перевищення пропозиції над попитом і представлені всі цінові категорії, а у клієнта є вибір. Не цінова конкуренція – це якість послуги, доступність, безпека, культура обслуговування. Ці фактори не безпосередньо або зовсім не залежать від ціни.

Існують два типи конкурентних переваг: нижчі витрати і спеціалізації. Спеціалізація – це здатність задовольняти особливі потреби клієнтів й

отримувати за це більш високу, порівнянно з конкурентами, ціну.

Шлях розширення асортименту послуг при збереженні порівняно низьких цін, що виправдовують середній клас обслуговування, призведе до стратегії орієнтації на витрати, що дозволить збільшити обсяги реалізації і суми одержуваного прибутку. По такому шляху йдуть готельні мережі у регіонах, де утруднене будівництво нових об'єктів через нестачу капіталу і немає великого припливу забезпечених туристів, але досить високий попит в середній ціновій категорії.

Якщо всі доходи спрямовувати на підвищення якості основної послуги, то це призведе до стратегії вибіркової спеціалізації. Таким шляхом забезпечується високий рівень рентабельності вкладеного капіталу.

Важлива увага приділяється фактору транспортних витрат у сукупних витратах можуть скласти (залежно від виду товару) 10-50% і більше.

Стратегія підвищення конкурентоспроможності фірми обов'язково має враховувати рівень конкурентоспроможності країни усфері ГРС та туризму.

Літератури

1. Книш, М.І. (2000). *Конкурентні стратегії: Навчальний посібник*. Спб.

**СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСУВАННЯ, ІНВЕСТУВАННЯ ТА
ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ
СУТЬ И ЗНАЧЕНИЕ ФИНАНСИРОВАНИЯ,
ИНВЕСТИРОВАНИЯ И ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ НА
ПРЕДПРИЯТИЯХ
ESSENCE AND VALUE OF FINANCING,
INVESTING AND FINANCIAL SUPPORT ON ENTERPRISES**

Присакарь Діна Анатоліївна,

студентка групи ФБСС-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р економ. наук, доц. Звягінцева О. Б.

Науковці обґрунтовують низку підходів до трактування поняття «фінансування». Один з них полягає у трактуванні фінансування як процесу забезпечення необхідними фінансовими ресурсами (грошовими ресурсами) потреб розширеного відтворення [1]. Поширеним є другий підхід щодо визначення фінансування як сукупності методів і засобів покриття витрат, необхідних для реалізації економічного проекту [4].

Професор О.О.Терещенко розглядає фінансування як заходи, спрямовані на покриття потреби підприємства у капіталі, які включають мобілізацію фінансових ресурсів (грошових коштів, їх еквівалентів та майнових активів), їх повернення, а також відносини між підприємством та капіталодавцями, які з цього впливають (платіжні відносини, контроль та забезпечення) [2].

М.Г. Лапуста визначає: фінансування як процес утворення капіталу у всіх його формах [1]. Л.М. Алексеєнко стверджує, що фінансування передбачає надання капіталів і залучення інвестицій (капіталовкладень) для втілення (реалізації) певного проекту [1].

У Законі України «Про інвестиційну діяльність» дається таке визначення: «Інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних

цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект» [4].

Ми погоджуємося з думкою О.М.Лабенко, що вказані поняття подібні у тому, що: «вони як процеси орієнтовані на платежі, є тотожними.» [1, с. 7]. На нашу думку, подібність фінансування та інвестування полягає у тому, що вони: мають джерела формування; здійснюються цілеспрямовано; супроводжуються ризиком; мають фактор часу; регламентуються нормативно-законодавчими актами. Відмінності у визначенні фінансування та інвестування також пов'язані з забезпеченням різних видів діяльності. Метою фінансування є мобілізація фінансових ресурсів для забезпечення: операційної, фінансової, інвестиційної та надзвичайної діяльності, інноваційних процесів підприємств. Інвестування ж спрямоване лише на інвестиційну діяльність підприємства. Відмінність указаних понять зумовлена також формами використання ресурсів. Фінансування передбачає використання лише фінансових ресурсів, що включають високоліквідні активи підприємства, а інвестування передбачає використання не лише фінансових ресурсів, а й рухомого і нерухомого майна, фондових інструментів (передусім, цінних паперів), нематеріальних активів (майнові і немайнові права, патенти і ліцензії, товарні знаки, ноу-хау).

Література

1. Бланк, И.А. (2017). *Основы финансового менеджмента*. К.: Ника-Центр. Т.2.
2. Дяків, Р.С. (2012). *Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера*. К.: Міжнародна економічна фундація.
3. Опарін, В.М. (2017). *Фінанси (Загальна теорія): навч. посібник*. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: КНЕУ.
4. Пересада, А.А. (2016). *Основы инвестиционной деятельности*. К.: Либра.

**УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ ГОТЕЛЮ
«КАТЕРИНА ДРУГА» (М. ОДЕСА)
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННОЙ
СТРУКТУРЫ ОТЕЛЯ «ЕКАТЕРИНА ВТОРАЯ» (Г. ОДЕССА)
IMPROVEMENT OF THE ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF
THE HOTEL "EKATERINA SECOND" (G. ODESSA)**

Свердлов Ігор Вікторович,

студент групи 60-М

Одеський національний економічний університет

Науковий керівник: канд. економ. наук, доц. Іванов А.М.

Проблема вдосконалення організаційної структури управління готелем передбачає уточнення функцій підрозділів, визначення прав та обов'язків кожного керівника і співробітника, усунення непотрібних служб, зведення до мінімуму дублювання функцій та інформаційних потоків тощо.

Проаналізуємо ефективність використання трудових ресурсів у готелі «Катерина Друга» м. Одеса (табл. 1).

Таблиця 1

Оцінювання ефективності використання трудових ресурсів

Показник	Значення показника		Зміни
	2016 р.	2017 р.	
Прибуток від реалізації продукції, тис.грн.	16,2	180,6	+164,4
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	18	19	+1
Виручка від реалізації продукції, тис. грн	569,0	965,0	+396,0
Надання послуг у поточних цінах, тис.грн.	569,0	965,0	+396,0
Частка виручки у вартості наданих послуг, %	100,0	100,0	-
Прибуток на одного працівника, тис.грн.	0,9	9,5	+8,6
Рентабельність обороту, %	2,85	18,72	+15,87
Середньорічний виробіток продукції на одного працівника (в поточних цінах), тис. грн.	31,61	50,79	+19,18

На основі проведених досліджень щодо організаційної структури управління готелем «Катерина Друга» м. Одеса, виявлено певні недоліки, які, на нашу думку, слід усунути за допомогою застосування конкретних заходів:

1. Необхідно ввести посаду завідувача рестораном. Уведення цієї посади покращить роботу готелю, оскільки завідувач безпосередньо буде займатись управлінням закладом харчування, що дозволить виконувати шеф-кухарю свої обов'язки більш ефективно.

2. У готелі «Катерина Друга» м. Одеса деякі підрозділи поєднані між собою. Для спрощення функціонування складної системи служб готелю слід виділити кожен відділ окремо, залежно від передбачуваних функцій та завдань, які він виконує - необхідно призначити начальника кожного з відділів, який безпосередньо буде звітувати перед заступником директора.

Після здійснення рекомендованих заходів організаційна структура готелю «Катерина Друга» з лінійної перетвориться на лінійно-функціональну.

3. Для покращення якості надаваних послуг необхідно застосовувати мотивацію працівників – матеріальну і моральну.

Завдяки запропонованим крокам структура персоналу в готелі зміниться (табл.2).

Таблиця 2

Структура персоналу готелю «Катерина Друга» м. Одеса (власна розробка)

Категорії	Чисельність осіб	
	співробітників	частка, %
Керівники, у т.ч.:	8	38
- менеджери вищої ланки	2	9,5
- менеджери середньої ланки	4	19
- менеджери нижчої ланки	2	9,5
Спеціалісти та службовці	1	5
Основні працівники	8	38
Допоміжні працівники	4	19
Загальна чисельність персоналу	21	100

Розглянувши нову структуру персоналу готелю «Катерина Друга» м. Одеса, слід зробити висновки про те, що керівники та основні працівники займають в структурі готелю однакову кількість 8 осіб, або 38%.

Література

1. Іванов, А.М. (2018). Нестандартні маркетингові пропозиції як індивідуальність готелю. *Матеріали 7-ї Міжнародної н-п конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики»*. Одеса, Атлант, 150-153.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ХЕРСОНЩИНИ СОВРЕМЕННЫЕ АСПЕКТЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКО-РЕКРЕАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА ХЕРСОНЩИНЫ MODERN ASPECTS OF THE USE OF TOURIST-RECREATIONAL POTENTIAL OF CERSONSHIP

Старченко Маргарита Олександрівна,

студентка групи 60-М

Одеський національний економічний університет

Науковий керівник: канд. економ. наук, доц. Іванов А.М.

Географічне положення та природно-ресурсний потенціал Херсонської області напряму впливає на рівень розвитку туризму та суміжних галузей, у першу чергу, готельно-ресторанної справи.

Як відомо, область знаходиться в межах Причорноморської низовини, на всій її території переважають степові ландшафти, помірно-континентальний посушливий клімат. Характерною особливістю є також розташування області у степовій зоні, в нижній течії р. Дніпра. Південні райони Херсонської області омивають води Чорного та Азовського морів, берегова лінія розчленована, а тому тут є значна кількість заток і кіс-островів. На території області багато річок, у тому числі протікає р. Дніпро (плавнева зона котрого з великими просторами болотистих островів, рясно порізаних складною мережею рукавів, проток, ериків і озер) та р. Інгулець (річка, яка має найбільші меандри в межах рівнинної частини Європи). У межах області розташована значна кількість озер різного походження, серед

яких є солоні і грязьові; також є джерела мінеральних і геотермальних вод. Природно-антропогенні туристсько-рекреаційні ресурси Херсонської області представлені об'єктами загальнодержавного значення (2 біосферних заповідника, 1 національний природний парк, 1 дендрологічний парк та 7 різноманітних заказників) та місцевого значення. Стосовно суспільно-географічних туристсько-рекреаційних ресурсів відзначимо, що історико-культурні туристсько-рекреаційні ресурси Херсонщини багаті й унікальні. Це підтверджує, по-перше, їх належність до різних історичних епох – від знахідок найдавніших стоянок до свідчень про культуру кіммерійців, скіфів, сарматів, греків; давніх слов'ян; запорізьких козаків, татар, турків, росіян. Туристські інфраструктурні ресурси являють собою сукупність підприємств, що забезпечують екскурсійне та транспортне обслуговування, послуги гостинності і допоміжні послуги. Аналіз розподілу закладів санаторно-курортного господарства за районами Херсонської області підтверджує той факт, що основою їх розміщення є природно-ресурсний потенціал, зокрема їх найбільша кількість сконцентрована у приморських районах та тих, які розташовані вздовж річок і Каховського водосховища.

Наявність і використання туристсько-рекреаційних ресурсів в Херсонській області мають суттєві територіальні особливості. Використовуючи графоаналітичний метод багатовимірної класифікації та кластер-аналіз, а також низку спеціальних методів, нами встановлено, що низка районів значно відрізняється від інших і має туристсько-рекреаційну спеціалізацію. Цьому сприяли різні ключові фактори, зокрема соціально-економічний (найсильніша його дія характерна для м. Херсону, що пояснюється найбільшою концентрацією в обласному центрі об'єктів соціально-економічної діяльності, для Каховського району і Новокаховської міськради – дія цього фактору позитивна). Медико-рекреаційний фактор має місце в приморських районах, що зумовлено їх сприятливим географічним положенням та значними рекреаційними ресурсами, для м. Херсону зберігається позитивне значення цього фактору, для всіх інших районів його дія має негативний показник[2].

Таким чином, з одного боку, туристсько-рекреаційне господарство області є однією з галузей спеціалізації економіки регіону, а з іншого – сприяє оздоровленню населення регіону та всієї держави.

Література

1. Іванов, А.М. (2010). Основи розробки регіональних інвестиційних програм у сфері туризму. *Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права*, 3 (35), 243-251.

**ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ
ОБСЛУГОВУВАННЯ НА ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ
ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА
ОБСЛУЖИВАНИЯ НА ТУРИСТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЯХ
PROBLEMS AND WAYS TO IMPROVE THE QUALITY OF
SERVICE AT TOURIST ENTERPRISES**

Тимченко Дмитро Юрійович,

студент групи Т-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. філол. наук Бабіч В.І.

Неєрова Яна Анатоліївна,

студентка групи Т-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. економ. наук Матвієнко С.В.

У сучасних умовах функціонування туристичного бізнесу більше уваги необхідно приділяти виконанню комплексу заходів, спрямованих на підвищення якості надання туристичних послуг, розроблення якісних стандартів обслуговування туристів.

Якість туристичної послуги визначається:

1) оперативністю роботи по підборі й організації турів по запитам

клієнтів;

- 2) термінами отримання інформації;
- 3) ввічливістю обслуговування;
- 4) відповідністю пропонованого туру реальному змісту;
- 5) наявністю узгодження всіх складових частин комплексного обслуговування [1].

Якість послуг у сучасних умовах розвитку сфери туризму є однією з найважливіших складових ефективності та рентабельності суб'єктів туристичної індустрії. Система управління якістю у сфері туризму має стати постійним процесом діяльності, спрямованим на підвищення рівня послуг, удосконалення елементів виробництва та впровадження системи якості. Усі процеси з проектування, забезпечення та збереження якості туристичного продукту мають бути об'єднані в єдину систему управління якістю.

При розробці системи управління якістю обслуговування на туристичному підприємстві має бути забезпечено органічну, планову взаємодію усіх її підсистем на всіх етапах функціонування. Основними з них є такі підсистеми управління:

- планування туристичних маршрутів, турів, удосконалення програм обслуговування;
- застосування економічних методів господарювання з метою підвищення якості обслуговування туристів, агентів та контрагентів;
- технологічна та технічна підготовка матеріальної бази до обслуговування туристів;
- організація процесів надання послуг і виконання програм обслуговування;
- систематичне планування та проведення аудиту якості;
- інноваційна діяльність;
- підготовка, підвищення кваліфікації кадрів;
- упровадження заходів із забезпечення якості праці персоналу;
- соціальний розвиток трудового колективу.

Досягнення ефективності системи управління якістю обслуговування

на підприємствах туристичної індустрії не може бути забезпечено без використання різних форм конкретної участі й активного впливу обслуговуючого та управлінського персоналу на підвищення якості обслуговування туристів, туристичних агентів та контрагентів.

При впровадженні системи управління якістю кожне туристичне підприємство має визначити цілі та політику з якості, поставити відповідні завдання щодо забезпечення стабільного, довгострокового характеру. Досягнення єдиних цілей підвищення якості має враховувати всі елементи та операції процесу комплексного обслуговування клієнтів, якості роботи всього трудового колективу. Всі заходи з управління якістю – організаційні, технічні, фінансово-економічні, правові, соціально-психологічні, виховні і т. д. – мають бути об'єднані в єдиний, планово реалізований комплекс.

Література

1. Баумгартен, Л.В. (2010). *Управление качеством в туризме*. Москва: Издательский центр «Академия».

МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ФРАНЧАЙЗИНГОВИХ ТУРИСТИЧНИХ МЕРЕЖ

МОДЕЛЬ РАЗВИТИЯ ФРАНЧАЙЗИНГОВЫХ ТУРИСТИЧЕСКИХ СЕТЕЙ

MODEL DEVELOPMENT OF FRANCHISING TRAVEL NETWORKS

Тома Владлен Игоревич,
студент групи ГРС-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»
(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. філол. наук Бабич В.І.

В умовах глобалізаційних процесів туристичний бізнес України потребує швидкої модернізації, оптимізації витрат у ланцюгах формування вартості туристичного продукту, досягнення конкурентного статусу

національного туризму, розвитку та оцінки туристичного потенціалу нашої держави.

«Франчайзингова туристична мережа»- це сукупність туристичних підприємств одного відомого бренду, діяльність яких спрямована на збільшення території збуту туристичних товарів та послуг, отримання додаткових фінансових надходжень, розширення географії присутності (популяризація та впізнаваність бренду серед споживачів), зміцнення конкурентоспроможних позицій на вже існуючих ринках та завоювання нових на умовах, визначених договором франчайзингу [1].

Модель розвитку франчайзингової туристичної мережі:

1. Дослідження ринку франчайзингу туристичних послуг, а саме:

1) дослідження та аналіз інтенсивності поширення франчайзингу як ефективної організаційно-правової форми здійснення підприємницької діяльності в цілому та в туристичній сфері зокрема;

2) порівняльний аналіз функціонуючих підприємств туристичного бізнесу в системі та поза системою франчайзингу;

3) аналіз забезпечення правового регулювання франчайзингових відносин тощо.

Дослідження ринку франчайзингу в туристичній сфері є «точкою відліку» формування та ефективного функціонування франчайзингової мережі туристичного підприємства.

Перспективи та готовність туристичного підприємства франчайзера функціонувати в системі франчайзингу можна оцінити, використовуючи системний підхід, який включає: 1) оцінку успішності ідеї; 2) наявність необхідних фінансових інструментів для розвитку франчайзингової мережі; 3) існування можливих ризиків здійснення туристичної діяльності в системі франчайзингу та здатність підприємства їх передбачити або знайти шляхи вирішення; 4) визначення формату франчайзингової точки; 5) наявність ноу-хау туристичного підприємства та можливість його передачі потенційному франчайзі; 6) форматування основних бізнес-процесів діяльності туристичного підприємства; 7) розробка франчайзингового пакету

туристичних послуг, умови котрого повинні зацікавити франчайзі; 8) надання необхідної допомоги (консультативної, технічної, юридичної, фінансової тощо) франчайзі; 9) створення спеціалізованих програм та шкіл для проведення навчань франчайзі; 10) форматування туристичних кадрів та найм кваліфікованих працівників в системі франчайзингу; 11) забезпечення захисту інтелектуальної власності франчайзера та інше.

Проаналізувавши здатність туристичного підприємства функціонувати в системі франчайзингу та отримавши позитивні результати, виникає чітке розуміння застосування франчайзингу, якефективного інноваційного інструменту розвитку туристичних підприємств, особливо в сучасних умовах економічної нестабільності та обмежених можливостей здійснення підприємницької діяльності. Застосування франчайзингу передбачає насамперед розробку відповідного пакету туристичних послуг.

Розробка франчайзингового пакету туристичних послуг включає необхідний набір документів для ефективної діяльності туристичного підприємства в системі франчайзингу та регламентує умови і методи співпраці з потенційним франчайзі.

Література

1. Бедринець, М. Д. (2008). Франчайзинг: світовий досвід і перспективи розвитку в Україні. *Фінанси України*, 2, 96-1.

**ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ НЕДЕРЖАВНОГО
ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ
ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ СИСТЕМЫ
НЕГОСУДАРСТВЕННОГО ПЕНСИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ В
УКРАИНЕ
WAYS OF IMPROVING THE SYSTEM OF NON-STATE PENSION
PROVISION IN UKRAINE**

Чиоран Марія Миколаївна,
студентка групи ФБСС-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»
(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. економ. наук, доц. Конопльов С. В.

Сучасна пенсійна система відіграє велику роль як у суспільно громадському житті, так і в фінансово-бюджетній системі країни. Здійснювані реформи пенсійної системи України не дозволили подолати кризу пенсійного забезпечення та сформувати ефективний механізм її функціонування. Це зумовлює необхідність продовження пенсійної реформи та подолання об'єктивних труднощів перехідного періоду.

Реформування пенсійної системи має стати частиною реформування економіки в цілому, наслідком, а не причиною соціально-економічних процесів у суспільстві. Успішність проведення пенсійної реформи є показником успішності всіх ринкових реформ.

На сьогодні розширення бази нарахування єдиного соціального внеску можливе за рахунок збільшення частки легально зайнятого населення та зростання офіційних розмірів оплати праці. Необхідно розвивати мотивацію роботодавців та працівників до участі в державному пенсійному страхуванні. Здійснення зобов'язань щодо належного матеріального забезпечення пенсіонерів і подальша стабільність пенсійної системи залежать від демографічного і макроекономічного розвитку країни. Пенсійна система акумулює, генерує і перерозподіляє грошові потоки, тим самим створюючи мультиплікативний ефект інвестування для економіки в цілому. Виконання цих функцій у часі спирається на принцип солідарності поколінь, що саме по собі має на увазі спадкоємність і стійкість у розвитку

пенсійної системи. У свою чергу, стійкість розвитку солідарної пенсійної системи у часі та просторі залежить від диверсифікації форм пенсійного страхування зайнятих і реалізації прав на пенсійне забезпечення громадян країни. Отже, метою дослідження розвитку пенсійної системи України є досягнення оптимального співвідношення двох базових принципів – забезпечення соціальної справедливості й органічне включення у неї накопичувального елемента.

Передумовами досягнення глобальних та національних цілей сталого розвитку, таких як подолання бідності, досягнення продовольчої безпеки, забезпечення здорового способу життя та всеохоплюючої якісної освіти, сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх; створення стійкої інфраструктури, сприяння сталій індустріалізації та інноваціям, скорочення нерівності всередині країн і між ними, є:

- 1) мобілізація значних ресурсів із найрізноманітніших джерел;
- 2) реформи фінансового сектору, державного управління, системи охорони здоров'я та освіти;
- 3) якісне управління, викорінення корупції, суспільна підтримка [1].

Враховуючи досвід зарубіжних країн, в Україні запроваджено трирівневу пенсійну систему, в основі котрої є три незалежні один від одного рівні: два рівні обов'язкові, а третій – добровільний. Варто зазначити, що перший і другий рівні системи пенсійного забезпечення в Україні становлять систему загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, а другий та третій рівні становлять систему накопичувального пенсійного забезпечення.

Основними інституціями недержавного пенсійного забезпечення, відповідно до законодавства, є недержавні пенсійні фонди, страхові компанії, банківські установи. Кожен із цих суб'єктів залучає кошти фізичних та юридичних осіб, інвестує їх та здійснює виплати у визначений час та в обумовлених розмірах.

Усі мобілізовані фінансові ресурси є потужним джерелом фінансування національної економіки. З іншого боку, діяльність недержавних пенсійних фондів та страхових компаній є сумнівною без підтримки з боку держави, завершення реформування пенсійної системи України та зростання економіки. Напрями розвитку недержавного пенсійного забезпечення в Україні систематизовано нами у табл. 1.

Таблиця 1.

Напрями розвитку недержавного пенсійного забезпечення в Україні

Суб'єкти	Заходи / дії суб'єктів для розвитку	Очікувані результати
Фізичні особи	<ul style="list-style-type: none"> – участь у недержавному пенсійному забезпеченні; – сплата пенсійних внесків у НПФ. 	<ul style="list-style-type: none"> – додаткова недержавна пенсія; – підвищення рівня добробуту або збереження на досягнутому рівні після закінчення активної трудової діяльності; – оптимізація оподаткування (пенсійні внески, зроблені на власну користь, не оподатковуються податком із доходів фізичних осіб у межах суми податкової соціальної пільги).
Юридичні особи	<ul style="list-style-type: none"> – створення корпоративних НПФ; – участь у професійних НПФ. 	<ul style="list-style-type: none"> – вдосконалення мотивації працівників; – вирішення соціальних, кадрових та фінансово-економічних питань розвитку; – поліпшення іміджу.
Держава	<ul style="list-style-type: none"> – посилення контролю діяльності НПФ із боку державних органів; – забезпечення надійності отримання учасниками НПФ виплат; – активне зацікавлення громадян в індивідуальній участі в НПФ; – захист НПФ як інституційних інвесторів. 	<ul style="list-style-type: none"> – оптимальне та ефективне використання активів НПФ; – розвиток довгострокового інвестування; – ефективне функціонування системи недержавного пенсійного забезпечення; – скорочення навантаження на солідарний рівень пенсійної системи; – підвищення добробуту населення; – економічне зростання.

Потрібні такі напрями розвитку, як посилення контролю діяльності НПФ із боку державних органів; забезпечення надійності отримання учасниками НПФ виплат; активне зацікавлення громадян в індивідуальній участі в НПФ; захист НПФ як інституційних інвесторів. Лише за умови реалізації таких заходів функціонування системи недержавного пенсійного забезпечення, що базується на засадах добровільної участі фізичних та

юридичних осіб у формуванні пенсійних активів, сприятиме як збільшенню розміру пенсійних виплат, так і мобілізації додаткових джерел інвестиційних ресурсів в економіку України.

Щоб забезпечити фінансову стабільність бюджету ПФУ, слід вжити заходів щодо поліпшення економічних, соціально-трудова та демографічних чинників, які буде спрямовано, з одного боку, на підвищення і зростання чисельності працездатного населення, а з іншого – на найбільш динамічне залучення всіх секторів ринку праці до ініціативного формування своїх пенсійних прав на основі ліквідації «тіньових» заробітних плат. Слід зазначити, що результат від цих заходів почне проявлятися тільки в середньо або довгостроковій перспективі. У зв'язку з цим держава повинна приділяти особливу увагу регулюванню зовнішніх чинників розвитку пенсійної системи, що передбачає:

- у сфері макроекономіки: ліквідацію тіньової економіки, збільшення продуктивності праці, зниження інфляції, підвищення заробітної плати;
- ринку праці: створення нових робочих місць, перепон приховуванню заробітної плати, скорочення рівня безробіття;
- демографії: збільшення народжуваності, зниження смертності в дитячому та працездатному віці, контроль зовнішньої трудової міграції, підвищення якості охорони здоров'я і профілактики захворюваності.

Література

1. Мартиненко, Н. В. (2017). Аналіз ефективності функціонування механізмів державного управління розвитком пенсійної системи України. *Теорія та практика державного управління*, 4(59), 1-7.

2. Козак, Г.І. (2013). Теоретичні підходи до визначення дефініції «недержавний пенсійний фонд». *Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції*, 4, 64-68.

3. Свідерська, І.М., Стойчик, В.І. (2017). Недержавне пенсійне забезпечення в соціальному та економічному розвитку України. *Гроші, фінанси і кредит*, 17, 217-220.

**ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА
ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ
РЕСТОРАННОГО ХОЗЯЙСТВА
WAYS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF RESTAURANT
ECONOMY ENTERPRISES**

Щербатих Ірина Володимирівна,

студентка групи ГРС-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. с-г. наук Бабич О.С.

Під ефективністю діяльності розуміють комплексне відображення кінцевих результатів використання всіх ресурсів виробництва за визначений проміжок часу.

Ефективність діяльності характеризує підвищення продуктивності праці, найбільш повне використання виробничих потужностей, сировинних і матеріальних ресурсів, досягнення найбільших результатів при найменших витратах.

Однією з важливих умов, на яку слід звернути увагу, є ефективність виробничо-господарської діяльності підприємств ресторанного господарства. Ефективність виробничо-господарської діяльності розраховується шляхом порівняння витрат з економічним ефектом як грошовим виразом результату. Якщо економічний ефект позитивний, то він показує економію, а якщо негативний - то збиток підприємства.

Подальший розвиток і вдосконалення ресторанного господарства пов'язуються з підвищенням його ефективності. Дохід і рентабельність формуються насамперед у процесі виробництва та реалізації продукції. Тому для підвищення рентабельності підприємств ресторанного господарства потрібно організувати систематичне вивчення попиту на кулінарну продукцію, боротися за високу якість продукції, що випускається,

та культуру обслуговування. А це і є запорукою збільшення товарообігу, доходів і рентабельності.

У великих зарубіжних ресторанах думка клієнтів про склад асортименту страв, режим праці, якість продукції та інші складові високого рівня сервісу є основою для розробки стратегії і тактики комерційної діяльності. Підприємства, що не мають фінансової можливості проводити дослідження ринку своєї продукції, ведуть мову про «радоші від скарг». Це один із способів виявити, чого хочуть клієнти. «На одного клієнта, який скаржиться, — кажуть вони, — припадає п'ятдесят, які просто покидають ресторан». Вислуховування думок клієнтів допомогло багатьом фірмам зміцнити своє фінансове становище.

У вирішенні завдань щодо збільшення випуску продукції, покращення її якості, виявлення та мобілізації внутрішньо господарських резервів, зниження собівартості продукції важливе місце посідає раціональне, економне використання матеріалів, палива й електроенергії. В умовах напруженості енергетичного балансу це завдання має не тільки локальне, а й загальнодержавне значення.

На ринку ресторанних послуг Миколаївської області спостерігається інтенсивна конкуренція між закладами громадського харчування. Головними критеріями для відвідувачів є: демократичні ціни, смачна їжа, різноманітність страв та напоїв.

**ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СФЕРИ
ТУРИЗМУ: ПОШУК НОВИХ ДЖЕРЕЛ ТА ФОРМ АКТИВІЗАЦІЇ
ФИНАНСИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
СФЕРЫ ТУРИЗМА: ПОИСК НОВЫХ ИСТОЧНИКОВ И ФОРМ
АКТИВИЗАЦИИ
FINANCING INVESTMENT ACTIVITIES IN THE FIELD OF
TOURISM: SEARCHING NEW SOURCES AND FORMS OF
ACTIVATION**

Юрчук Лілія Іванівна,

студентка групи ФБСС-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р економ. наук, доц. Звягінцева О. Б.

Сучасна індустрія туризму є однією з найбільш прибуткових і динамічних галузей світового господарства. У 2017 р. темпи зростання світового ринку туристичних послуг перевищили темпи зростання світової економіки загалом. Реалії ж України протилежні світовим тенденціям. За підсумками 2017 р. міжнародні організації склали рейтинги, що визначають місце країни у світі залежно від низки чинників. Згідно них, Україна багато у чому втратила у 2017 р., незважаючи на значний туристичний потенціал (за даними Всесвітнього економічного форуму). Україна не потрапила до рейтингу країн, привабливих для туризму, куди увійшла 141 країна. Лідерами стали Іспанія, Франція та Німеччина [1].

В останні роки у системі інвестування розвитку сфери туризму спостерігаються негативні тенденції. Причина полягає у тому що, туризм розглядається в Україні як другорядний, а дії влади щодо законодавчої та організаційно-економічної підтримки є безсистемними [3]. Обсяги державного фінансування сфери туризму протягом 2011-2014 рр. були незначними (3,5 млн. грн. у 2015 р.), а у 2017 та 2018 роках взагалі не передбачені. Для прикладу, в середньому європейські країни на розвиток

туризму виділяють від 10 до 50 млрд. євро, що у 200 разів більше, аніж Україна (Франція -52,9 млн. євро, Польща – 10,4 млн. євро). Оцінюючи власні можливості фінансування інвестиційної діяльності, встановлено, що у 2011-2017 рр. 45% підприємств сфери туризму були нерентабельними. Найбільша кількість збиткових підприємств у сфері мистецтва, спорту та розваг [2].

З метою підвищення інвестиційної привабливості галузі та покращення фінансового потенціалу для інвестування її розвитку, необхідно здійснити такі заходи:

1. Розробити на державному та регіональному рівнях комплексні інвестиційні проекти.

2. Створити на регіональному рівні (насамперед у депресивних та прикордонних областях) при органах виконавчої влади неприбуткові інституції, які б сприяли залученню іноземних інвестицій.

3. Активно застосовувати інноваційні інструменти фінансового забезпечення інвестиційних проектів, такі як муніципальні або корпоративні інфраструктурні облігації, які можуть бути розміщені на міжнародних ринках капіталу.

4. Підвищити дієвість використання фінансово-кредитних важелів через: відміну практики оподаткування грошових коштів при внесенні акціонерного капіталу в іноземній валюті; використання інвестиційних податкових канікул у пріоритетних регіонах, або окремих туристичних об'єктів; звільнення від оподаткування ввезеного на митну територію України обладнання, необхідного для реконструкції чи створення нового об'єкту туристичної інфраструктури.

Література

1. *World economic forum “The Travel&Tourism Competitiveness Index Ranking 2017.* (2017).Взято з <http://reports.weforum.org/travel-and-tourism-competitiveness-report-2017/index-results-the-travel-tourism-competitiveness-index-ranking-2017/>.

2. Оніщенко, І.О. (2016). Інвестиційна привабливість України: проблеми та шляхи їх вирішення. *Електронний науковий журнал «Траекторія науки»*, –3(8), 289-295.

3. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності. *Державна служба статистики України*. Взято з <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

СЕКЦІЯ 2
ПРАВНИЧІ НАУКИ

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В
УКРАЇНІ
УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ТЕХНИЧЕСКОГО
УРЕГУЛИРОВАНИЯ В УКРАИНЕ
IMPROVEMENT TECHNICAL SETTLEMENT IN UKRAINE

Голубицький Максим Юрійович,

студент групи П-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р юрид. наук, доц. Нестеренко А.С.

Послідовна інтеграція України до світової економічної спільноти потребує цілеспрямованої політики в розвитку системи технічного регулювання в цілому, і системи стандартизації та сертифікації зокрема.

Фундаментальним принципом державної політики є забезпечення конкурентоспроможності країни у світовій економіці за допомогою механізмів підтримки національного виробника. Так, за європейським зразком необхідно створити чотири незалежних агентства, кожне з яких відповідатиме за окрему сферу: метрологія; стандартизація; ринковий нагляд та захист прав споживачів; оцінка відповідності. Якщо така структура буде сформована та ефективно працюватиме, існуючий конфлікт інтересів між виробником, споживачем та контролюючими органами зникне, а система стане чіткою і прозорою для всіх суб'єктів господарювання.

Система технічного регулювання є важливою складовою забезпечення конкурентоспроможності продукції, адже перед Україною є завдання щодо створення адаптованої до вимог СОТ і ЄС сучасної системи технічного регулювання. На даний час проходить процес відокремлення системи

технічного регулювання від системи державного регулювання і контролю безпеки та якості харчових продуктів. Розмежовано функції нагляду за ринком і захисту прав споживачів від оцінки відповідності через ліквідацію Держспоживстандарту України; створено окрему Державну інспекцію України з питань захисту прав споживачів, функції формування та реалізації політики у сфері технічного регулювання покладено на департамент Міністерства економічного розвитку і торгівлі. Складовою регуляторної політики у світі є «кількісний аналіз впливу проекту рішення» аналіз вигод та витрат, де Україна, незважаючи на досвід впровадження Закону про регуляторну політику, ще відстає від розвинених країн світу. Регуляторне середовище в Україні все ще не є сприятливим для ефективного розвитку суб'єктів господарювання, оскільки його формування відбувалося в умовах доволі суперечливих. Головними регуляторними перешкодами є системи видачі дозволів, державного нагляду, контролю та технічного регулювання.

Використання набору зазначених рекомендацій та уточнень в межах одного нормативно-правового акту дозволяє досягти певної уніфікації умов реалізації технічного регулювання для низки сфер економічної діяльності на основі систем управління ризиками. Це створить конкурентні переваги для вітчизняних підприємств при укладанні комерційних договорів у виробничій сфері, надасть прозорості та дієвості державного управління у сфері регулювання ринків товарів і послуг за рахунок непрямого впливу на стан ринкового середовища, а також матиме позитивний економічний і соціальний ефект через надання внутрішньому ринку динамічності, гнучкості та обсягу з можливостями швидкого виходу вітчизняних підприємств на ринки країн світу.

Отже, проведення регуляторних реформ – ефективний спосіб докорінно змінити на краще існуюче середовище для українських виробників та споживачів товарів і послуг. Світовий досвід свідчить, що запорукою успішної реалізації регуляторних реформ є комплексність та системність їх проведення. На обґрунтування заходів регуляторних реформ мають спрямовуватись майбутні дослідження.

Таким чином, враховуючи значущість та місце правового регулювання в контексті цього дослідження, зауважимо, що зволікання зі створенням належної та дієвої законодавчої основи у даній сфері – це затримка розвитку цивілізованого технічного регулювання у країні. Адже саме наявність ефективного нормативно-правового забезпечення дозволяє найбільш чітко та однозначно визначати належну поведінку як керованих об'єктів, так і керуючих суб'єктів, аналізованих нами правовідносин. При цьому Україна, враховуючи європейський досвід, повинна шукати свій власний шлях реформування цієї сфери.

Література

1. Дятлова, В.В. (2011). *Система організаційно-технічного регулювання економіки: трансформаційні процеси в Україні: монографія*. Донецьк: ВІК.
2. Кисельова, Т.М. *Розвиток системи технічного регулювання в Україні*. Взято з: www.niurr.gov.ua/publishing/panorama.
3. Лукьянова, В.Ю. (2006). Проблемы реформы технического регулирования. *Стандарты и качество*, 12, 24-107.
4. *Про заходи щодо вдосконалення діяльності у сфері технічного регулювання та споживчої політики*. [Указ Президента України від 13 лип. 2005 р. № 1105/2005ю]. – Взято з: <http://zakon3.rada.gov.ua/>.
5. *Стан реформи системи технічного регулювання і ребрендингу національного органу стандартизації*. – Взято з: http://www.semesta.lviv.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1766:2016-07-26-11-37-21&catid=2:2010-04-18-12-38-35&Itemid=4.
6. Тетера, В., Нелепов, А., Цициліано, О. (2011). Гармонізація нормативної бази на основі сучасних міжнародних та європейських стандартів. *Стандартизація, сертифікація, якість*, 3, 40–46.
7. *Технічне регулювання в Україні: як забезпечити розвиток економіки і захист прав споживачів. Аналітична доповідь* // Міжнародний центр перспективних досліджень. Матеріали Проекту «Аналітична підтримка процесу інтеграції до ЄС». Взято з : www.experts.in.ua.

8. Технічне регулювання як інструмент захисту прав споживачів : бесіда з Головою Держспоживстандарту України Л. Школьніком (2003). *Стандартизація. Сертифікація. Якість*, 5, 3–6.

9. Усенко, О. (2009). Реформа технічного регулювання як запорука інтеграції України до світового господарства. *Підприємництво, господарство і право*, 10, 226-229.

10. Філіпчук, Г., Юзьків, Я. (2006). Система технічного регулювання в Україні потребує подальшого вдосконалення. *Стандартизація, сертифікація, якість*, 3, 6–16.

**СУТНІСТЬ ТА РОЗМЕЖУВАННЯ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА
ГРУПОФІКАЦІЇ ЯК БАЗИСНИХ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ МЕТОДІВ
ДОСЛІДЖЕННЯ**

**СУЩНОСТЬ И РАЗГРАНИЧЕНИЕ ИДЕНТИФИКАЦИИ И
ГРУППИФИКАЦИИ КАК БАЗИСНЫХ СОБСТВЕННО
КРИМИНАЛИСТИЧЕСКИХ МЕТОДОВ ИССЛЕДОВАНИЯ**

**THE ESSENCE AND DELIMITATION OF IDENTIFICATION
AND GROUPING AS BASIC TRULY CRIMINALISTIC RESEARCH
METHODS**

Довбуш Наталя Миколаївна,

студентка групи П-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р юрид. наук, проф. Кириченко О.А.

О. А. Кириченко довів та Ю. Д. Ткач розвив наявність та розмежування між собою індивідуальної ідентифікації за матеріальними та ідеальними відбитками, в яких відобразилася достатня кількість ознак певного індивідуально визначеного твердого відбиткоутворюючого об'єкта та групової ідентифікації, коли в такого роду відбитках відобразилися ознаки лише певної групи індивідуально визначених твердих

відбиткоутворюючих об'єктів, поміж яких звичайно знаходиться і той певний відбиткоутворюючий об'єкт, але достатня кількість його ознак у цьому відбитку у силу тих чи інших особливостей відбиткоутворення не відобразилася. У той же час при встановленні групової, родової чи групової належності, тобто при групофікації, встановлюється групова, родова чи видова схожість між собою морфологічних та інших субстанційних ознак двох чи більше твердих об'єктів або двох чи більше об'ємів сипких, рідких або газоподібних речовин [1].

Найбільш правильно сутність та розмежування ідентифікації та групофікації визначена і піддана подальшому удосконаленню власне вказаними авторами, коли сутність методу ідентифікації вказані автори вбачають в ототожненні:

1. Ознак зовнішньої будови одного твердого тіла чи певної групи такого роду об'єктів (трасоутворювальні об'єкти) за їх матеріально фіксованим відображенням (відбитком, мікровідбитком чи ультрамікровідбитком):

1.1. На поверхні іншого твердого тіла (матеріальний трасоприймальний об'єкт).

1.2. У структурі іншого твердого тіла (матеріальний трасоприймальний об'єкт).

1.3. У свідомості (пам'яті) особистісного джерела (ідеальний трасоприймальний об'єкт).

2. Ознак зовнішності людини (трасоутворювальний об'єкт) за їх матеріально фіксованим відображенням (відбитком, мікровідбитком чи ультрамікровідбитком):

2.1. У свідомості (пам'яті) особистісного джерела (ідеальний трасоприймальний об'єкт).

2.2. На інших носіях (матеріальні трасоприймальні об'єкти), якими можуть бути фото-, рентгено- чи ультразвуковий або лазерний знімок, кіно-, відео- чи комп'ютерозапис, портрет, скульптурне зображення тощо.

При цьому саме кількість і якість цих ознак як у матеріальному, так і в ідеальному відбитку визначає, чи є можливість вийти на певний трасоутворювальний об'єкт (а значить, провести індивідуальну ідентифікацію) або тільки на групу схожих за ознаками зовнішньої будови твердих тіл чи за ознаками зовнішності групи людей, що вже означатиме процес групової ідентифікації. А під групофікацією пропонується розуміти встановлення факту групової (видової, родової) схожості морфологічних (зовнішньої чи внутрішньої будови) або інших субстанційних (якісно-кількісний склад, фізичні константи тощо) ознак двох і більше твердих тіл або двох і більше об'ємів сипких, рідких чи газоподібних речовин.

Література

1. Ткач, Ю.Д., Петриченко, Ю.Д. (2016). Новая доктрина методологии криминалистики и ординистики. *Перші Миколаївські юридичні дискусії: матеріали Міжнародн. наук.-практ. конфер., 18.05.2016 р.* Миколаїв: МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 202-205.

**ЗРОСТАННЯ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ ПІД ЧАС
ПРОВЕДЕННЯ
БОЙОВИХ ДІЙ ТА АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ
РОСТ ВОЕННЫХ ПРЕСТУПЛЕНИЙ ВО ВРЕМЯ ПРОВЕДЕНИЯ
БОЕВЫХ ДЕЙСТВИЙ И АНТИТЕРОРИСТИЧЕСКОЙ
ОПЕРАЦИИ
GROWTH OF MILITARY CRIMES DURING MILITARY ACTION
AND ANTI-TERRORIST**

Дроздов Сергій Олександрович,

студент групи П-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р юрид. наук, проф. Кириченко О. А.

На сьогодні Збройні Сили України забезпечують виконання визначених завдань, зокрема щодо стримування збройної агресії проти

України, прикриття важливих об'єктів держави, угруповань своїх військ від ударів засобів повітряного нападу та ураження військ й об'єктів противника.

Будівництво правової держави в Україні передбачає, з одного боку, виховання високої правової культури громадян, у тому числі військовослужбовців, з іншого – вимагають від усіх державних інститутів діяти суворо у правовому полі. Для Збройних Сил України правове поле формують Конституція України, інші Закони і нормативно-правові акти загального характеру, а також військове законодавство, як сукупність законів й інших нормативно-правових актів, регулюючих відносини у сфері будівництва, життя і діяльності Збройних Сил. Для військових дуже важливим є ознайомлення з його основами, щоб вони мали змогу кваліфіковано, на правовій основі вирішувати питання повсякденної та службової діяльності. Сучасна політична та правова доктрина України формує і розвиває систему військового законодавства України. Це зафіксовано у нормативних актах, де відображені основні положення політики держави щодо Збройних Сил України, обмеження політичної активності їх військовослужбовців та працівників; будівництва і діяльності Збройних Сил України відповідно до сучасних вимог внутрішньої та зовнішньої політики України; забезпечення верховенства права за допомогою демократичного цивільного контролю.

Учинення злочинів проти порядку проходження військової служби в умовах особливого періоду або у бойовій обстановці характеризується підвищеним ступенем суспільної небезпеки, що зумовлено зокрема воєнно-політичною обстановкою в Україні, внутрішніми та зовнішніми загрозами воєнній безпеці України та вимагає підвищеної уваги до комплектування Збройних Сил України в умовах відповідних загроз. Від стану законності і воєнного правопорядку у Збройних Силах, що діють відповідно до законодавства України, багато у чому залежить ефективність виконання покладених на них найважливіших державних задач. Окремі закони, військові статuti та інші підзаконні нормативні

акти чітко і точно регламентують усі сфери життя та діяльності Збройних Сил України. На призовників, військовослужбовців та військовозобов'язаних покладається неухильне дотримання Конституції України, законів і підзаконних актів, військової присяги, наказів командирів (начальників).

На сьогодні найбільш важливим завданням є вироблення такої системи комплектування військових формувань України та схеми матеріального та іншого забезпечення її військовослужбовців, які б найбільш повно відповідали інтересам військовослужбовців та членів їх сімей, населенню нашої країни, зокрема з урахуванням останніх змін у поглядах на проблему глобальної безпеки. Певною мірою ця мета вирішується активним переглядом військового законодавства, яке спостерігається останнім часом. При цьому відповідна увага має приділятися досвіду зарубіжних країн, що дозволить уникнути зайвих помилок та прорахунків. Вирішення цих проблем дозволить створити передумови якісного підвищення рівня обороноздатності держави.

**МОЖЛИВОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ НОВОЇ РЕДАКЦІЇ СТАТТІ
ПРО ДОКАЗИ В АНТИКРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ
ВОЗМОЖНОСТІ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ НОВОЙ
РЕДАКЦИИ СТАТЬИ О ДОКАЗАТЕЛЬСТВАХ В
АНТИКРИМИНАЛЬНОМ СУДОПРОИЗВОДСТВЕ
OPPORTUNITIES TO IMPROVE THE NEW VERSION OF THE
ARTICLE ON EVIDENCE IN ANTI-CRIMINAL PROCEEDINGS**

Смірнов Максим Максимович,

студент групи П-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р юрид. наук, проф. Кириченко О.А.

Найбільш точно поняття доказів в антикримінальному судочинстві визначені Ю. О. Ланцедовою[1].

(1) Доказом є будь-які відомості про факт [зовнішній або внутрішній прояв ознак чи властивостей трас (відбитків, діагностичних відображень, ситуаційних відображень) та/чи субстанцій (предметів, пристроїв, механізмів, речовин у сипкому, в'язкому, рідкому чи газоподібному стані) чи їх носіїв та документів або людини чи її діянь або відношень між людьми чи події як сумативного діяння людей чи явища природи, у т.ч. діянь хижих тварин у дикій природі] вцілому або про його окрему сторону, що отримані від об'єктивних та/чи суб'єктивних та/або змішаних джерел такого роду відомостей, якщо: а) кожні окремі відомості володіють єдністю таких основних базисних юридичних властивостей, як їх значущість, доброякісність і достовірність, а відсутність у цих відомостей будь-якої з указаних властивостей робить неприпустимим використання такого роду відомостей у якості доказів, коли сам факт порушення передбаченого кодексом порядку отримання цих відомостей чи отримання їх із протиправним порушенням правового статусу суб'єктів антикримінального судочинства має нести відповідну юридичну відповідальність винної у цьому особи і призводити до неприпустимості отриманих таким способом відомостей у якості доказів лише тоді, коли дані обставини унеможливають формування у головного суб'єкта (слідчого, судді) антикримінального судочинства внутрішнього (без зовнішніх чинників впливу) переконання про достовірність цих відомостей чи про наявність у них інших основних базисних юридичних властивостей; б) сукупність відомостей, що отримані і визнані у процесі узагальнюючої всебічної та об'єктивної оцінки у якості доказів, має такі додаткові базисні юридичні властивості, як її узгодженість (коли один доказ не суперечить іншому, а існуюча суперечність може бути усунена зазначенням аргументів достовірності одного доказу й недостовірності іншого доказу) і достатність, що може сформувавши у головного суб'єкта внутрішнє переконання про можливість чи необхідність або про неможливість та відсутність необхідності прийняти по справі певне проміжне чи остаточне рішення [2].

У подальшому спробуємо пропонуватися викласти визначення кожної з основних і додаткових базисних юридичних властивостей доказів.

Література

1. Кириченко, О. А.,Ланцедова,Ю. О. (2016).*Курс лекцій зі спецкурсу «Інноваційна процедура протидії правопорушенням»: навч. посібник для предметної спеціальності 014.03 Середня освіта. Історія, освітньої програми Історія, правознавство, Друге видання. Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського.*

2. Ланцедова, Ю. О.,Смірнов, М. М. (2018). Розвиток інноваційного розуміння поняття та властивостей доказів і підстав допустимості такого роду відомостей в антикримінальному судочинстві. *Журнал східноєвропейського права, 55,21-33.*

ПЕРІОДИЗАЦІЯ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛІСТИКИ ПЕРИОДИЗАЦІЯ РАЗВИТИЯ КРИМИНАЛИСТИКИ PERIODIZATION OF DEVELOPMENT OF CRIMINALISTICS

Фесун Максим Владиславович,

студент групи П-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р юрид. наук, проф. Кириченко О.А.

Найбільш правильно та повно періодизацію розвитку вітчизняної криміналістики визначив Ю.Д. Ткач:

1. Перший період - період зародження, накопичення і розвитку криміналістичних знань в межах кримінального права і процесу, що тривав з давніх часів до 1898 р. і проявився спочатку в австро-німецькій літературі.

2. Другий період - період формування первісних уявлень про назву, поняття і систему криміналістики як самостійну науку, її місце у системі інших наук, який поділяється на два етапи:

2.1. Перший етап другого періоду тривав з 1898 р. по 1935-1936 рр., коли здійснювалося накопичення і розвиток таких уявлень.

2.2. Другий етап другого періоду мав місце з 1935-1936 рр. по 70-ті роки минулого століття, коли вказані уявлення проходили випробування у боротьбі з низкою небезпечних тенденцій криміналістики як самостійної науки.

3. Третій період - період визначення в основному поняття, системно-структурної будови і міжнаукового статусу криміналістики, який поділяється на три етапи:

3.1. Перший етап третього періоду тривав з 70-х до 90-х років минулого століття і характеризувався накопиченням і розвитком основних поглядів на вказані теоретичні категорії криміналістики [1, 2].

3.2. Другий етап третього періоду має місце з 90-х років минулого століття по цей час, коли проходить узгодження в основному поглядів на поняття, системно-структурну будову і міжнауковий статус криміналістики у контексті боротьби зі злочинами [1, 2].

3.3. Третій етап третього періоду фактично розпочався з 90-х років минулого століття, але цей етап є перспективним і полягає в узгодженні в основному поглядів на ці теоретичні категорії криміналістики з точки зору розширення завдань цієї науки до боротьби зі всіма правопорушеннями і до захисту окремих державних інтересів [2].

У той же час, в одному з останніх навчальних посібників з криміналістики О. А. Кириченка [1] цей варіант був підданий деякому удосконаленню у контексті заміни терміну «злочину», який є лише одним із шести різновидів кримінальних правопорушень, на словосполучення «кримінальні правопорушення» [1], який охоплює як указаний термін «злочини», так і всі інші різновиди кримінальних правопорушень, а саме: паразлочини, квазізлочини, квазіпаразлочини, паранещасні випадки та нещасні випадки.

У силу викладеного, власне пропонований варіант вирішення проблеми з періодизації розвитку вітчизняної криміналістики і варто взяти за основу у контексті подальшої роботи над проблемою.

Література:

1. Кириченко, О. А., Тундула О. С. (2017). Періодизація розвитку, поняття, система і дисциплінарні зв'язки. Лекція № 1. *Курс лекцій з криміналістики: навч. посібник*. М.: МНУ імені В. О. Сухомлинського.

2. Ткач, Ю. Д. (2004). Поняття і системно-структурна будова криміналістики : дисс. ... канд. юрид. наук ; Одеськ. юрид. наук НУВС.

СЕКЦІЯ 3
ПСИХОЛОГІЯ

**СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ МЕТОДИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ
КОНФЛІКТІВ**

**СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ МЕТОДЫ
ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ КОНФЛИКТОВ**

**SOCIO-PSYCHOLOGICAL METHODS OF CONFLICT
PREVENTION**

Ахрамєєва Анна Олександрівна,

студентка групи ПС-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. психол. наук Вербина Ю. В.

Підтримка і зміцнення співробітництва, відносини взаємовиручки є необхідною складовою тактики попередження конфліктів, щовключає методи соціально-психологічного, організаційно-управлінського та морально-етичного характеру.

Найважливішими з соціально-психологічних методів, орієнтованих на коригування думок, почуттів і настроїв людей, є:

- *метод згоди*, що припускає проведення заходів, націлених на залучення потенційних конфліктерів до загальної справи, у процесі здійснення котрої у можливих супротивників з'являється поле загальних інтересів, вони краще пізнають один одного, звикають співпрацювати, спільно розв'язувати наявні проблеми;

- *метод доброзичливості чи емпатії*, що полягає у розвитку здатності до співпереживання та співчуття до інших людей, до розуміння їх внутрішнього стану, припускає вираження необхідного співчуття товаришеві по роботі, готовність надати йому дієву підтримку.

Використання цього методу особливо важливе у кризових ситуаціях, коли вираження жалю та співчуття, широка й оперативна інформація про події, що відбуваються, набувають особливо важливого значення;

- *метод збереження репутації партнера, поваги до його гідності.*

У разі виникнення будь-яких розбіжностей, що можуть спровокувати конфлікт, найважливішим методом запобігання негативному розвитку подій є визнання гідності партнера, вираження належної поваги до його особи. Визнаючи гідність й авторитет опонента, ми тим самим стимулюємо відповідне ставлення його до нашої гідності й авторитету;

- *метод взаємного доповнення* припускає покладання на такі здібності партнера, якими не володіємо ми самі. Так, люди творчі нерідко не схильні до монотонної, рутинної, технічної роботи. Однак для успіху справи потрібні і ті, й інші. Метод взаємодоповнення особливо важливий під час формування робочих груп, котрі у цьому випадку виявляються дуже міцними;

- *метод недопущення дискримінації людей* вимагає уникнення підкреслення переваги одного партнера над іншим, а ще краще і якихось розходжень між ними. З погляду профілактики конфліктів метод має переваги, дозволяючи уникнути появи таких негативних емоцій, як почуття образи;

- *метод психологічного піднесення* припускає, що настрій людей, їх почуття піддаються регулюванню, потребують певної підтримки. Для цього практика виробила багато способів: ювілеї, презентації, різні форми проведення членами трудових колективів спільного відпочинку. Ці та подібні до них заходи знімають психологічну напруженість, сприяють емоційній розрядці, викликають позитивні почуття, взаємні симпатії та створюють морально-психологічну атмосферу в організації, що запобігає виникненню конфліктів.

Підкреслимо, що соціально-психологічні методи попередження конфлікту є ефективними у сполученні з іншими методами.

**ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОЛОДШОГО
ШКІЛЬНОГО ВІКУ
ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ МЛАДШЕГО
ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА
PSYCHOLOGICAL PECULIARITIES OF YOUNGER SCHOOL
AGE**

Баюш Тетяна Володимирівна,

студентка групи ПС-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд.психол. наук Шавліс Н. А.

Молодший шкільний вік - від 5 до 7 років (від 6 до 8 років) - має риси перехідного, це період значних позитивних змін. Тому дуже важливими є досягнення самої дитини: у пізнанні, набутті вмінь і навичок навчальної діяльності, взаєминах з однолітками, вчителями та батьками, впевненості у собі, своїх можливостях, у розвитку потреби в успіху.

Важливі зміни відбуваються у сфері почуттів і соціального досвіду. Шкільний вік - апогей колективізму. Дитина прагне не відставати від інших, заслужити їх визнання. У дитячій групі зароджуються і розвиваються почуття дружби, товариства, свідомість згуртованості, обов'язок і відповідальність перед іншими. Їх мета - щось придумати, зробити, довести, а не просто весело пограти.

Також шкільний вік відрізняється врівноваженістю і гармонійністю. Проте у молодших школярів є невідповідність між тими мотивами, з якими дитина вступає до школи, і тими, які потрібні для успішної навчальної діяльності. Дуже багато зусиль витрачає молодший школяр на те, щоб навчити себе вчитися. Наприклад, треба згадувати матеріал і відповідати не тоді, коли він «приходить в голову», а тоді, коли питають. Це передбачає вольову регуляцію пам'яті і розвиває її.

Таким чином, розвиток і формування особистості молодшого школяра - процес соціальний: дитина займає соціальну позицію школяра, розвиток і формування особистості здійснюється у процесі активної діяльності самого школяра. На відміну від гри вона носить обов'язковий, цілеспрямований, суспільно значущий і систематичний характер; діяльність молодшого школяра по відношенню до його середовища завжди є опосередкованою відносинами з дорослими й однолітками. Основні психологічні відмінності молодшого школяра від дошкільника - розвиток довільної регуляції діяльності та усвідомлення своїх змін, що відбулися в ході навчальної діяльності. Це вік відносно спокійного і рівномірного фізичного розвитку. Відбувається функціональне вдосконалення мозку - розвивається аналітико-систематична функція кори; процес гальмування стає усе більш сильним, хоча як і раніше переважає процес порушення, і молодші школярі у високому ступені збудливі й імпульсивні.

Початок шкільного навчання означає перехід від ігрової діяльності до навчальної як провідної діяльності молодшого шкільного віку, в якій формуються основні психічні новоутворення. Зрозуміло, далеко не відразу у молодших школярів формується правильне відношення до навчання. Спочатку у них формується інтерес до самого процесу навчальної діяльності без усвідомлення її значення. Тільки після виникнення інтересу до результатів своєї навчальної праці формується інтерес до змісту навчальної діяльності, до набуття знань. Авторитет учителя - найважливіша передумова для навчання і виховання у молодших класах різко змінюється весь устрій життя дитини, її соціальне становище у колективі, родині.

**ЕКОЛОГО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ ЯК ІГРОВИЙ МЕТОД
ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ЭКОЛОГО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ ТРЕНИНГ КАК ИГРОВОЙ
МЕТОД ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ
ECOLOGICAL-PSYCHOLOGICAL TRAINING AS A GAME
METHOD OF ECOLOGICAL EDUCATION**

Битка Валерій Валерійович,

студент групи ПС-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф. Євдокимова Н. О.

Використання ігрових методів у практиці екологічної освіти сприяє формуванню екологічної свідомості, зокрема формуванню системи адекватних світоглядних уявлень учнів в системі «природа–людина», і допомагають освоєнню естетичних технологій взаємодії особистості зі світом природи.

Віграх повною мірою розкриваються творчі здібності особистості, оскільки гра завжди неседух невимушеності і розслаблення. Завдяки цьому багато школярів, інколи не помітно для себе, включаються в процес екологічного навчання.

Одним із видів екологічних ігор є еколого-психологічний тренінг (ЕПТ).

ЕПТ - це комплексна форма екологічної освіти, заснована на методології соціально-психологічного тренінгу, і спрямована на корекцію екологічної свідомості особистості.

ЕПТ сприяє вирішенню таких завдань:

- корекція, формування і розвиток екологічних установок особистості, й, у першу чергу, подолання антропоцентричного прагматичного відношення до природних об'єктів;

- корекція мети взаємодії особистості з природними об'єктами;
- навчання умінням і навичкам такої взаємодії;
- розвиток перцептивних можливостей суб'єкта при його контактах з природними об'єктами;
- розширення меж індивідуального екологічного простору.

Тренінг проводиться у групах учнів з 8-12 осіб під керівництвом ведучого-тренера. Система тренінгу принципово побудована так, що відучасників не вимагаються спеціальні знання про природу. Безумовно, сформований рівень відношення до природи дещо впливає на вибір тренером стратегії і тактики роботи у конкретній групі.

Більшість вправ (технік) не вимагає спеціального забезпечення і може проводитися у звичайних умовах, проте ефективність тренінгу підвищується, якщо він проходить на базі зоопарку, екологічного клубу, екологічного кафе. Тривалість тренінгу - тиждень, по 4-5 год. щоденно. ЕПТ може органічно вписатись у роботу екологічних семінарів, молодіжних таборів і рухів.

На першому етапі роботи ЕПТ пропонуються вправи на розширення перцептивного досвіду взаємодії з природою, далі – вправи на формування екологічної емпатії та стимулювання ідентифікації з природними об'єктами. Така послідовність виконуваних вправ створює психологічну основу і готовність до опанування відповідними технологіями взаємодії з природними об'єктами.

У завершальній частині тренінгових занять використовуються вправи узагальнюючого характеру, націлені на корекцію стратегій взаємодії з природними об'єктами, екологізацію світогляду особистості, розширення екологічного простору – зони персональної відповідальності за природу.

Використання тренінгів у комплексі з іншими ігровими технологіями створює сприятливі умови для формування у учнів ціннісного ставлення до природи, становлення їх екологічної свідомості, справляє позитивний вплив на процес особистісного розвитку учнів.

**ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ РОБОТІ
З УЧНЯМИ**
**ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТРЕНИНГОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ
РАБОТЕ С УЧАЩИМИСЯ**
**USE TRAINING TECHNOLOGIES WHEN WORKING WITH
STUDENTS**

Бородатенко Мирослава Петрівна,

студентка групи ПС-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. психол. наук Шавліс Н. А.

Тренінгові технології базуються на партисипаторному підході, тобто на методиці участі. Це означає, що всі учні є активними учасниками освітнього процесу.

Тренінгові технології дозволяють реалізувати потреби учнів в активній діяльності і спілкуванні.

Чинниками, що підвищують ефективність тренінгових технологій, є: груповий характер занять, питома частка ігор, варіативність процедур та їх повторюваність, постійне надання можливостей зробити вибір поведінки, позитивний емоційний фон занять, постійна рефлексія процесу роботи (ставлення до того, що відбувалось, свій внесок у роботу), експрес-діагностика стану учнів.

Розгортання освітнього процесу на основі тренінгових технологій відбувається через звернення дитини до самої себе. Під час тренінгу дитина вчиться осмислювати свої спонукання, прогнозувати наслідки вчасних учинків для себе самої та інших людей, узгоджувати цілі власної поведінки з засобами досягнення.

Тренінгові заняття створюють простір для прояву особистих проблем вихованців, які вирішуються психологічнооптимальним для них

чином. Дитина не зазнає дій, за яких буде принижена її гідність. Вправляючись у розв'язанні соціально-моральних завдань під час тренінгу, вихованець розвиває в собі якості з орієнтацією на майбутнє, тобто здатність і готовність самоудосконалювати себе. Діалог, який розгортається з приводу вирішення соціально-морального завдання, неодмінно переростає у діалог вихованця з самим собою, результатом якого є його самовизначення у певній поведінковій ситуації: яку пропозицію я займаю, як я маю поводитися? Відповідь на такі запитання він має сформулювати самостійно. Звідси і розмірковування, осмислення всіх «за» і «проти», зіткнення протилежних точок зору. У нього породжуються сумніви, що й призводить до переоцінки думок і поглядів, які він вважає єдино правильними.

Тренінг спонукає дитину звертатись до свого внутрішнього світу, оцінювати свої позитивні надбання і невикористані можливості, вибудувати індивідуальну програму життєдіяльності на близьку і віддалену перспективу.

Тренінг є засобом пізнання інших людей, їх почуттів, прагнень, і тому створює умови для їх зближення.

Проведення тренінгових занять добре компенсує недостатність соціальної практики у школі, нейтралізує агресію, усуває почуття незахищеності та тиск конкуренції, сприяє кращому пізнанню дітьми один одного, виникненню прагнення до своєчасної корекції взаємин особистості з ровесниками.

Умови тренінгової освіти спонукають до виникнення і розвитку у дитини як особистісного самовизначення, так і здатності визначати і реалізувати ціннісну ієрархію своєї життєдіяльності, уміння переосмислювати власну моральну сутність.

Тренінгові технології максимально створюють можливість для життєвого самовизначення вихованців, що означає розкриття перед ними світу людських взаємин у всій їх складності і суперечливості, вичленення тих моделей взаємодії між людьми, котрі можуть вести до успіху.

Механізми тренінгу роблять його важливим інструментом виховання, який сприяє розвитку ініціативи і самодіяльності, створенню атмосфери свободи.

**ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ САМООЦІНКИ У
ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ
ИССЛЕДОВАНИЕ ГЕНДЕРНЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ САМООЦЕНКИ
В ПОДРОСТКОВОМ ВОЗРАСТЕ
STUDY OF GENDER PECULIARITIES OF SELF-GOALS IN THE
SUMMER OVEN**

Гейко Тетяна Миколаївна,

студентка групи ПС – 20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф. Євдокимова Н. О.

Підлітковий період - це період інтенсивного формування самооцінки, бурхливого розвитку самосвідомості як здатності спрямовувати свідомість на власні психічні процеси, включаючи і складний світ своїх переживань, потреби пізнати себе як особистість.

За результатами нашого дослідження самооцінки підлітків дійшли таких висновків:

- загальна самооцінка досліджуваних підлітків перебуває у межах норми (середній рівень) у 19% хлопців та у 31% дівчат, але також є діти з високим рівнем самооцінки - 27% хлопців, 13% дівчат і низьким рівнем самооцінки - 3% хлопців, 7% дівчат;

- за шкалою врівноваженості: 80% (45% дівчат, 35% хлопців) є врівноваженими (це говорить, що більшість випробовуваних нами учнів здатні розглядати те чи інше явище з двох протилежних сторін); 20% (14% дівчата, 6% хлопці) мають труднощі у прийнятті рішень і схильні

сумніватися у всьому(нерішучість є одним із проявів заниженої самооцінки і показник за цією шкалою дає нам підстави вважати отримані нами результати ще більш достовірними);

- за шкалою визначення рівня рефлексії: високий рівень рефлексії серед усіх випробуваних складає 25%, з них: 11% дівчат та 14% хлопців; середній показник мають 40%, з них: 21% дівчат та 19% хлопців; низький рівень рефлексії спостерігається у 35% учнів, а саме: у 20% дівчат та у 15% хлопців.

При аналізі гендерних особливостей самооцінками враховували її взаємозв'язок із соціально-психологічними чинниками, зокрема: відповідність самооцінки гендерним ролям особистості в соціумі; залежність самооцінки від типу гендерно-рольової поведінки особистості (домінування маскулінності, фемінінності, андрогінності чи недиференційованості).

Дослідження показали, що у хлопців тенденція до завищеної самооцінки більша, ніж у дівчат. Самооцінка більш стійка у хлопців, аніж у дівчат. Хлопці вибудовують більш могутній захист своєї самооцінки. А у дівчат тенденція більша до адекватної самооцінки. На ці гендерні особливості впливають такі чинники: ступінь відкритості у взаєминах, реакція на зворотній зв'язок, стрес, пов'язаний зі стосунками з близькими людьми, і захисні механізми (компенсаторна поведінка, стратегії самопрезентації та ін.).

**ІНДИВІДУАЛЬНІ ТА СІМЕЙНІ ЦІННОСТІ ЯК ОСНОВА
СІМЕЙНИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН
ИНДИВИДУАЛЬНЫЕ И СЕМЕЙНЫЕ ЦЕННОСТИ КАК
ОСНОВА СЕМЕЙНЫХ ВЗАИМООТНОШЕНИЙ
INDIVIDUAL AND FAMILY VALUES AS A BASIS FAMILY
RELATIONSHIPS**

Гісіна Валерія Григорівна,

студентка групи ПС-20-19

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. психол. наук Вербина Ю. В.

Особливий інтерес для сучасної психології становить вивчення ціннісно-сміслової сфери. По-перше, тому що вивчення цінностей дозволяє прослідкувати закономірності розвитку суспільства та держави, а по-друге, дослідження цих феноменів припускає з'ясування їх впливу на багато сфер життєдіяльності людини, зокрема відносини в родині.

Психологи дотримуються погляду, що загальне число цінностей, що є надбанням людства, відносно невелике. Однак їх співвідношення й індивідуальна значущість унікальні для кожного з нас. У кожного – своя власна система чи ієрархія цінностей, у рамках якої можливі свої плюси. Так, можуть бути більш значущі цінності самореалізації (як правило, у професійній сфері – це достойна робота, активне і продуктивне життя, творчість), а можуть – цінності, пов'язані з особистим життям (здоров'я, друзі, розваги, любов, родина). Можливі й інші варіанти: цінності індивідуальні (здоров'я, активне життя, творчість, матеріальна забезпеченість) чи цінності міжособистісні (родина, друзі, щастя інших), конкретні цінності (здоров'я, робота, родина, друзі) чи абстрактні цінності (пізнання, розвиток, воля, творчість), цінності «активні» (активне творче життя, продуктивність) чи цінності «пасивні» (краса, життєва мудрість).

Одним з найважливіших джерел формування цінностей для кожної людини стає її родина, яка впливає на неї у дитинстві. Ці якості проносяться впродовж усього життя. З роками на формування цінностей впливають інші люди, які є представниками різних соціальних груп : учителі, друзі, компанії, шкільний клас, колеги по роботі, громадські організації й об'єднання тощо.

Система цінностей – один з найважливіх елементів внутрішньої структури людини. За допомогою цієї системи людина легко відмежовує важливе від неважливого, істотне від несуттєвого, корисне від шкідливого з погляду своїх власних інтересів та потреб.

Це надає поведінці людини визначену стабільність, чіткість, стійку спрямованість, організованість. Ми можемо передбачити поведінку людини у різних життєвих ситуаціях, якщо ми добре знаємо її індивідуальну систему цінностей [2].

Психологічний комфорт в сім'ї та успішне її функціонування на пряму залежать від того, які вибудовуються взаємини і взаємодія принаймні у трьох елементах: між чоловіком і жінкою, між батьками і дітьми, між братами і сестрами, у випадку коли родина нараховує двоє і більше дітей. Ключовим моментом у заданні ритму взаємин і взаємодії в усіх ланках сім'ї є відношення подружжя один до одного та їх уявлення про себе як про батьків та свою роль як матері чи батька. У психологічній літературі виділяють чотири види ставлення: прийняття - неприйняття, взаємодія - уникнення контактів, визнання свободи активності - надмірна опіка, повага до прав кожного в сім'ї - надмірна вимогливість. Позитивні типи ставлення: прийняття, взаємодія, свобода активності, повага до прав кожного — забезпечують партнерські стосунки та егалітарний устрій життя сім'ї [2].

Сучасні молоді сім'ї не завжди усвідомлюють значущість сімейних традицій у зміцненні сім'ї, необхідність залучення дитини до традицій з раннього дитинства. Сімейні традиції зміцнюють в особистостях почуття

цілісності сім'ї, відчуття неповторності власного будинку й упевненість у майбутньому.

Свобода вибору в наш час стала однією з необхідних сімейних цінностей. Маючи свободу вибору, всі дають один одному можливість самовираження. Тим самим, нічия індивідуальність не обмежується. Звичайно, більшою мірою це стосується дітей і жінок. На сьогоднішній день жінки заробляють часом більше, ніж чоловіки. Це і дає їм деяку свободу. Що ж стосується дітей, то вони бачать багато речей по-іншому, абсолютно не так, як їх батьки, і нерідко навіть набагато цікавіше і точніше, усвідомленіше.

Особиста територія - це, безумовно, потреба кожної людини, що має сім'ю. Особистий простір необхідний нам завжди, для відновлення сил та емоційного стану. Нервові сплески, постійні перевтоми мучать кожного з нас. Ми все більше прагнемо до спокою і самоти. Більшою мірою це стосується молодих сімей. У наш час свята в колі великої родини, за одним столом - явище досить рідкісне. Це і підтримує міцне родинне коріння.

Отже, і соціальним, й індивідуальним феноменом виступають сімейні цінності. Як індивідуальний феномен, цінності визначаються суспільством – впливом нації, класу, соціальних і професійних шарів та інших соціальних груп, у яких живе конкретна людина. Процес засвоєння і прийняття цінностей – одна з найважливіших складових процесу соціалізації. Система ціннісних орієнтацій сім'ї не є сталою протягом усього її життєвого циклу. Загально-сімейні цінності не завжди включають в себе ціннісні орієнтації кожного з подружжя[3].

Література

1. Алешина, Ю.Е. (1999). *Индивидуальное и семейное психологическое консультирование*. – М.: Класс.
2. Дружинин, В.Н. (1996). *Психология семьи*. – М.: «КСП».
3. Ковалев, С.В. (1987). *Психология семейных отношений*. – М.: Педагогика.
4. *Психологічні тренінги*/Упоряд. О. Главник. (2002). – К.: Шкільний світ.

**ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ САМОТНОСТІ УСПІШНИМИ
ЖІНКАМИ**
**ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕЖИВАНИЯ ОДИНОЧЕСТВА УСПЕШНЫМИ
ЖЕНЩИНАМИ**
PECULIARITIES SINGLE PERSONALITY BY SUCCESSFUL WOMEN

Кузнєцова Лілія Анатоліївна,

студентка групи ПС – 20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф. Євдокимова Н. О.

Говорячи про самотність успішної жінки, сучасні психологи виокремлюють одну з головних причин - конфлікт в її особистості мужності і жіночності. В основі мужності лежить воля до лідерства, свободи, влади, в основі жіночності - прагнення до любові та співчуття. В умовах патріархального суспільства багато успішних жінок розвивають у собі чоловічі якості і пригнічують жіночність - усвідомлено чи несвідомо. У результаті, при спілкуванні з чоловіками поза роботою вони продовжують грати чоловічі ролі. Не дивно, що це відштовхує від них мужніх чоловіків або притягує інфантильних представників сильної статі. Успішність сучасної жінки руйнує її особисте життя, бо вона руйнує її як жінку, результатом чого стає самотність, яка може бути прихованою.

Ставлення до проблеми самотності в успішних жінок в наш час не є однозначним. З одного боку, самотність формує такі риси характеру у жінки, як настороженість, підозріливість, зайвий практицизм. У самотній жінки з'являються почуття своєї непотрібності, занедбаності, відчуженості і, як наслідок, розчарування й апатії, страху, знижується задоволеність життям у цілому.

Самотні жінки часто вдаються до різних стратегій подолання стану самотності: пасивність або демонстративна маскувальна активність; замкненість, ригідність поведінки; використання сурогатних форм

спілкування (соціальні мережі); демонстрація соціально-бажаного поведіння; одноманітність у поведінці або оригінальність поведінки. Але від кількості і різноманітності цих стратегій і форм сутність проблеми не змінюється, а її актуальність лише зростає.

З іншого боку, сьогодні в нашому суспільстві досить велика кількість самотніх жінок, які ведуть повноцінний спосіб життя, мають матеріальне благополуччя, гідну роботу, задоволених більшістю аспектів своєї життєдіяльності, і в останнє десятиліття кількість жінок, які обирають соціальне становище «самодостатньою одиночки», майже подвоїлася.

Результати сучасних досліджень з проблематики жіночої самотності доводять, що самотні жінки не зовсім адекватно оцінюють не тільки навколишній світ людей, а й насамперед самих себе. Маючи високий рівень домагань і низьку самооцінку, вони намагаються досягти задоволення своїх потреб, конфліктуючи з навколишнім світом, відчуваючи при цьому сильну особистісну тривогу. Виходить замкнене коло: неадекватна оцінка себе та інших людей породжує неуспішні відносини які, у свою чергу, підтверджують неадекватно низьку самооцінку, переконуючи жінку, що це з нею щось не так, що вона в принципі не в змозі підтримувати конструктивні відносини з іншими людьми. При цьому спостерігається значний розрив між показниками ідеального і реального «Я». Велика різниця між показниками самооцінки та рівня домагань є чинником ризику для появи фрустрації і може негативно позначатися на розвитку особистості уцілому.

Таким чином, можна зробити висновок, що самотність успішних жінок сама по собі не є чинником, який говорить про психологічне благополуччя чи неблагополуччя жінки. Однак варто сказати, що відсутність успішних партнерських відносин є наслідком певного ставлення до себе і до навколишнього світу. При цьому ставлення до себе є визначальним. У зв'язку з цим, можна припустити, що підвищення самооцінки самотніх жінок може знизити рівень тривоги і сприяє гармонізації стосунків з оточуючими людьми.

**АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ
ПАЦІЄНТІВ У СТАЦІОНАРІ ДИТЯЧОЇ ОНКОГЕМАТОЛОГІЇ
АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО
СОПРОВОЖДЕНИЯ ПАЦИЕНТОВ В СТАЦИОНАРЕ ДЕТСКОЙ
ОНКОЛОГИИ**

**PERFORMANCE ANALYSIS OF THE PSYCHOLOGICAL SUPPORT OF
PATIENTS IN THE STATIONARY OF CHILDREN ONCOLOGY**

Раткогло Олена Миколаївна,

студентка групи ПС – 20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф. Іванцова Н.Б.

У ході роботи в дитячому відділенні онкогематології Миколаївської обласної дитячої лікарні ми дійшли висновку, що перебування тут пов'язане з високим ризиком отримання пацієнтом психологічної травми. Онкологічне захворювання, як таке, для будь-якої дитини є серйозною травмою. Навіть дуже маленька дитина, яка не в змозі оцінити серйозність захворювання та його наслідки, не може не відчувати емоційної напруги близької людини, яка її доглядає. Крім того, ізоляція дитини від сім'ї (батька, братів і сестер, інших родичів) – важка психотравмуюча ситуація. У літературі достатньо даних про те, що агресивне лікування онкологічного захворювання - хіміопроменева терапія, оперативні втручання можна віднести до ситуації насилля, в якій дитина виявляється «жертвою» та не має змоги будь-що змінити.

Основна мета нашого дослідження – визначити вплив психологічного супроводу в умовах медичної установи на дітей різного віку з онкопатологіями.

Ми проаналізували дані дітей без попередніх госпіталізацій, травмуючих подій у психологічному анамнезі сім'ї (утрата близької людини, «кумулятивні травми» дитячо-батьківських відносин, незадоволені

потреби дитини). Для діагностики застосовувалась стисла форма оцінки здоров'я, клінічного інтерв'ю з батьками, «малюнок родини» для дітей до шести років, «Автопортрет» для дітей молодшого віку, опитування на ПТСР для дітей середнього і старшого шкільного віку; проєктивні діагностичні методики.

Для дослідження нами було сформовано групу, в анамнезі якої не виявлено серйозних попередніх психотравмуючих подій, окрім хвороби.

Аналіз малюнків «Автопортрет» у підгрупі дітей дошкільного віку, проводився на початковому етапі лікування та госпіталізації.

Усі досліджувані виконали зображення в анфас. Схематичне зображення спостерігається у 6 дітей (75 %), а реалістичне – у 2 дітей (25 %). Зображення менш ніж 5 см заввишки – у 5 дітей (62,5 %). На весь аркуш – у 1 дитини (12,5). Детально промальовано – у 1 дитини (12,5)%, без будь-яких деталей на обличчі (очі, ніс, рот) – у 3 дітей (37,5). З піднятими догори руками – у 2 дітей (25%). Без опори – у 7 дітей (87,5 %). Одним кольором – у 6 дітей (75 %). Поза інтер'єром та без супутніх зображень – у 8 дітей (100 %). Високий ступінь натискання – у 2 дітей (25 %), низький – у 6 дітей (75 %). Одяг присутній у 3 дітей (37,5 %).

На підставі наведеного аналізу можна дійти висновку, що всі діти на момент проведення тесту перебували у психологічному дистресі різного ступеня тяжкості. У ході клінічної діагностики виявлено, що пацієнти дитячого онкостаціонару, поряд із гострим хвилюванням з приводу самої травмуючої події – онкологічного захворювання та його лікування, додатково відчують ще низку фактичних утрат: звичного способу життя, безпеки, тощо. А поглиблений аналіз зазначених спостережень дозволяє обґрунтувати гіпотезу, згідно з якою діти з онкологічними захворюваннями переживають психічну травму, яка іноді є множинною.

Психологічний супровід упродовж трьох місяців проводився стосовно 4-х пацієнтів групи психологічної корекції. Три хлопчика та одна дівчинка від 5 до 9 років.

На контрольному етапі дослідження ми повторно проведення проективну методику «Автопортрет» в обох групах – контрольній та групі психологічної корекції. Отримані за методикою результати довели ефективність нашого втручання, оскільки усі 4 дітей з групи психокорекції обрали правильні пропорції зображення стосовно аркушу паперу. Детально промалювали зображення- 3 дитини (75%), схематично –1 дитина (25%). Детальне зображення обличчя – 4 дитини (100%). Опора – 3 дитини (75%). Одяг -3 дитини (75%). Використання більше двох кольорів -4 дитини (100%). Наявність інтер'єру – 2 дитини (50%).

У контрольній групі результати значно відрізнялись. Детальне промалювання – у 2 дітей (50%) досліджуваних. Одним кольором – у 3 дітей (75%). Без будь-яких деталей на обличчі – у 1 дитини (25%). Хижі зуби – у 1 дитини (25%). Без опори – у 2 дітей (50%). Менше 5 см заввишки – у 2 дітей (50%). Високий ступінь натискання – у 2 дітей (50%). Низький ступінь натискання – у 1 дитини (25%). Промальовано одяг – у 2 дітей (50%).

Порівнюючи результати обох груп, ми помітили позитивний ефект у групі психологічного супроводу. Діти з цієї групи, згідно з результатами методики, знайти (зрозуміти/прийняти) сенс свого перебування в онкогематологічному відділенні. Ми також дійшли висновку, що їх психологічний стан є задовільним. Поряд з цим, пацієнти групи контролю не продемонстрували змін і все ще перебували у стані психологічного дистресу.

На нашу думку, пацієнтам дитячого відділення онкогематології практично неможливо уникнути травмуючих ситуацій, що, безумовно, позначається на психологічному здоров'ї. Однак контрольна діагностика результативності регулярного та послідовного психологічного супроводу і підтримки, онкохворих дітей в стаціонарі підтверджує позитивний вплив на їх фізичний та психологічний стан.

**ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОФІЛІ МАЙБУТНІХ ОПЕРАТИВНИХ
ПРАЦІВНИКІВ У РАКУРСІ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ
ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОФИЛИ БУДУЩИХ ОПЕРАТИВНЫХ
РАБОТНИКОВ В РАКУРСЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБЩЕНИЯ
PSYCHOLOGICAL PROFILES OF FUTURE OPERATIONAL
WORKERS IN THE PERSPECTIVE OF PROFESSIONAL
COMMUNICATION**

Ревтьо Артем Романович,

студент групи ПС-20-19

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол.наук, проф. Євдокимова Н. О.

Професійне спілкування є одним з головних видів взаємодії оперативного працівника з колегами і людьми, з якими він зустрічається по роду служби. Ефективність професійного спілкування визначається розвиненістю комунікативної культури його учасників і насамперед самого оперативного працівника. Необхідна наявність, по-перше, розвинених перцептивних здібностей та умінь, іншими словами, здібності й уміння правильно сприймати оточуючих людей: хоча б у загальному вигляді визначати характер людини, її настрій і внутрішній стан у конкретній ситуації взаємодії і, виходячи з цього, шукати адекватний стиль і тон спілкування у кожному конкретному випадку. По-друге, необхідно, щоб у оперативного працівника були сформовані уміння спілкуватися у різноманітних ситуаціях, з людьми різного віку і різної міри близькості відносин. По-третє, важливим є уміння співпрацювати у різних видах діяльності, наприклад, обговорювати проблеми і координувати зусилля з колегами по роботі, вирішувати питання під час різних нарад, зборів, проводити бесіди з громадянами чи особами, які проходять у справі (потерпілими, свідками, підозрюваними). Безперечно, розвиток названих аспектів комунікативної культури не може йти ізольовано один від одного.

У сукупності вони передбачають роботу з розвитку особистості оперативного працівника в цілому, а зокрема – розвиток у нього низки психічних якостей, характерологічних особливостей, особливостей мислення, специфічних соціальних установок і комунікативних умінь. Йдеться про ті психічні якості, які необхідні для спілкування, що приносить суб'єктивне задоволення від участі в ньому, а також для ефективної реалізації юридичної діяльності.

Проведене нами дослідження дозволило виділити своєрідні психологічні профілі випробуваних. Ми зазначали насамперед ті значущі показники, що, безсумнівно, впливають на особливості сприйняття інших людей у процесі спілкування. При дослідженні групи першокурсників отримані найбільш низькі показники, що впливають на професійну спрямованість і на особливості професійного спілкування. У них слабо розвинена рефлексія, тобто вони погано аналізують власні дії і вчинки, намагаються спиратися у своєму житті на інших людей, залежать від їх думки, мало відкриті життєвому і професійному досвіду. У своїй поведінці – догматичні, у них низький рівень чуйності до почуттів і недоліків інших людей. Зазначається висока спонтанність вираження почуттів, що характеризує їх імпульсивність у поведінці і спілкуванні з оточуючими людьми, на тлі заниженої оцінки оточуючих людей, що не дозволяє адекватно їх сприймати. І в той же час у них виявлялося прагнення до розвитку неформальних взаємин з іншими людьми. Проте у цих взаєминах вони проявляють безтурботність, певну безрозсудність у виборі партнерів по спілкуванню, схильність до романтизму, егоцентризму й ілюзорності стосовно оточуючих людей.

Курсанти IV курсу виявили такі особливості: відносно високий рівень саморегуляції поведінки, стриманість у вираженні власних почуттів, сформованість почуття власної гідності, негативне сприйняття навколишніх, прагнення до розвитку неформальних відносин. Товариські, емоційно стійкі, прагнуть до самостійності, урівноваженості, виявляють заповзятливість, насторожені стосовно людей, чуттєві до думки оточуючих.

**ПОДРУЖНЯ ПРИВ'ЯЗАНІСТЬ: ПОНЯТТЯ ТА ШЛЯХИ
ГАРМОНІЗАЦІЇ
СУПРУЖЕСКАЯ ПРИВЯЗАННОСТЬ: ПОНЯТИЕ И ПУТИ
ГАРМОНИЗАЦИИ
SUPPORTED ATTACHMENT: CONCEPT AND WAYS OF
HARMONIZATION**

Романчак Іляна Анатоліївна,

студентка групи ПС – 20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф. Іванцова Н. Б.

Сімейні стосунки – це сфера життя, завдяки котрій людина може розвиватись, самовдосконалюватись. Для нормального соціального та емоційного розвитку людині необхідно відчувати підтримку значущої для неї людини. Подружні стосунки можуть впливати на партнерів як конструктивно, так і деструктивно, але так чи інакше це пов'язано з почуттям прив'язаності один до одного.

Прив'язаність – це прагнення до встановлення емоційної близькості і бажання цю близькість зберегти. Це тісний емоційний зв'язок між двома людьми, що характеризується взаємною увагою, чуйністю і бажанням підтримувати близькі стосунки.

Прив'язаність може формувати гармонійні стосунки у подружній підсистемі, які будуються на довірі, емоційній близькості, розумінні, а може й заважати формуванню близьких та довірливих стосунків, що породжує конфліктні ситуації, емоційну дистанцію та непорозуміння між подружжям.

У нашому розуміння гармонійні подружні стосунки – це стосунки, побудовані на довірі, взаємоповазі та розумінні, а також на постійній емоційній близькості партнерів. Тому, враховуючи вищезазначене розуміння гармонійних подружніх стосунків, напрямами формування емоційної близькості між подружжям для встановлення гармонійних

стосунків: взаємна довіра та підтримка партнерів; удосконалення подружньої комунікації; усвідомлення подружніх ролей; прийняття індивідуальності партнера; формування відповідальності за себе та партнера; узгодження системи цінностей подружжя та розгляд шляхів розв'язання конфліктних ситуацій у подружній підсистемі.

Гармонізації подружніх стосунків сприяють різноманітні психологічні вправи. Найбільш ефективними вправами у формуванні взаємної довіри та допомоги між партнерами є: «Контактна взаємодія», «Сімейний фотоальбом», «Колаж про партнера», «Контакт-імпровізація», «Три стільця», «Подружня взаємодопомога», для удосконалення подружньої комунікації - вправи: «Варіації на тему подружнього життя», «Контактна взаємодія», «Накопичувальна інформація», усвідомлення подружніх ролей - вправи: «Шлюбний договір», «Жива картина сім'ї», для прийняття індивідуальності партнера - вправи: «Топ-мен», «Колаж про партнера», «Принц на білому коні», у формуванні відповідальності за себе та партнера - вправа «Скульптура родини», у демонстрації та усвідомленні альтернативних способів розв'язання конфліктних ситуацій у подружній діаді- вправи: «Ми такі різні», «Чорно-біле кіно», «Співпраця без конфліктів», для узгодження системи цінностей подружжя - вправи: «Що таке моя родина?», «Подружні цінності», «Подружнє щастя».

Результатом виконання психологічних вправ є емоційна близькість подружжя, взаєморозуміння підтримка один одного, а також усвідомлення ієрархії ціннісних орієнтацій партнера, налагодження емоційного клімату у подружній підсистемі, удосконалення подружньої комунікації та сформованість довіри один до одного.

**ДОСЛІДЖЕННЯ МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ СПОРТСМЕНІВ
ПІДЛІТКОВО-ЮНАЦЬКОГО ВІКУ
ИССЛЕДОВАНИЕ МОТИВАЦИОННОЙ СФЕРЫ
СПОРТСМЕНОВ ПОДРОСТКОВО-ЮНОШЕСКОГО ВОЗРАСТА
STUDYING THE MOTIVATION SPHERE OF SPORTSMAN
IN YOUTH AGE**

Тарасова Наталя Володимирівна,

студентка групи ПС – 20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. психол. наук Вербина Ю.В.

Система підготовки кваліфікованих спортсменів до змагань складалася роками, проте її рівень на сьогодні не може повністю задовольняти всіх її учасників. Стає все більш очевидним, що поряд з відповідним організаційним, матеріальним, медичним забезпеченням, більш суттєву увагу необхідно приділити також заходам з психологічного забезпечення.

За допомогою психологічних впливів можна знизити рівень нервово-психічної напруженості й усунути стан психічної пригніченості, прискорити відновлення витраченої нервової енергії, сформувати у спортсмена чіткі установки на високоефективну реалізацію тренувальних і змагальних програм, а також підвищити ступінь готовності функціональних систем організму до виконання інтенсивних фізичних навантажень.

З метою обґрунтування змісту психологічного контролю в процесі підготовки до змагальної діяльності спортсменів підлітково-юнацького віку було проведено дослідження структури їх спортивної мотивації.

Для того, щоб з'ясувати деякі аспекти, пов'язані з мотиваційною стороною спортивної діяльності, на базі ліцею спортивного профілю Миколаївського вищого училища фізичної культури та Миколаївського вищого училища фізичної культури було проведено тестування 392 спортсменів віком від 15 до 21 року, серед них: 256 юнаків – і 136 дівчат. Дослідження проводилося на добровільній основі.

Для тестування використано методику діагностики особистості на мотивацію до успіху (Т. Елерс), методику діагностики особистості на мотивацію уникнення невдач (Т. Елерс), методику «Мотивація успіху і мотивація боязні невдачі» (О.Рен). Отримані результати показують:

1) Низький рівень *мотивації до успіху* мають 2,68% респонденти, середній – 12,17%, помірно високий – 54,93% і занадто високий – 30,22% опитаних. Кількісні показники вказують на загальну позитивну мотивацію спортсменів, оскільки більшість з них упевнені у собі, своїх силах, відповідальні, ініціативні, активні, їх відрізняє наполегливість у досягненні мети, цілеспрямованість.

2) Результати дослідження рівня *мотивації уникнення невдач* серед спортсменів підлітково-юнацького віку вказують, що низький рівень (11,43%) констатовано у досліджуваних, яким властиве стійке намагання уникати негативного досвіду, що пов'язано з боязкістю оцінювання їх поведінки та результатів діяльності іншими людьми. Середній рівень (28,16%) мають ті спортсмени, чия загальна активність пов'язана з потребою уникнути зриву, осуду, фізичного перевантаження чи покарання. Помірно високий рівень (36,12%) зафіксовано у тих респондентів, які заздалегідь бояться можливої невдачі, думають про шляхи уникнення цієї гіпотетичної невдачі, а не про способи досягнення успіху. Занадто високий рівень (24,29%) виявлено у тих спортсменів, які відрізняються підвищеною тривожністю, низькою упевненістю у своїх силах.

3) Дослідження *бажання досягти успіху або уникнути невдачі* у спортсменів підлітково-юнацького віку показує, що мотивацію уникнення невдачі (23,37%) зафіксовано у тих, чия активність опосередковується потребою уникнути поразки, осудження з боку тренера, невдачі на змаганнях; мотивація успіху (76,63%) властива тій групі спортсменів, котрі відкрито прагнуть до конкретних перемог, поліпшення спортивних результатів.

Результати дослідження дозволяють обґрунтовувати програми тренінгу мотивації спортивних досягнень для спортсменів підлітково-

юнацького віку, як компоненту психологічного забезпечення їх підготовки. Під час навчально-тренувального процесу з юними спортсменами варто акцентувати їх увагу на позитивному впливі спорту на розвиток сили, витривалості, спритності і т.д. Для формування стійкого інтересу до тренувань, підвищення рівня спортивної мотивації доцільно організовувати спеціальні зустрічі з провідними тренерами та видатними спортсменами.

На етапах підготовки спортсменів основними формами діяльності з психологічного забезпечення та супроводу є: психодіагностика, моделювання психологічної підготовки, психокорекційні заходи, психологічний моніторинг і контрольне тестування. Реалізація різних засобів психологічної підготовки спортсменів дозволить відкрити нові можливості підвищення ефективності навчально-тренувального процесу, задіяти психологічний потенціал спортсменів.

Література

1. Сивицкий, В. Г. (2008). Условия эффективности психологического сопровождения спортсменов. *Спортивный психолог*, 3 (15), 42-50.
2. Сопов, В. Ф. (1987). Модель системной организации психологического обеспечения подготовки спортсменов. *Психологическое обеспечение подготовки спортсменов*. Л., 5–14.
3. *Спортивная психология: учебник для академического бакалаврата* (2004). / под общ. ред. В. А. Родионова, А. В. Родионова, В.Г. Сивицкого. М.: Издательство Юрайт.

**РОЛЬ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ В ЇХ
СОЦІАЛІЗАЦІЇ**

**РОЛЬ ИГРОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ У ДЕТЕЙ С АУТИЗМОМ В ИХ
СОЦИАЛИЗАЦИИ**

**THE ROLE OF GAMING ACTIVES IN CHILDREN WITH AUTISM IN
THEIR SOCIALIZATION**

Чеканова Олена Сергіївна,

студентка групи ПС-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. психол. наук Шавліс Н.А.

Гра – це діяльність, спрямована на отримання емоційного задоволення через здійснення активних фізичних чи розумових зусиль, в яку охоче залучаються діти. За походженням і змістом гра є соціальним явищем – одним із засобів первинної соціалізації, що сприяє входженню дитини в людське співтовариство. Гра вчить таким поняттям як партнерство, синхронність, послідовність, самоконтроль, а найважливіше, що під час гри дитина має можливість відчувати, що її люблять, поважають, розуміють.

У ранньому віці гра дитини має характер предметно-маніпуляційної діяльності. Дитина поглинена предметом і діями з ним. Коли вона опановує дії, вплетені у спільну діяльність з дорослим, вона починає усвідомлювати, що здатна діяти сама. У дошкільному віці увага переноситься з предмета на людину, завдяки чому дорослий і його дії стають для дитини зразком.

На межі раннього і дошкільного дитинства вперше виникає гра з сюжетом. Цей тип гри інколи називають режисерською грою. Трохи пізніше з'являється образно-рольова гра. У ній дитина уявляє себе ким (або чим) завгодно і відповідно діє. Але обов'язковою умовою розгортання такої гри є яскраве, інтенсивне переживання: дитина у своїх ігрових діях відтворює той образ, який викликав у неї сильний емоційний відгук.

Режисерська й образно-рольова ігри стають джерелами сюжетно-рольової гри, яка досягає своєї розвинутої форми до середини дошкільного віку. Пізніше з неї виділяються ігри з правилами. Слід зазначити, що виникнення нових видів гри не скасовує повністю попередніх, вже засвоєних – всі вони зберігаються і продовжують удосконалюватися.

У дитини з аутизмом така логіка становлення здатності до гри порушена, у зв'язку з одноманітністю гри, що є стереотипною маніпуляцією [1].

Особливості ігрової діяльності дитини з аутизмом:

- найчастіше аутична дитина грає з власними відчуттями: її гра націлена на самостимуляцію щодо певних слухових, зорових, тактильних та інших привабливих для неї відчуттів. Так, дитина викладає довгі ланцюги з кубиків (різномірних матеріалів і предметів), групує предмети за кольором, або «грається» з машинкою нетиповим чином: тримаючи в руках, неперервно прокручує колесо і спостерігає за його рухом; або прислухається до звуків, які вилучають колеса машинки, коли її возити вперед-назад тощо. Важливий момент при цьому – дитини захоплена такою діяльністю тривалий період і під час неї часто не терпить не тільки участі, а й навіть присутності інших людей біля себе [2];
- дитина часто грає з неігровими предметами (кришки від каструль, мотузочки, папірці тощо). Якщо ж дитина бере в руки іграшки, то найчастіше це - кубики, конструктор, машинки, дзига (але не ляльки), при тому дії з ними – обмежені й одноманітні. Ввести в її маніпуляції з предметами якісь зміни досить складно;
- у грі найчастіше немає сюжету, а якщо він все ж таки є, то буває дуже «згорнутим», недеталізованим;
- дитина не грає у гру, запропоновану дорослим.

У таблиці наведені характеристики ігрової діяльності, що становлять контраст у порівнянні з проявами розладів аутичного спектра.

<i>Прояви аутизму</i>	<i>Ігрова діяльність</i>
Ригидність і консерватизм	Легкість і імпровізація
Емоційна одноманітність, невиразність	Емоційна розкутість і розмаїття почуттів
Обмеженість рухів	Широкий спектр рухових проявів
Стереотипії	Творчість
Фрагментарність сприйняття предметів і подій	Убачання подій і предметів у взаємозв'язках
Безцільність дій	Цілеспрямованість, позиція активного діяча
«Тотальна» самотність, байдужість до людей	Міжособистісна взаємодія, потреба в інших людях, радість спілкування

Для дітей з аутизмом гра – це можливий спосіб допомогти перейти від самозанурення до реальної взаємодії з іншими людьми, зрозуміти свої почуття, оточення, стосунки з батьками та однолітками [3].

Головна ціль ігрових занять – дати кожній дитині можливість отримати досвід взаємодії з іншою дитиною, засвоїти різні форми такої взаємодії і, таким чином, відчувати себе частиною колективу.

Література

1. Карвасарская, И. Б. *В стороне. Из опыта работы с аутичными детьми.* - Москва, 2003.
2. Морозова, Т. И., Морозов, С. А., *Мир за стеклянной стеной. Книга для родителей аутичных детей.* М.: «Изд-во Сигнал», 2002.
3. Спиваковская, А.С. *Психотерапия: игра, детство, семья. Часть 2: психотерапия детского аутизма.*- М., 2000.

ЗАСОБИ КОРЕКЦІЇ ПРОЦЕСУ СПІЛКУВАННЯ
СРЕДСТВАКОРРЕКЦИИ ПРОЦЕССАОБЩЕНИЯ
MEANS OF CORRECTION OF THE COMMUNICATION PROCESS

Шарінов Артур Рудільович,

студент групи ПС – 20-19

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. психол. наук Барвінок І. В.

Корекція спілкування повинна будуватися на основі діагностики труднощів його мотивації, тому що, змінюючи тільки зовнішню сторону спілкування і не розкриваючи глибинних причин утруднення та їх усунення, неможливо гармонізувати людську взаємодію.

Коректувальну роботу, націлену на оптимізацію спілкування, слід будувати з урахуванням віку, статі, виду праці, індивідуальних особливостей і специфіки соціалізації. У шкільному віці буває достатньо уважно вислухати одноліткachi дорослого, адекватно зрозуміти переживання і мотиви вчинків людей, стежачи за їх невербальною поведінкою. Відносно ж дорослих - необхідно використовувати прийоми зміни базових спеціальних установок до їх особи або ціннісних орієнтацій.

Робота повинна бути направлена не стільки на вироблення необхідних навичок спілкування, тренування експресивно-мовних умінь, скільки на корекцію відношення до інших і пов'язаної з ним самооцінки, подолання внутрішніх конфліктів, активізацію самосвідомості. Найбільш ефективним для таких підлітків є навчання самоаналізу як засобу, який сприяє саморозвитку, а також груповий соціально-психологічний тренінг, що підвищує готовність до схвалення себе як особистості та інших у спілкуванні.

Груповий соціально-психологічний тренінг включає у себе рольову гру та групову дискусію.

Рольова гра може сприяти:

- пошуку ефективних форм взаємодії в рамках кооперації, демонстрації недоліків, стереотипів поведінки;
- закріпленню моделі, що веде до успіху, поведінки, мета яких - налагодження психологічно нормальних контактів з іншими;
- засвоєнню змісту проблеми і суперечності міжособистісних та внутрішньоособистісних відносин (психо – і соціограма).

Тобто, вона може бути засобом дезінтеграції, інтеграції, а також як доповнення до інших методів.

Цілі групової дискусії:

- екстеріоризація змісту проблеми і суперечності особових відносин певної персони;
- пошук ефективних форм взаємодії в рамках кооперації;
- зворотній зв'язок щодо поведінки в рольовій грі.

У програму тренінгу включають прийоми і вправи, що активізують направлене усвідомлення різних форм невербальної активності, розвивають «відчуття тіла», спеціальну техніку самомасажу для зняття напруги в області «особових затисків», а також вправи для вдосконалення виразних можливостей міміки, жестикуляції, голосу та ін.

При цьому фахівці одноставно відзначають, що особливі переваги для діагностики і корекції труднощів спілкування з'являються в умовах активного соціально-психологічного навчання, і що нові можливості для досягнення вказаної мети дає відеотренінг, тому що його учасники виходять у новий для них простір -простір «психічної реальності». Остання обставина створює можливість для реалізації різних гуманітарних програм з розвитку особистості ведучими тренінг фахівцями.

Також зняттю психологічних труднощів у спілкуванні сприяє індивідуальне психологічне консультування, довірче діалогічне спілкування з суб'єктивно значущими особами.

ПРОФЕСІЙНЕ САМОЗБЕРЕЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ
ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ САМОСОХРАНЕНИЕ
ВОЕННОСЛУЖАЩЕГО
PROFESSIONAL SELF-PRESERVATION OF MILITARY

Щербаков Дмитро Олександрович,

студент групи ПС -20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол.наук, проф. Євдокимова Н. О.

Обов'язковою умовою професійного розвитку військовослужбовця (та і будь-якої особистості) є усвідомлення прийомів професійного самозбереження, яке розглядається як здатність особистості протистояти негативно утвореній соціально-професійній ситуації, максимально актуалізувати професійно-психологічний потенціал, протистояти професійно зумовленим кризам, стагнаціям, деформаціям, а також готовність до професійної самозміни.

До прийомів професійного самозбереження нами віднесено:

- реалізацію наміченого професійного плану (сценарію професійного життя), який є важливим регулятором професіоналізації особистості, узагальнює її уявлення про цілі та перспективи професійної діяльності, основні етапи, шляхи і засоби її досягнення, можливі перешкоди та способи їх подолання. Наявність чіткої й усвідомленої життєвої перспективи дає людині потужні стимули до творчості, народжує оптимістичне світовідчуття, формує інтерес до майбутнього як поля самореалізації. У роботі з формування особистісно соціально-значущих стратегій професійної діяльності велике значення має використання біографічного методу, який спонукає людину до аналізу свого життя, діяльності, планів на майбутнє, що дозволяє коригувати життєву програму;

- подолання дезінтеграції свідомості (витіснення так званих «мотивів помилкової самоактуалізації», які породжують нездійсненні цілі, мрії та шкодять стабільній цілісності людини);

- активну позицію у професійному житті, що являє собою певну систему особистих цінностей людини, яка спонукає її до позитивної, морально впевненої, соціально-орієнтованої активної діяльності. Дії такої особистості чинять корисний вплив як на саму особистість, так і на суспільство в цілому;

- готовність до постійної самозміни та лабільності установок;

- знання власної індивідуальності та використання її у професійному житті;

- освоєння індивідуальної системи адекватних засобів подолання негативних станів (стресу, стомлення, нервово-психічної напруги та ін.);

- протидія професійному старінню (продумане чергування роботи та відпочинку, високий рівень інтелектуального розвитку особистості, економне використання власного робочого потенціалу).

Одними з головних профілактичних заходів професійних деформацій військовослужбовців має стати постійний творчий момент в діяльності, розширення варіантів професійних завдань, різноманітність кола спілкування.

Необхідно зазначити, що істотні професійні деформації негативно позначаються не тільки на інших сферах життя, але і на самій професійній діяльності, знижуючи її ефективність.

Основними способами захисту від професійної деформації є:

- зростання усвідомлення про професійні деструкції - через збільшення інформації про власну особистість і професійні проблеми;

- переоцінка власної особистості і свого професійного статусу - через оцінку того, що військовослужбовець думає про себе та свою професію щодо проблемної ситуації;

- трансформація когнітивних компонентів комунікативних установок - через інформаційно-мотиваційне осмислення значущості - комунікацій у

системі підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів у системі Збройних Сил;

- самовизволення від когнітивних стереотипів - через презентацію сенсукомунікативної активності.

СЕКЦІЯ 4
МЕДИЧНІ НАУКИ

**СУЧАСНІ УЯВЛЕННЯ ПРО ЕТІОЛОГІЮ, ПАТОГЕНЕЗ, КЛІНІКУ
ТА ЛІКУВАННЯ ДИТЯЧОГО ЦЕРЕБРАЛЬНОГО ПАРАЛІЧУ**
**СОВРЕМЕННЫЕ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ ОБ ЭТИОЛОГИИ,
ПАТОГЕНЕЗЕ, КЛИНИКЕ И ЛЕЧЕНИИ ДЕТСКОГО
ЦЕРЕБРАЛЬНОГО ПАРАЛИЧА**
**MODERN CONCEPTS OF ETIOLOGY, PATHOGENESIS, CLINIC AND
TREATMENT OF CEREBRAL PALSY**

Бахирева Ірина Валентинівна,

студентка групи ФТ-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р мед. наук, доц. Ромаскевич Д.Ю.

Науковий консультант: канд.пед.наук Чижик Т.Г.

Дитячий церебральний параліч (ДЦП) –захворювання, що призводять до важкої інвалідності. У наш час у світовій медицині цьому захворюванню приділяється велика увага, так як гостро постає питання про адекватність соціальної адаптації хворих, про поліпшення якості їх життя і працевлаштування. Особливістю рухових порушень при дитячому церебральному паралічі є формування під впливом нередукованих тонічних рефлексів патологічних м'язових синергій, що визначають рухову патологію на ранніх етапах розвитку дитини. У хворих порушується схема рухів, що призводить до формування патологічних установок у суглобах тулубу і кінцівок, а потім контрактур, які значно обмежують можливості хворих у побутовій, трудовій і соціальній адаптації [2].

Дитячий церебральний параліч був відомий протягом багатьох століть, але перший клінічний опис захворювання дав англійський лікар William John Littley 1843р. У 1861 р. на засіданні Королівського медичного

товариства він доповів про свої спостереження над дітьми, у яких в результаті перенесеної під час пологів черепно-мозкової травми у подальшому розвинулися паралічі кінцівок. Пізніше він виклав свої клінічні спостереження у класичній праці «Про вплив патологічних пологів, недоношеності й асфіксії новонароджених на розумовий і фізичний стан дитини, зокрема у зв'язку з деформаціями». У 1862 р. була запропонована перша класифікація дитячого церебрального паралічу, заснована на клінічних проявах захворювання.

Дитячий церебральний параліч став об'єктом пильної уваги лікарів-неврологів, педіатрів, ортопедів, нейрохірургів, фізіологів, логопедів, психологів, психіатрів та інших фахівців.

У наш час дитячий церебральний параліч є одним з найбільш поширених вроджених і набутих уражень нервової системи у дітей. Терміни виникнення захворювання досить широкі і знаходяться у межах пренатального, інтранатального і дуже раннього (1-2 міс.) постнатального періодів розвитку дитини. Клінічна картина захворювання досить різноманітна. Провідним клінічним проявом є рухові порушення, які поєднуються з мовними, інтелектуальними, перцептивними та комунікативними розладами [1].

У процесі вивчення клініки та морфології захворювання, дитячий церебральний параліч розглядається як полі етіологічне захворювання зі складними морфо-функціональними порушеннями головного мозку.

Рано розпочате відновне лікування може дати сприятливі результати. Однак більша частина дітей, як виліковуваних, так і не виліковуваних, залишаються інвалідами на все життя.

Недостатня у багатьох випадках, ефективність відновного лікування призводить до поступового зниження мотивації до нього, що негативно позначається на результатах подальшого лікування [2].

В останні роки, з введенням нових технологій, зокрема створення комбінезону для космонавтів, здатного надавати коригувальний вплив на

функціональну систему і тонічні рефлекси, з'явилася можливість більш ефективної корекції моторики і мови у хворих на ДЦП. Це зменшило негативне ставлення до результатів відновного лікування – недовіра до нього, невпевненість у собі, зниження мотивації до лікувального процесу.

Література

1. Бортфельд, С. А., Рогачова, Є. І. (2000). *Лікувальна фізична культура і масаж при ДЦП*. Львів.

2. Семенова, К.А., Мастюкова, Е.М., Смуглин, М.Я. (1972). *Клиника и реабилитационная терапия детских церебральных параличей*. Москва.

ОСНОВИ ПАТОГЕНЕЗУ ВЕГЕТАТИВНОЇ ДИСФУНКЦІЇ

ОСНОВЫ ПАТОГЕНЕЗИСА ВЕГЕТАТИВНОЙ ДИСФУНКЦИИ

BASES PATHOGENESIS OF VEGETATIVE DYSFUNCTION

Генов Вадим Юрійович,

студент групи ФТ-20-19

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд.мед. наук Димо В. М.

Симптоматика вегето-судинної дистонії пов'язана з порушенням регуляторних функцій ізлагодженої взаємодії двох відділів вегетативної нервової системи, анепатологією будь-якого внутрішнього органа. Це означає, що впацієнта з'являються суб'єктивні скарги щодо роботи різних органів, які імітують те чи інше захворювання, але фактично жодної патології не виявляють, оскільки клінічні симптоми пов'язані з дисбалансом нервової системи. Ізольована вегетативна недостатність проявляється у людей середнього віку переважно з прогресуючою ортостатичною гіпотензією, але при цьому порушується регуляція не лише судинного тону, а і шлунково-кишкового тракту, потових залоз.

Основою патогенезу вегетативної дисфункції стає порушення інтегративної діяльності над сегментарних вегетативних структур. До основних чинників, що зумовлюють його розвиток, належать: спадкова (конституціональна) схильність; ендокринні зміни в організмі (пубертатний і клімактеричний періоди); соматичні захворювання, стреси, неврози, психоемоційне напруження; органічні ураження головного мозку за участю діенцефальних структур (травми, пухлини, порушення мозкового кровообігу, нейроінфекції) та ін. Спадково-конституційні чинники можуть спричинити появу вегетативної дисфункції в ранньому дитячому віці («вегетативно стигматизовані діти»).

Відомо, що посилення впливів одного з відділів вегетативної нервової системи призводить до компенсаторного напруження в регуляторних механізмах іншого. У стані перенапруження відбувається зрив адаптації, порушується регуляторна функція, а підвищення активності одного відділу не зумовлює відповідні зміни з боку іншого, що клінічно проявляється симптомами вегетативної дисфункції.

Діагноз вегето-судинної дистонії встановлюють на підставі суб'єктивних й об'єктивних ознак порушення діяльності вегетативного відділу нервової системи, зокрема за наявності «специфічних» і характерних скарг хворого, проте симптоми органічного ураження нервової системи не спостерігаються. Слід також брати до уваги об'єктивні прояви вегетативних дисфункцій, а саме дермографічну реакцію; характер потовиділення; пульс, артеріальний тиск; частоту, глибину і ритм дихання; наявність тремору повік, пальців рук; чіткість мовлення; поживлення сухожильних рефлексів; легкі зміни м'язового тону.

Зважаючи на чинні системи класифікації, під грифом синдрому вегетативної дисфункції об'єднують, з одного боку, яскраві вегетативні кризи, тривалий субфебрилітет, нейрогенні синкопи, а з іншого-судинно-трофічні локальні синдроми, ортостатичну гіпотензію, ангідрон, нейрогенний сечовий міхур.

У такий спосіб виділили три узагальнені синдроми. Перший - психовегетативний, для котрого характерні перманентно-пароксизмальні порушення, зумовлені дисфункцією неспецифічних систем мозку.

Другий-синдром прогресуючої вегетативної недостатності, основними проявами котрого є непритомністани в картині ортостатичної гіпотензії, імпотенція, артеріальна гіпертензія в горизонтальному положенні, симптом «фіксованого пульсу», зниження ваги, нетримання сечі, закрепи, дизартрія, стенокардія. Цей синдром виникає значно рідше, ніж психовегетативний, на разі його активно досліджують.

Третій-синдром вегетативно-судинно-трофічних порушень, зумовлений ураженням нервів, сплетінь та корінців, що іннервують верхні та нижні кінцівки (наприклад, синдром Рейно, тунельні синдроми чи вегетативні порушення при невральних аміотрофіях).

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ЗДОРОВ'Я У РЕАБІЛІТАЦІЙНОМУ КОНТЕКСТІ

СУЩНОСТЬ ПОНЯТИЯ ЗДОРОВЬЯ В РЕАБИЛИТАЦИОННОМ КОНТЕКСТЕ

ESSENCE OF HEALTH IN THE REHABILITATION CONTEXT

Декуш Данья Мухамедгарифівна,

студентка групи ФТ-20-19

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф.Євдокимова Н. О.

Розмаїття поглядів щодо змісту поняття здоров'я і марність спроб виробити єдину узгоджену думку значною мірою пояснюється тим, що здоров'я – це досить складне явище, характерні і найбільш суттєві сторони котрого тяжко визначити коротко й однозначно.

У глибині віків криються витоки уявлень про здоров'я. Ще у давнину наші предки, розрізняючи стан здоров'я та хвороби, всіляко прагнули

зберегти здоров'я та уникнути хвороб. І якщо для запобігання хвороб – згідно зі знаннями і віросповіданнями того часу – часто застосовувалися зовсім фантастичні дії, то для зміцнення здоров'я ще у стародавніх культурах Сходу і Заходу застосовувалися, як правило, ефективні стимулюючі засоби, багато з яких майже без змін дійшли до нашого часу. Це стосується фізичних вправ, масажу, водних процедур і дієти. Є відомості, що ці оздоровчі засоби використовувалися ще в III-IV тисячоліттях до нашої ери в Індії, де вони входили до складу релігійно-філософських і гігієнічних уявлень.

Переконавшись в ефективності застосування фізичних вправ у здорових людей, давні педагоги та лікарі Сходу почали використовувати їх для лікування захворювань. Таким чином, ще у давні часи одним із найдієвіших оздоровчих засобів – фізичними вправами – користувалися для стимуляції здоров'я як здорових, так і хворих людей.

В історичному розвитку знань про здоров'я та методи його зміцнення існують різні тенденції, пов'язані з культурою та етнографічними особливостями народів. Кожний народ вніс до скарбниці знань про здоров'я і свої, властиві лише йому відомості. Поряд з особливостями, притаманними кожному з народів, в історії розвитку знань про здоров'я та методи його стимуляції простежуються дві тенденції, різко відокремлені за своєю теоретичною основою та застосовуваними методами. Одна з них характерна для західної, друга – для східної цивілізації.

Західну цивілізацію, в силу притаманного їй матеріального світогляду і прагматичної спрямованості з різних способів зміцнення здоров'я, найбільше притягувала можливість досягнення безпосередньо-корисного результату у вигляді стимуляції рухових якостей – сили, швидкості, витривалості, спритності. Така спрямованість оздоровлення забезпечила прикладне використання засобів фізичної культури. У заняттях фізичними вправами й масажі, що застосовувалися за спеціальною методикою, педагоги й лікарі Заходу знайшли засіб, що забезпечував їм ефективну підготовку і до праці, і до військової справи.

Оздоровчі засоби, що використовувалися на Сході, переслідували іншу мету – поліпшити загальний стан організму, привести його до гармонії з оточенням. Така спрямованість визначила яскраво відмінні від західних засоби й методи оздоровлення, що не забезпечували безпосередньо прикладних результатів, проте сприяли гармонізації функції організму шляхом створення певних психологічних станів. Саме на Сході, у давній Індії та інших країнах, об'єднаних близькою культурою та віросповіданнями, виник один з найцінніших оздоровчих методів – психорегуляція, що здійснювалась у різних формах (самонавіювання, зосередження з відчуженням від зовнішніх подразників, релаксація, медитація і т. ін.).

Уявлення американського вченого Генрі Сигериста, опубліковані у 1941 році, поклали початок новому, сучасному періоду розуміння здоров'я. У 1948 році, спираючись на роботи Г. Сигериста, Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) визначила здоров'я як стан повного фізичного, душевного та соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороби чи фізичних вад.

Показниками здоров'я можуть слугувати такі ознаки:

- рівень і гармонійність фізичного розвитку;
- функціональний стан організму (його резервні можливості, і, перш за все, можливості серцево-судинної системи);
- рівень імунного захисту;
- наявність будь-якого дефекту розвитку чи захворювання;
- рівень морально-вольових і ціннісно-мотиваційних настанов.

ОЖИРІННЯ У ЖІНОК РЕПРОДУКТИВНОГО ТИПУ
ОЖИРЕНИЕ У ЖЕНЩИН РЕПРОДУКТИВНОГО ТИПА
OBESITY IN WOMEN OF REPRODUCTIVE TYPE

Котляр Анжела Вікторівна,

студентка групи ФТ-20-19

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. мед. наук Димо В. М.

Ожиріння набуло масштабів епідемії в усьому світі. За останніми оцінками ВООЗ, більше 10% дорослих жителів планети мають цю проблему, і їх кількість постійно зростає.

Як відомо, ожиріння значно підвищує ризик розвитку серцево-судинних захворювань, цукрового діабету, порушень скелетно-м'язової системи. Але список патологій, пов'язаних з наявністю десятків зайвих кілограмів більш широкий. Зокрема цей стан впливає на фертильність чоловіків і жінок, і може стати перешкодою для зачаття і виношування дитини.

В силу особливостей організму, жінки більш схильні до ожиріння, ніж чоловіки. І в багатьох із них це є причиною порушень репродуктивного здоров'я. На тлі ожиріння відбуваються різні порушення менструальної функції, змінюється цикл овуляції, що в підсумку призводить до ендокринної безплідності. З іншого боку, гормональні порушення, що впливають на репродуктивну функцію, можуть сприяти розвитку ожиріння.

У надлишку жирової тканини накопичуються стероїди й активні естрогени. Це веде до зміни вироблення низки гормонів, які порушують координацію діяльності нейроендокринної системи. Можна сказати, що надлишкова жирова тканина стає додатковою залозою внутрішньої секреції.

Гормональний дисбаланс сприяє зміні процесів метаболізмів жирової тканини, збільшенню вироблення інсуліну підшлунковою залозою, зниженню біологічної дії інсуліну, інсулінорезистентності, дисліпідемії.

У свою чергу, дисліпідемія і порушення вуглеводного обміну пригнічують функцію яєчників. У результаті розвиваються ановуляція, ановуляторні порушення менструального циклу і безпліддя.

У гінекологічній ендокринології з ожирінням пов'язують низку синдромів, серед яких:

- нейроендокринний синдром періоду статевого дозрівання. На тлі прогресуючого збільшення маси тіла спостерігається ановуляція, порушення менструального циклу, гіпертрихоз, гіпертензія, гіперглікемія, підвищене вироблення гормонів кортизолу та пролактину, адренкортикотропного гормону;

- синдром полікістозних яєчників. За різними оцінками, ожирінням страждають 30-60% жінок з цим синдромом. Поява надлишкової маси тіла в препубертатний і пубертатний період вважається незалежним чинником ризику розвитку синдрому полікістозних яєчників. Інсулінорезистентність, гіперінсулінемія та зміни стероїдогенезу при ожирінні опосередковано пов'язані з гіперандрогенією, гірсутизмом, хронічною ановуляцією, оліго-, аменорією, безпліддям – симптомами цього синдрому;

- післяпологовий нейрообмінно-ендокринний синдром. Попередники синдрому – порушення функцій гіпоталамусу, гіпофізу, жирової тканини. Захворювання впливає на гормональну функцію яєчників і надниркових залоз і проявляється порушенням менструального циклу і швидким набором ваги;

- менопаузальний метаболічний синдром. Після настання менопаузи у 60% жінок маса тіла збільшується на 2,5-5 кг і більше. Через дисбаланс гормонів жінки з ожирінням вже в 40-44 роки частіше страждають від приливів, надалі у них підвищується ризик розвитку аденокарциноми ендометрію.

Відтак, ожиріння і репродуктивне здоров'я жінки пов'язані на гормональному рівні. Нормалізація ваги жінки – шлях до вирішення проблеми ендокринного безпліддя.

**ПСИХОКОРЕКЦІЯ ПРИ ГІПЕРТОНІЇ
ПСИХОКОРЕКЦІЯ ПРИ ГИПЕРТОНИИ
PSYCHO-CORRECTION IN HYPERTENSION**

Лазарєва Олена Сергіївна,

студентка групи ФТ-20-19

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф. Євдокимова Н. О.

Важливою частиною активної психокорекції при гіпертонії є навчання хворого конструктивним засобам спілкування, особливо у важких ситуаціях, при виникненні конфліктів.

Конструктивне спілкування передбачає вміння ясно висловлювати почуття, думки, бажання, відстоювати власні права, не порушуючи прав сторонніх. Тому хворі потребують отримання навичок конструктивних заяв, формування вмінь проводити переговори, встановлювати особистісні межі.

Досить часто хворі не вміють відмовляти, коли це необхідно, таким чином, щоб це не порушувало взаємовідносини. Корекції можуть потребувати як ставлення хворого до критики з боку оточуючих, так і власне використання критики в спілкуванні. Плідному спілкуванню можуть заважати використання гніву як засобу самозахисту, прихильність до агресивного фантазування, а також ригідність рольової поведінки. Інакше кажучи, хворі досить часто не мають навичок впевненої полагодженої поведінки, не вміють уникати конфліктів.

Позбавити поведінку хворих рис неконструктивності і таким чином зменшити ризик та частоту стресових ситуацій корисно призначити групі заняття, під час яких хворі проходять тренінг поведінки. Зокрема плідною може бути група навчання набору підготовлених реакцій (НПР-групи). У групу слід залучати хворих з позитивною настановою на позбавлення ситуаційної агресивності. Якщо хворий вважає, що злість та агресивність

дають непогані результати, робота у групі для нього навряд чи буде плідною.

До групи бажано залучати 5-10 осіб. Заняття проводити щотижня протягом 1,5-2 годин. Повний курс навчання займає 6-8 тижнів. Під час занять необхідно стежити за фізичним станом хворих, уникати зовеликого емоційного напруження учасників і завершувати кожне заняття вправами, які створюють у хворих позитивний емоційний стан. Хворі мають відчувати загальну атмосферу безпеки та конфіденційності роботи в групі.

Під час роботи у групі хворі опановують конструктивне використання активної та пасивної адаптації, отримують навички боротьби з власною злістю, гнівом. ННР навчає хворих адаптивним реакціям, які допомагають вирішувати проблеми; при цьому хворі навчаються ставитися до злості як до сигналу про необхідність опанування собою.

Робота у ННР-групі містить: роботу з уявними ситуаціями; вправи на припинення гніву, переривання «негативних ланцюжків» (хибних стереотипів спілкування, які набули ригідного характеру); вправи на перемикання реакцій під час спілкування. Для роботи використовуються індивідуальні вправи, а також рольові ігри.

По закінченню курсу активної психокорекції проводиться психологічне обстеження для порівняння показників особистості та аналізу отриманих змін. Підтримуюча психотерапія здебільшого проводиться індивідуально, коли хворий звертається за допомогою при виникненні особистих психологічних проблем, важких ситуацій тощо.

**ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ТІЛЕСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ
ТЕРАПІЇ ПРИ ЦУКРОВОМУ ДІАБЕТИ ДРУГОГО ТИПУ
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДОВ ТЕЛЕСНО-
ОРИЕНТИРОВАННОЙ ТЕРАПИИ ПРИ САХАРНОМ
ДИАБЕТЕВТОРОГО ТИПА
USING METHODS OF BODY-ORIENTED THERAPY FOR
DIABETES MELLITUS SECOND TYPE**

Міхова Катерина Вікторівна,

студентка групи ФТ-20-19

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф.Євдокимова Н. О.

При цукровому діабеті другого типу у хворих часто виникає подагра. Частіше нею хворіють чоловіки, але в жінок це явище теж нерідко зустрічається. Подагра характеризується гострим болем і запальними явищами у суглобах. Розвитку подагри сприяють: переїдання, надмірне вживання м'ясних продуктів, зловживання спиртними напоями і сидячий спосіб життя. При подагрі відбуваються зміни в суглобах і периартикулярній тканині аж до виражених деформацій й обмеження руху спостерігають переважно в дрібних суглобах (кисть, стопа).

Тілесно-орієнтовану терапіюми рекомендуємо застосовувати на тлі раціонального режиму харчування (обмеження вживання харчових продуктів, що містить велику кількість калорій, пуринів і білків, споживання достатньої кількості рідини). Хворим слід настійно рекомендувати активний фізичний режим як метод стимуляції загального обміну і профілактики подагри.

Для хворих на цукровий діабет 2 типу застосовували активні вправи (з метою розтягування периартикулярного апарату) і пасивні вправи, а саме:

➤ Активні вправи у різних вихідних положеннях - стоячи, сидячи та лежачи.

➤ Пасивні вправи для суглобів рук - у положенні сидячи, а для суглобів ніг - лежачи.

Для поліпшення рухливості суглобів використовували махові, ротаційні і колові рухи кінцівками, враховуючи анатомічну форму суглобів. Ефективними є вправи з гімнастичною палицею, полегшеними гантелями, на гімнастичній стінці, залучаючи до руху суглоби верхніх і нижніх кінцівок, а також окремо різні рухи для суглобів кистей.

Ми визначили, що тілесно-орієнтована терапія при діабеті другого типу має такі особливості:

- проводити заняття необхідно після обов'язкової попередньої ради з лікуючим лікарем;

- заняття повинні проходити в добре провітреному приміщенні або на повітрі;

- вправи необхідно чергувати, щоб забезпечити рівномірне навантаження на різні м'язи, збільшення або зменшення фізичного навантаження під час занять проводиться залежно від стану хворого, його фізичного стану;

- вихідні положення слід чергувати, рухи виконувати потрібно з великим розмахом у суглобах;

- дихання під час занять має бути вільним і ритмічним, здійснюватися через ніс, видих повинен бути тривалішим, аніж вдих;

- комплекс вправ повинен поєднувати психогімнастичні та рухливі ігри, біг, вправи з опором і т.д.; підтримувати позитивний психологічний стан хворого;

- після закінчення занять потрібно прийняти душ або вдатися до обтирання.

При спеціальному підборі вправ необхідно впливати переважно на жировий, вуглеводний або білковий обмін. Довготривалі вправи на витривалість збільшують енерговитрати організму за рахунок згорання

вуглеводів і жирів, силові вправи впливають на білковий обмін і сприяють відновленню структур тканин. Психофізичні вправи чинять загальний тонізуючий вплив на організм, нормалізуючи дію нервової й ендокринної регуляції всіх трофічних процесів. Зокрема при порушенні вуглеводного обміну підвищується засвоєння глюкози тканинами, при ожирінні посилюється згоряння жирів, при виснаженні поліпшується засвоєння і синтез білків.

**КЛІНІКО-ФІЗІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІТЕЙ З
РЕЦИДИВУЮЧИМ БРОНХІТОМ
КЛИНИКО-ФИЗИОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ДЕТЕЙ С
РЕЦИДИВИРУЮЩИМ БРОНХИТОМ
CLINICAL AND PHYSIOLOGICAL CHARACTERISTICS OF
CHILDREN WITH RECURRENT BRONCHITIS**

Паламарчук Карина Володимирівна,

студентка групи ФТ-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р психол. наук, проф.Євдокимова Н. О.

Середня довжина тіла у дітей з рецидивуючим бронхітом(РБ) істотно не відрізняється від їх здорових однолітків. Проте ці діти схильні мати надмірну кількість підшкірного жиру і дефіцит м'язової маси. Підвищений рівень підшкірної жирової тканини спостерігається у дітей з короткою тривалістю захворювання, тобто не більше 1 року. Наявність atopічних захворювань, таких як алергічний риніт чи atopічний дерматит не погіршує стан соматичного розвитку дітей. Крім того, наявність значної тривалості захворювання чи наявність додаткових алергічних захворювань не погіршує функцію легенів у таких дітей.

Ефективність комплексного лікування дітей з РБ залежить від оцінки стану бронхолегеневої системи як при загостренні, так і в міжрецидивний

період. Вивчення кардіореспіраторної системи, яка є індикатором адаптаційно-приспосувальної діяльності всього організму, дає можливість у початкові терміни захворювання обґрунтувати за необхідності корекцію виявлених порушень.

Рецидивуючий бронхіт в періоді загострення у дітей віком 4-7 років супроводжується не тільки порушенням в системі зовнішнього дихання, але і функціональними змінами серцево-судинної системи, вегетативного гомеостазу та перекисного окислення ліпідів. Ці зміни зростають зі збільшенням частоти загострень в рік.

У хворих з патологією бронхолегеневої системи, особливо за наявності обструктивних порушень, значно підвищується систолічний тиск в легеневій артерії, формується систолічна і діастолічна дисфункція міокарда правого шлуночка, збільшуються його розміри. На процес ремоделювання міокарда лівого шлуночка певний вплив має надмірна активація симпатичного відділу вегетативної нервової системи, що призводить до погіршення систолічної функції і гіпертрофії міокарда лівого шлуночка.

У дітей з хронічною бронхолегеневою патологією констатується наявність порушень постави як супутньої патології. Аналіз спеціальної літератури доводить, що диспластичний сколіоз, як супутнє захворювання у дітей з рецидивуючим бронхітом, поглиблює порушення функцій дихальної та серцево-судинної систем, збільшує відхилення від необхідного рівня параметрів нейроно-гуморальної регуляції, обмінних процесів, що вимагає уточнення алгоритмів реабілітації.

Вегетативна нервова система у дітей з РБ характеризується наявністю вегетативної дисфункції, характер і вираженість якої значною мірою залежать від тривалості, тяжкості і фази захворювання. тенденцією до більш високої частоти гострих респіраторних захворювань у дітей з порушеннями вегетативного гомеостазу, хоча важко точно визначити, чи був вегетативний дисбаланс причиною більш високої захворюваності респіраторними

інфекціями або їх повторення привели до порушення вегетативної рівноваги.

**ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДИК ЛІКУВАЛЬНОЇ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ПРИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЛЮДЕЙ З
ОЖИРІННЯМ**

**ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДИК ЛЕЧЕБНОЙ
ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ ПРИ РЕАБИЛИТАЦИИ ЛЮДЕЙ С
ОЖИРЕНИЕМ**

**GENERAL CHARACTERISTICS OF METHODS OF PHYSICAL
THERAPY IN THE REHABILITATION OF PEOPLE WITH OBESITY**

Ричка Альона Олегівна,

студентка групи ФТ-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р мед. наук, доц. Ромаскевич Д.Ю.

Науковий консультант: канд. пед. наук Чижик Т.Г.

На сучасному етапі найбільш значущою й актуальною є проблема поширеності ожиріння серед населення. Особливо зросла кількість захворювань в останній чверті століття у зв'язку з розвитком технічного прогресу, що сприяє зниженню фізичної активності людини (гіподинамії).

Зниження обсягу фізичної активності внаслідок урбанізації та автоматизації процесів праці при високому рівні психоемоційної напруги чинить несприятливий вплив на діяльність різних органів і систем. Тому підвищення маси тіла є фактором ризику розвитку артеріальної гіпертонії, цукрового діабету, ішемічної хвороби серця, атеросклерозу та інших супутніх захворювань.

При аліментарній формі ожиріння, крім раціонального харчування, важливе значення має застосування розширеного рухового режиму, який

ставить за мету підвищення інтенсивності обмінних процесів і збільшення енергетичних витрат організму.

Ефективною формою роботи при надлишковій масі тіла є ранкова гігієнічна гімнастика з двома варіантами навантаження – легка та ускладнена, а також дозована ходьба (прогулянки у чергуванні з відпочинком), ближній туризм, волейбол, веслування. При надлишковій масі тіла рухову активність необхідно включати з самого ранку, тобто проводити комплекс ранкової гігієнічної гімнастики (тривалістю до 25 хвилин) з подальшими водними процедурами (обтирання чи прийом душу). В окремих випадках ранкову гігієнічну гімнастику можна замінити прогулянкою від 30 хвилин до 1 години[1; 3].

Особливу увагу необхідно звертати на методику проведення процедур лікувальної фізичної культури: дозування фізичних навантажень, тривалість занять, класифікацію фізичних вправ у процедурі. У ході заняття необхідно акцентувати увагу на просту й ускладнену ходьбу, дозований біг у спокійному темпі, вільні фізичні вправи, не силового характеру з максимальною амплітудою рухів і поступовим залученням до роботи великих м'язових груп у чергуванні з глибоким диханням. Поступово необхідно вводити вправи для м'язів черевного пресу, заняття з м'ячами, використовувати різні вихідні положення [2]. Процедуру лікувальної гімнастики необхідно проводити з середнім навантаженням, тривалістю до 40 хвилин. Особливу увагу приділяти вправам з обтяженнями.

Доповненням у комплексі лікувальної гімнастики будуть вправи на витривалість на відкритому повітрі, при яких особлива увага повинна приділятися диханню.

Отже, існує значна кількість методик проведення занять лікувальною фізичною культурою при ожирінні, проте вони носять суперечливий характер. Залежно від співвідношень рекомендованих вправ, за структурою можна виділити два види тренувань:

- 1) Тренування з переважним використанням вправ циклічного характеру: ходьба, біг, лижі, велосипед, плавання, велоергометр, тредміл;

2) Тренування, у яких циклічні вправи використовуються приблизно в рівному обсязі з іншими, головним чином, гімнастичними.

Література

1. Бородачева, Є.С. (1978). *Методика ЛФК при комплексній терапії хворих ожирінням*: автореф. дис. канд. пед. наук. – М.
2. Кипшидзе, Н.М., Джанашвілі, Р.Д. (2000). *Методичні рекомендації з питань харчування для хворих на ожиріння*. – Тбілісі: Дрофа.
3. Попов, С.Н. (2013). *Фізична реабілітація*. – М.: Издательский центр «Академия».

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ РЕАБІЛІТАЦІЇ ГІМНАСТОК ПІСЛЯ ТРАВМ ЗВ'ЯЗКОВОГО АПАРАТУ КОЛІННОГО СУГЛОБУ

ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОЦЕССА РЕАБИЛИТАЦИИ ГИМНАСТОК ПОСЛЕ ТРАВМ СВЯЗОЧНОГО АППАРАТА КОЛЕННОГО СУСТАВА

THE FEATURES OF THE PROCESS OF REHABILITATION OF THE GYMNASTS AFTER INJURIES OF THE LIGAMENTOUS APPARATUS OF THE KNEE JOINT

Тендерес Олена Олександрівна,

студентка групи ФТ-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р мед. наук, доц. Ромаскевич Д.Ю.

Науковий консультант: канд. пед. наук Чижик Т.Г.

Багаторічне вивчення локалізації та характеру травматичних пошкоджень опорно-рухового апарату при заняттях спортом виявило, що найбільш частою і найбільш серйозною травмою є пошкодження колінних суглобів (більше 50 %). Складні анатомічні і біомеханічні умови функціонування колінного суглобу, а також велике фізичне навантаження,

особливо при опорі ноги з обертанням, роблять його пошкодження найбільш частими.

Процес реабілітації від початку до кінця складається з трьох етапів: медичної реабілітації, спортивної реабілітації і спортивного тренування.

Аналіз організаційних форм процесу реабілітації травмованих спортсменів, його етапності та періодичності проведених реабілітаційних заходів показав, що більшість авторів не приділяє такій періодизації особливого значення, обмежуючись існуючими у травматологічній практиці трьома періодами відновного лікування: іммобілізаційний, постіммобілізаційний і відновний періоди [2]. У результаті третій, завершальний, етап відновлення травмованих спортсменів або взагалі відсутній, й у цих випадках спортсмен потрапляє в розпорядження тренера, і лише від його знань і досвіду в області спортивної реабілітації після травм залежатиме успішне повернення спортсмена до повноцінних тренувальних занять без небезпеки виникнення повторної травми.

Ранній післяопераційний період характеризується спрямованістю на: попередження післяопераційних ускладнень, надання знеболюючої дії; зменшення набрякості; створення оптимальних умов для перебігу регенераційних процесів у зоні пошкодження; активізацію загального і місцевого кровообігу; відновлення анатомічної цілісності уражених тканин і ліквідацію запального процесу у цій зоні. Ефективною формою фізичної терапії з перших днів після операції є кінезіотерапія, яка пропонує виконання загальнорозвивальних вправ для здорових частин тіла, та ізометричне напруження м'язів стегна і гомілки ураженої кінцівки. Починати процес рухової активності можливо з 2-3 дня після іммобілізації кінцівки (загальнозміцнюючі і спеціальнозміцнюючі вправи для здорових частин тіла, ізометричні вправи).

Для другого періоду характерним є створення оптимальних умов для поступового збільшення амплітуди рухів в ураженому суглобі, ліквідація контрактури хрестоподібної зв'язки, відновлення функцій м'язів стегна і гомілки, відновлення рухливості в колінному суглобі [1; 3]. У цьому періоді

рекомендовані динамічні вправи з самопоміччю, активно-пасивні вправи, що проводяться після мануально-м'язового тестування ослаблених унаслідок посттравматичної гіпокінезії м'язів стегна і гомілки. До головних засобів у цьому періоді можна віднести: кінетотерапію, гідротерапію, різні види масажу і фізіотерапії, використовуючи при цьому такі організаційні форми фізичних вправ; як заняття лікувальною гімнастикою, у тренажерній залі, фізичні вправи у басейні до 45-60 хвилин, тренування у ходьбі до 1 години.

Завданнями третього періоду є: відновлення повної амплітуди рухів в уражених суглобах, зміцнення послаблених м'язових груп з тим, щоб вони були здатні виконувати тривалу м'язову роботу у динамічному режимі [1].

Відновлювальний етап відбувається за допомогою лікувальної гімнастики, активної і пасивної електростимуляції м'язів, різних видів масажу, занять на тренажерах, фізичних вправ у воді. Основним засобом реабілітації в тренувально-відновлювальному періоді є фізичні вправи зі своєї спортивної спеціалізації.

Таким чином, чітке визначення завдань на кожному етапі реабілітації та особливостей проведення відновлення дає змогу скорішого одужання спортсмена та повернення його до спортивної діяльності.

Література

1. Марков, Л.М. (1997). *Фізична реабілітація при травмах опорно-рухового апарату у спортсменів: посібник для студентів акад. фіз. культури, що спеціалізуються в області фіз. реабілітації.* – М.
2. Попов, С.Н. (2013). *Фізична реабілітація.* – М.: Издательский центр «Академия».
3. Янда, В. (2013). *Функціональна діагностика м'язів.* – М.: Эксмо.

ІНФАРКТ МІОКАРДУ
ИНФАРКТ МИОКАРДА
MYOCARDIAL INFARCTION

Тіщенко Олена Олександрівна,

студентка групи ФТ-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд. мед. наук Димо В. М.

Інфаркт міокарду є ішемічним некрозом серцевого м'язу, зумовлений коронарною недостатністю. У більшості випадків провідною етіологічною основою інфаркту міокарду є коронарний атеросклероз. Разом з головними чинниками гострої недостатності коронарного кровообігу (тромбоз, спазми, звуження просвіту, атеросклерозна зміна коронарних артерій) велику роль в розвитку інфаркту міокарду виконують: недостатність колатерального кровообігу у вінцевих артеріях, тривала гіпоксія, надлишок катехоламінів, недолік іонів калію і надлишок натрію, що зумовлюють тривалу ішемію клітин.

Інфаркт міокарду - захворювання поліетіологічне. У його виникненні безперечну роль виконують такі чинники ризику: гіподинамія, надмірне живлення і збільшена вага, стреси тощо.

Розміри і локалізація інфаркту міокарду залежать від калібру і топографії закупореної або звуженої артерії, у зв'язку з чим розрізняють:

а) обширний інфаркт міокарду - великоочаговий, захоплюючий стінку, перегородку, верхівку серця;

б) дрібноочаговий інфаркт, що вражає частину стінки;

в) мікроінфаркт, коли вогнища інфаркту видно тільки під мікроскопом. При інтрамуральному інфаркті міокарду некроз вражає внутрішню частину м'язової стінки, а при трансмуральному - всю товщину

стілки. Місце некрозу заміщується сполучною тканиною, яка поступово перетворюється на рубцювату. Розсмоктування некротичних мас й утворення рубцюватої тканини триває 1,5-3 місяці.

Захворювання звичайно починається з появи інтенсивних болей за грудиною йв області серця, що продовжуються годинами, а іноді 1-3 дні, затихають поволі і переходять у тривалу, тупу біль. Вони носять стискаючий, тиснучий, роздираючий характер й іноді бувають настільки інтенсивними, що викликають шок, що супроводжується падінням артеріального тиску, різкою блідістю особи, холодним потом і втратою свідомості. Вслід за болем протягом півгодини (максимум 1-2 год.) розвивається гостра серцево-судинна недостатність. На 2-3-й день спостерігається підвищення температури, розвивається нейтрофільний лейкоцитоз, збільшується швидкість осідання еритроцитів (ШОЕ). Уже в перші години розвитку інфаркту міокарду з'являються характерні зміни електрокардіограми, що дозволяють уточнити діагноз і локалізацію інфаркту. Медикаментозне лікування в цей період направлене, перш за все, проти болів, на боротьбу з серцево-судинною недостатністю, а також попередження повторних коронарних тромбозів (застосовуються антикоагулянти - засоби, що зменшують здатність крові згущуватися).

Рання рухова активізація хворих сприяє розвитку колатерального кровообігу, чинить сприятливий вплив на фізичний і психічний стан хворих, скорочує період госпіталізації і не збільшує ризику смертельного результату.

**АКТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З М'ЯЗОВИМИ
ДИСТРОФІЯМИ**
**АКТУАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ К РЕАБИЛИТАЦИИ ДЕТЕЙ С
МЫШЕЧНЫМИ ДИСТРОФИЯМИ**
**ACTUAL APPROACHES TO REHABILITATION OF CHILDREN WITH
MUSCULAR DYSTROPHY**

Ухмановська Ганна Василівна,

студентка групи ФТ-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р мед. наук, доц. Ромаскевич Д.Ю.

Науковий консультант: канд. пед. наук Чижик Т.Г.

Майбутнє нації визначається, перш за все, здоров'ям дитячого населення. В останнє десятиліття в Україні, незважаючи на проведені комплексні заходи, відзначається його погіршення. Це виражається у соматичній послабленості, наявності органічної патології, появі тенденції до збільшення поширеності відхилень у розвитку дітей, що свідчить про актуальність проблеми вдосконалення реабілітаційної допомоги дітям, що зазнають труднощі у розвитку з раннього дитинства.

У наш час великого поширення у процесі відновлення отримала ерготерапія, засоби, методи і принципи котрої використовуються при реабілітації в усьому світі. Ерготерапія – це сучасний метод реабілітації, метою котрого є надання допомоги людині у повсякденному житті, розвиток, відновлення та підтримання навичок, необхідних при виконанні дій, важливих і значущих для фізичного та психічного здоров'я, а також для соціального благополуччя.

У зв'язку з тим, що головним завданням реабілітації й ерготерапії є відновлення рухових функцій, при м'язовій дистрофії дітей рухова

реабілітація й ерготерапія спрямовані на запобігання деформацій нижніх кінцівок з метою продовження здібності дітей пересуватися. Враховуючи, що тривалість життя у пацієнтів з м'язовими дистрофіями зростає, збільшується і важливість функцій верхніх кінцівок.

Усім пацієнтам з м'язовими дистрофіями рекомендуються вправи на витяжіння колінних, стегнових і гомілковостопних суглобів. Неходячим пацієнтам додатково призначають витяжіння верхніх кінцівок, у тому числі згиначів пальців, ліктьових і плечових суглобів [3].

Для профілактики розвитку та прогресування контрактур також використовують гомілковостопні іголеностопно-колінніортези [3].

Особливістю дітей з м'язовими дистрофіями є той факт, що на ранній і пізній стадіях їм протипоказані заняття спортом, так як сильне фізичне навантаження може призвести до пошкоджень м'язових волокон. Існують декілька видів спорту, якими можуть займатися діти з м'язовими дистрофіями в неходячій стадії захворювання, з метою поліпшення якості життя. Наприклад, дітям показані ігри у футбол на інвалідних візках з електричним приводом і Бочче (гра наточність з м'ячем, близька до боулінгу).

Відповідно до рекомендацій Британського Кардіологічного Фонду, всі діти з м'язовими дистрофіями повинні займатися фізкультурою з помірною інтенсивністю не менше однієї години на день [1], але багато дослідників скептично ставляться до включення лікувальної фізкультури в схему лікування пацієнтів з м'язовими дистрофіями, вважаючи ефективність цих методів недоведеною, особливо за параметрами інтенсивності, частоти, часу і типу вправ [2].

Дітям з м'язовими дистрофіями показані вправи протягом тривалого часу на велотренажерах для верхніх і нижніх кінцівок, що сприяють зменшенню темпу дегенерацій м'язів [1].

Актуальними підходами у реабілітації цієї категорії дітей рекомендується уникати силових тренувань високої інтенсивності й ексцентричних вправ для запобігання подальшого ушкодження м'язових

волокон. Але пацієнти повинні регулярно виконувати субмаксимальну функціональну зміцнюючу діяльність, наприклад, йога або вправи у басейні в поєднанні з щоденними заняттями лікувальною фізичною культурою 2 рази на день по 10-15 хвилин з мінімальним фізичним навантаженням для запобігання атрофії м'язів.

Література

1. Артем'єва, С.Б. (2011). *Комплекс реабілітаційних заходів для людей з міодистрофією Дюшенна*. М.: ГАООРДІ.
2. Герасимова, М.М. (2003). *Нервові хвороби: підручник для студентів медичних вузів і лікарів неврологів*. М.: Тріада.
3. Руненко, С.Д., Ачкасов, Є.Є., Таламбум, Е.А. (2011). Оцінка функціонального стану та адаптаційних резервів організму студентів–медиків за допомогою сучасних апаратно–програмних комплексів. *Спортивна медицина: наука і практика*, 3, 11-25.

КЛІНІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СКОЛІОЗУ КЛИНИЧЕСКИЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ СКОЛИОЗА CLINICAL CHARACTERISTICS OF SCOLIOSIS

Циганок Ганна Володимирівна,

студентка групи ФТ-20-19

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: канд.мед.наук Димо В. М.

Сколіоз – це бокове викривлення хребта у фронтальній площині. Етіологічно розрізняють сколіози вроджені та набуті. В основі вроджених сколіозів лежать різні деформації хребців: недорозвиток, клиновидна їх форма, додаткові хребці та інші.

До набутих сколіозів відносять:

- 1) Ревматичні, що виникають зазвичай раптово та зумовлені м'язовою контрактурою на здоровій стороні за наявності явищ міозиту та спондилоартриту;

2) Рахітичні, які дуже рано проявляються різними деформаціями опорно-рухового апарату. М'якість та слабкість м'язів, носіння дитини на руках (переважно на лівій), тривале сидіння, особливо у школі – все це сприяє прояву та прогресуванню сколіозу;

3) Паралітичні, частіше виникають після дитячого паралічу, при однобічному м'язовому ураженні, але можуть спостерігатися також і при інших нервових захворюваннях;

4) Звичні, на підґрунті звичної поганої осанки (часто їх називають «шкільними»), так як у цьому віці вони отримують найбільше вираження). Безпосередньою причиною їх можуть бути неправильний устрій парти, розсаджування школярів без урахування їх зросту та номерів парт, носіння портфелів з перших класів, утримання дитини під час прогулянки за одну руку тощо.

Цим списком звичайно охоплюються не всі види сколіозів, а лише основні. Причини, які можуть призвести до порушення осанки (сколіозу), багаточисельні. Негативний вплив на формування осанки чинять неблагоприємні умови зовнішнього середовища, соціально-гігієнічні фактори. У результаті неправильного положення тіла виникає утворення навичку неправильної постави тіла. В одних випадках цей навик неправильної постави тіла формується при відсутності функціональних та структурних змін зі сторони опорно-рухового апарату, а в інших – на фоні патологічних змін в опорно-руховому апараті вродженого чи набутого характеру. В основі порушення осанки часто лежить недостатня рухова активність дітей (гіподинамія) чи нераціональне збільшення одноманітними фізичними вправами, неправильне фізичне виховання. Крім того, поява неправильної осанки (сколіозу) пов'язана з недостатньою чутливістю рецепторів, що визначає вертикальне положення хребта, або послабленням м'язів, утримуючих це положення, з обмеженням рухливості у суглобах, акселерацією сучасних дітей. Причиною сколіозу можуть бути також нераціональний одяг, захворювання внутрішніх органів, зниження зору, слуху, недостатнє освітлення робочого місця, невідповідність росту дитини

меблям та ін.

Сколіотична хвороба виникає в період росту хребта. Це поліетіологічне захворювання. Первинні порушення відбуваються в міжхребцевих дисках, де в силу обмінних порушень сполучної тканини виникають дистрофічні процеси, що приводять до зсуву диску, тобто епіфізеолізу. Уражений диск зміщується в опуклу сторону, даючи початок біомеханічним порушенням. Подальший розвиток і прогресування сколіозу відбувається за активної участі нервово-м'язової системи, тому що зсув студенистого ядра змінює умови рівноваги. Паравертебральні м'язи, що здійснюють антигравітаційну функцію, роботу з утримання тіла у вертикальному положенні, діють у різних умовах на стороні опуклості й увігнутості хребта. Різна активність м'язів призводить до зміни конфігурації відростків, до яких вони прикріплюються і до поступової зміни форми зростаючого хребця. Провідну роль у цих змінах грають поперечно-остисті м'язи. При формуванні дуги скривлення у верхній і середній її частині м'язова активність підвищена на стороні опуклості, а в нижній частині - на стороні увігнутості. Як компенсація надмірної напруги паравертебральних м'язів, в організмі хворої дитини відбувається зміни статичної зв'язкової апаратури хребта, нахил тіла й розтягання зв'язкувань на стороні перенапружених м'язів. Зі скривленням хребта навантаження, що діє на зростаючі хребці, приводить до їх клиноподібної деформації, що збільшує сколіоз і до гвинтоподібного скручування - торсії. У процесі компенсації наявного скривлення хребта і відхилення центру ваги тіла від стійкого стану відбувається відхилення голови, зсув тазу, а потім під впливом однобічної тяги м'язів формується викривлення хребта над основною дугою й під нею. Існує поділ сколіотичної хвороби по патогенетичній ознаці, виділяючи основний патогенетичний фактор, що формує сколіоз.

**ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ І
НЕТРАДИЦІЙНИХ ЗАСОБІВ ОЗДОРОВЧОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
В ПРОФІЛАКТИЦІ ЗАХВОРЮВАНЬ СЕЧОСТАТЕВОЇ СИСТЕМИ
ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ТРАДИЦИОННЫХ И
НЕТРАДИЦИОННЫХ СРЕДСТВ ОЗДОРОВИТЕЛЬНОЙ
ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В ПРОФИЛАКТИКЕ ЗАБОЛЕВАНИЙ
МОЧЕПОЛОВОЙ СИСТЕМЫ
FEATURES OF THE USE OF TRADITIONAL AND NON-
TRADITIONAL MEANS OF HEALTH PHYSICAL CULTURE IN THE
PREVENTION OF DISEASES OF THE GENITOURINARY SYSTEM**

Чебану Альона Володимирівна,

студентка групи ФТ-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р мед. наук, доц. Ромаскевич Д.Ю.

Науковий консультант: канд.пед.наук Чижик Т.Г.

Останнім часом у соціальних інститутах суспільства активно обговорюється тема підвищення пенсійного віку населення України. Гострота цієї проблеми зумовлена зниженням чисельності працездатного населення країни, що підтверджується зростанням працюючих пенсіонерів за останні 10 років. Проте трудова зайнятість осіб пенсійного віку вступає у серйозне протиріччя з низькою середньою тривалістю життя українських чоловіків (59-64р.), що пояснюється наростанням зрілому віці соціально-гігієнічних ризиків здоров'я. Вплив комплексу чинників: гіпокінезії, хронічного стресу, шкідливих звичок, переїдання, низькою медичної активності, сприяє дестабілізації здоров'я чоловіків, передчасного старіння основних систем організму і раннього розвитку патологічних явищ, що істотно скорочує їх працездатність.

За останнє десятиліття у структурі загальної захворюваності чоловіків збільшилися дестабілізуючі зміни в урології і стали частими відхилення у

сечостатевої системі, у зв'язку з цим, важливим на сьогоднішній день є визначення особливостей профілактики захворювань сечостатевої системи із застосуванням традиційних і нетрадиційних засобів оздоровчої фізичної культури [2].

Реабілітаційна програма при захворюваннях сечостатевої системи у чоловіків включає кілька етапів: поліклінічний, стаціонарний, поліклінічний післяопераційний, санаторно-курортний і диспансерне лікування. Традиційні засоби ЛФК застосовуються згідно з періодами реабілітації.

У процесі фізичної реабілітації лікувальна фізична культура, як метод відновної терапії, застосовується за відсутності протипоказань. Ефективність ЛФК при захворюваннях сечостатевої системи залежить від багатьох чинників зовнішнього середовища, і тому повинні бути складені з урахуванням комплексного впливу на організм найбільш важливих з них: гігієнічних, медичних і педагогічних[3].

Аналіз літературних джерел [1; 2; 3] показав, що систематичне застосування ЛФК при захворюваннях сечостатевої системи здатне впливати як на загальну реактивність організму хворого, стимулюючи функціональну діяльність усіх основних систем організму і підвищення працездатності, так і вибірково впливати на патогенез захворювання, позитивно змінюючи місцеві її прояви.

Сьогодні у системі науково-практичних і методичних знань про фізичне здоров'я чоловіків, в одних випадках, затверджується використання ощадливого режиму рухової активності на тлі слабого перебігу патологічного процесу з використанням мало інтенсивних трудових дій у повсякденному житті, які несуть гігієнічний й адаптивний характер, а в інших випадках рекомендується підвищення фізкультурно-спортивної активності чоловіків, дотримання здорового способу життя, коли застосування інтенсивних розвивальних фізичних вправ сприяє їх активному включенню в оздоровчу рухову діяльність, забезпечує часткову нейтралізацію причин негативних чинників [2]. У зв'язку з цим перспективним науковим рішенням продовження здоров'я чоловіків є

комплексне застосування традиційних та нетрадиційних засобів оздоровчої фізичної культури циклічного характеру (стежки здоров'я, скандинавська ходьба, паркове орієнтування, ближній туризм, оздоровчий біг, підйом на сходинки при ходьбі по сходах тощо) з локальними силовими вправами на блочному, маятниковому і степпінговому тренажерах на різних етапах фізичної реабілітації.

Література

1. Комяков, Б. К. (2012). *Урологія: підручник*. Київ.
2. *Комплексна реабілітація інвалідів: навчальний посібник для ВНЗ/* під ред. Т. В. Зозуля (2005). Київ.
3. Попов, С. Н. (2013). *Физическая реабилитация*. Москва.

**АКТУАЛЬНІСТЬ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ НА
ОСТЕОХОНДРОЗ
АКТУАЛЬНОСТЬ ФИЗИЧЕСКОЙ РЕАБИЛИТАЦИИ БОЛЬНЫХ
ОСТЕОХОНДРОЗОМ
RELEVANS A PHYSICAL REHABILITATION OF PATIENTS WITH
OSTEOCHONDROSIS**

Штукан Дмитро Олександрович,

студент групи ФТ-20-18

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

(м. Миколаїв)

Науковий керівник: д-р мед. наук Мітілева З. М.

Науковий консультант: Дроботун О. С.

Хвороби хребта посідають перше місце за розповсюдженістю серед населення земної кулі. Серед них однією з найбільш поширених патологій є остеохондроз хребта. Питома вага його виявів серед усіх захворювань периферійної нервової системи складає від 67% до 95.

Остеохондроз – важка форма дегенеративного ураження хребта, в основі котрого лежить дегенерація дисків із наступним залученням до процесу тіл суміжних хребців, змін у міжхребетних суглобах і зв'язковому

апараті. Захворювання вражає переважно шийний і поперековий відділи хребта та проявляється порушеннями функції самого хребетного стовпа, нервів і внутрішніх органів.

Інвалідність внаслідок неврологічних порушень досягає 50% загальної інвалідності. За даними лікарської експертизи, причинами зниження та втрати працездатності у 26,1% випадків є функціональні зміни у суглобах хребта.

Аналіз причин порушень основних функцій організму, що виникає у хворих на остеохондроз, указує на те, що найчастіше вони виникають не стільки через важкість патології, скільки через відсутність профілактичних заходів, недооцінки ролі відновного лікування з використанням різноманітних засобів та методів фізичної реабілітації, а також через відсутність реабілітаційних програм, що одночасно впливають на м'язовий тонус та функціональний стан хребта.

Розробка та експериментальне обґрунтування нових методів реабілітації є необхідними і виправданими, тому що застосування різних засобів консервативного лікування остеохондрозу хребта не завжди призводить до бажаних результатів.

Істотними складовими відновного лікування є різні методи лікувальної фізичної культури (ЛФК), масажу, фізіотерапії, гідролікування тощо. Слід враховувати, що ЛФК є основним методом активної функціональної терапії, і самотійно і в комплексі з іншими засобами фізичної реабілітації позитивно впливає на результати лікування. Терапевтичний ефект, досягнутий мануальними впливами, витягуванням, застосуванням різних фізичних методів, не може бути стійким без зміцнення м'язів, які фіксують хребет, без подальшого тривалого застосування ЛФК.

Отже, на сьогодні існує актуальна потреба у розробці збалансованого комплексу ЛФК для хворих на остеохондроз та включення його до комплексних програм реабілітації.

ЗМІСТ

Програма

Доповіді

Матвієнко Л. П. Вітальне слово

Пленарне засідання

Абрамова С. М. Методи управління вибором стратегій диверсифікації інвестиційної діяльності підприємства. **Науковий керівник:** д-р економ. наук, доц.Звягінцева О. Б.

Волкомор М. І. Чинники впливу на інвестиційну привабливість підприємства. **Науковий керівник:** д-р економ. наук, доц.Звягінцева О. Б.

Георгієва І. В. Інформаційні інновації в туризмі. **Науковий керівник:** канд. економ. наук Матвієнко С. В.

Воскевич Ю. В. Чинники емоційного вигоряння у прийомних батьків та батьків-вихователів дитячих будинків сімейного типу. **Науковий керівник:** канд. психол. наук Шавліс Н.А.

Шевченко Л. М. Чинники розвитку позитивної Я-концепції. **Науковий керівник:** д-р психол. наук, проф. Іванцова Н.Б.

Івкова Н. О. Обґрунтування застосування методики Євмінова для профілактики та лікування сколіозу у дітей. **Науковий керівник:** д.мед.н. Мітілева З. М. **Науковий консультант:** Дроботун О. С.

Казар'ян П. А. Психологічна корекція при ДЦП. **Науковий керівник:** д-р психол. наук, проф. Євдокимова Н.О.

СЕКЦІЯ 1. ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Аль-Аваді Ріяд Напрямки реформування системи державного регулювання туристичної галузі в Україні. **Науковий керівник:** канд.філол.наук Бабіч В. І.

Альберт В. Ф. Маркетингові підходи до ведення ресторанного бізнесу. **Науковий керівник:** канд. економ. наук Матвієнко С.В.

Бабій М. А., Ганган М. М. Інноваційність підприємств сфери готельних послуг. **Наукові керівники:** д-р економ. наук, доц.Звягінцева О.Б., канд. економ. наук Матвієнко С.В.

Бориславський І. О. Сучасні аспекти створення нового готелю. **Науковий керівник:** канд. економ. наук, доц. Іванов А.М.

Кремповська Н. І. Особливості стратегічного управління фінансами підприємств: теоретико-методичні підходи. **Науковий керівник:** д-р економ. наук, доц.Звягінцева О.Б.

Лагода Л. В. Формування чинників підвищення фінансової стійкості підприємства. **Науковий керівник:** канд. техн. наук Гарькава В.Ф.

Леонов Є. А. Інтеграція готелів:актуальність, задачі, переваги. **Науковий керівник:** канд. с-г. наук Бабич О.С.

Пиженко О. В., Афанасьєв Д. І. Стратегії підвищення конкурентоспроможності готелю. **Наукові керівники:** канд. економ. наук Матвієнко С.В., канд. с-г. наук, доц.Назаренко І.В.

Присакарь Д. А. Сутність та значення фінансування, інвестування та фінансового забезпечення на підприємствах. **Науковий керівник:** д-р економ. наук, доц.Звягінцева О.Б.

Свердлов І. В. Удосконалення організаційної структури готелю «Катерина Друга» (м. Одеса). **Науковий керівник:** канд. економ. наук, доц. Іванов А.М.

Старченко М. О. Сучасні аспекти використання туристсько-рекреаційного потенціалу Херсонщини. **Науковий керівник:** канд. економ. наук, доц. Іванов А.М.

Тимченко Д. Ю., Невсрова Я. А. Проблеми та шляхи підвищення якості обслуговування на туристичних підприємствах. **Наукові керівники:** канд. філол. наук Бабіч В.І., канд. економ. наук Матвієнко С.В.

Тома В. І. Модель розвитку франчайзингових туристичних мереж. **Науковий керівник:** канд.філол.наук Бабіч В. І.

Чиоран М. М. Шляхи удосконалення системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні. **Науковий керівник:** канд. економ. наук, доц. Конопльов С. В.

Щербатих І. В. Шляхи підвищення ефективності підприємств ресторанного господарства. **Науковий керівник:** канд. с-г. наук Бабич О.С.

Юрчук Л. І. Фінансування інвестиційної діяльності сфери туризму: пошук нових джерел та форм активізації. **Науковий керівник:** д-р економ. наук, доц. Звягінцева О. Б.

СЕКЦІЯ 2. ПРАВНИЧІ НАУКИ

Голубицький М. Ю. Удосконалення технічного регулювання в Україні. **Науковий керівник:** д-р юрид. наук, доц. Нестеренко А.С.

Довбуш Н. М. Сутність та розмежування ідентифікації та групофікації як базисних криміналістичних методів дослідження. **Науковий керівник:** д-р юрид. наук, проф. Кириченко О.А.

Дроздов С. О. Зростання військових злочинів під час проведення бойових дій та антитерористичної операції. **Науковий керівник:** д-р юрид. наук, проф. Кириченко О. А.

Смірнов М. М. Можливості вдосконалення нової редакції статті про докази в антикримінальному судочинстві. **Науковий керівник:** д-р юрид. наук, проф. Кириченко О.А.

Фесун М. В. Періодизація розвитку криміналістики. **Науковий керівник:** д-р юрид. наук, проф. Кириченко О.А.

СЕКЦІЯ 3. ПСИХОЛОГІЯ

Ахрамєєва А. О. Соціально-психологічні методи попередження конфліктів. **Науковий керівник:** к.психол.н. Вербина Ю. В.

Баюш Т. В. Психологічні особливості молодшого шкільного віку. **Науковий керівник:** канд.психол. наук Шавліс Н. А.

Битка В. В. Еколого-психологічний тренінг як ігровий метод екологічної освіти. **Науковий керівник:** д-р психол. наук, проф. Євдокимова Н. О.

Бородатенко М. П. Використання тренінгових технологій при роботі з учнями. **Науковий керівник:** канд. психол. наук Шавліс Н. А.

Гейко Т. М. Дослідження гендерних особливостей самооцінки у підлітковому віці. **Науковий керівник:** д-р психол. наук, проф. Євдокимова Н. О.

Гісіна В.Г. Індивідуальні та сімейні цінності як основа сімейних взаємовідносин. **Науковий керівник:** канд. психол. наук Вербина Ю. В.

Кузнєцова Л. А. Особливості переживання самотності успішними жінками. **Науковий керівник:** д-р психол. наук, проф. Євдокимова Н. О.

Раткогло О. М. Аналіз ефективності психологічного супроводу пацієнтів. **Науковий керівник:** д-р психол. наук, проф. Іванцова Н.Б.

Ревтьо А. Р. Психологічні профілі майбутніх оперативних працівників у ракурсі професійного спілкування. **Науковий керівник:** д-р психол. наук, проф. Євдокимова Н. О.

Романчак І. А. Подружня прив'язаність: поняття та шляхи гармонізації. **Науковий керівник:** д-р психол. наук, проф. Іванцова Н.Б.

Тарасова Н. В. Дослідження мотиваційної сфери спортсменів підлітково-юнацького віку. **Науковий керівник:** канд. психол. наук Вербина Ю.В.

Чеканова О. С. Роль ігрової діяльності дітей з аутизмом в їх соціалізації. **Науковий керівник:** канд. психол. наук Шавліс Н.А.

Шаріпов А.Р. Засоби корекції процесу спілкування. **Науковий керівник:** д-р психол. наук, проф. Іванцова Н.Б.

Щербаков Д. О. Професійнесамозбереження військовослужбовця. **Науковий керівник:** д-р психол. наук, проф. Євдокимова Н. О.

СЕКЦІЯ 4. МЕДИЧНІ НАУКИ

Бахирєва І. В. Сучасні уявлення про етіологію, патогенез, клініку та лікування дитячого церебрального паралічу. **Науковий керівник:** д-р мед. наук, доц. Ромаскевич Д.Ю. **Науковий консультант:** канд.пед.наук Чижик Т.Г.

Генов В. Ю. Основи патогенезу вегетативної дисфункції. **Науковий керівник:** канд.мед. наук Димо В. М.

Декуш Д. М. Сутність поняття здоров'я у реабілітаційному контексті. **Науковий керівник:** д-р психол. наук, проф.Євдокимова Н. О.

Котляр А. В. Ожиріння у жінок репродуктивного типу. **Науковий керівник:** канд. мед. наук Димо В. М.

Лазарєва О. С. Психокорекція при гіпертонії. **Науковий керівник:** д-р психол. наук, проф.Євдокимова Н. О.

Міхова К. В. Застосування методів тілесно-орієнтованої терапії при цукровому діабеті другого типу. **Науковий керівник:** д-р психол. наук, проф.Євдокимова Н. О.

Паламарчук К. В. Клініко-фізіологічні особливості дітей з рецидивуючим бронхітом. **Науковий керівник:** д-р психол. наук, проф.Євдокимова Н. О.

Ричка А. О. Загальна характеристика методик лікувальної фізичної культури при реабілітації людей з ожирінням. **Науковий керівник:** д-р мед. наук, доц. Ромаскевич Д.Ю. **Науковий консультант:** канд.пед.наук Чижик Т.Г.

Тендерес О. О. Особливості організації процесу реабілітації гімнасток після травм зв'язкового апарату колінного суглобу. **Науковий керівник:** д-р мед. наук, доц. Ромаскевич Д.Ю. **Науковий консультант:** канд.пед.наук Чижик Т.Г.

Тіщенко О. О. Інфаркт міокарду. **Науковий керівник:** канд. мед. наук Димо В. М.

Ухмановська Г. В. Актуальні підходи до реабілітації дітей з м'язовими дистрофіями. **Науковий керівник:** д-р мед. наук, доц. Ромаскевич Д.Ю. **Науковий консультант:** канд. пед. наук Чижик Т.Г.

Циганок Г. В. Клінічні характеристики сколіозу. **Науковий керівник:** канд.мед.наук Димо В. М.

Чебану А. В. Особливості застосування традиційних і нетрадиційних засобів оздоровчої фізичної культури в профілактиці захворювань сечостатевої системи. **Науковий керівник:** д-р мед. наук, доц. Ромаскевич Д.Ю. **Науковий консультант:** канд.пед.наук Чижик Т.Г.

Штукан Д. О. Актуальність фізичної реабілітації хворих на остеохондроз. **Науковий керівник:** д-р мед. наук Мітілева З. М. **Науковий консультант:** Дроботун О. С.